

CONCEPT Notulen Statenvergadering van 12 november 2021

INHOUDSOPGAVE

Notulen 12 november 2021

	Presentielijst	Pagina 5
1	Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda	Pagina 7
2	Spreekrecht externen	Pagina 8
3	Vragenuur	Pagina 10
4	Notulen	Pagina 10
5	Voorraadagenda	Pagina 10
6	HAMERSTUKKEN	Pagina 10
6.1	Bekrachtiging geheimhouding opgelegd aan Provinciale Staten	Pagina 10
6.1.1	G-21-043 Ontwerpbesluit bekrachtiging geheimhouding inzake toezegging 8841 vrachtwagenparkeerplaatsen (GS DOC-00193229)	Pagina 11
6.1.2	G-21-044 Ontwerpbesluit bekrachtiging geheimhouding inzake overzicht acquisitie-incentives MAA (GS DOC-00199029)	Pagina 11
6.2	P-21-027 Statenvoorstel Protocol (mogelijke) integriteitsschendingen door leden van PS of GS Provincie Limburg 2021 (PS DOC-00199484)	Pagina 11
6.3	G-21-028 Statenvoorstel inzake provinciaal inpassingsplan opwaardering maaslijn, brief GS van 14-9-2021(GS DOC-00172553)	Pagina 11
6.4	G-21-034 Statenvoorstel Wijziging Financiële verordening Provincie Limburg 2020, brief GS van 5-10-2021 (GS DOC-00185733)	Pagina 12
6.5	G-21-040 Statenvoorstel inzake beslissing op bezwaar inzake afwijzing intrekkingverzoek PIP Windpark Greenport Venlo, brief GS van 2-11-2021 (GS DOC-00194724)	Pagina 12
7	BEHANDELSTUKKEN	Pagina 12

7.1	G-21-032 Statenvoorstel Programmabegroting 2022 brief GS van 14-9-2021 (GS DOC-00181065)	Pagina 13
7.2	G-21-022 GEWIJZIGD Statenvoorstel Vaststellen Gedragscode integriteit commissaris van de Koning en gedeputeerden Provincie Limburg 2021, brief GS van 11-11-2021 (GS DOC-00199603)	Pagina 21
8	Vervolg debat inzake DSM	Pagina 39
9	Moties vreemd aan de orde van de dag	Pagina 68
10	Sluiting	Pagina 73

Presentielijst van de leden van Provinciale Staten van Limburg voor de vergadering van 12 november 2021

Voorzitter

Remkes, J.W.

Frische, drs. G.H.C. (vanaf agendapunt 7.2)

Statengriffier

Pregled, mr. A.O.J.

Leden

Partij

Aanwezig:

Absil, mevrouw drs. M.G.J.A.C.

Bastiaans, L.H.

Berghorst, mevrouw mr. A.

Bijnen, H.M. van

Bosch, M.Th.

Caldenberg, M. van

Claassen, drs. R.A.B.

Claessens-Schepers, mevrouw Y.M.

Depondt-Olivers, mevrouw M.L.H.

Driessen, R.B.

Ernst, R.A.M.M.

Fischer-Otten, mevrouw A.M.J.N.

Franssen, R.J.H.

Frische, drs. G.H.C.

Geraats, J.M.L.

Hermans, L.J.

Ijpelaar, W.A.J.

Jenneskens, MA, mevrouw M.T.P.

Jetten, mevrouw T.G.M.

Jiménez Hastenrath, mevrouw C.L.

Kerseboom, mevrouw dr. S.

Kuntzelaers, J.J.M.

Linden, H.M.V. van der

Lodewijks, drs. A.J.V.C.

Loomans, ir. P.J.M.

Megens, B.J.M.H.

Mertens, mevrouw mr. K.G.M.

Meziani, A.

Nijskens, H.L.M.

Palmen, BBA, mevrouw E.C.C.

Plusquin, mevrouw P.S.M.L.

Reuser, J.A.A.M.

Schuuring, mevrouw E.A.

Smeets, B.B.P.M.

Straus, mevrouw drs. K.C.J.

Thewissen, drs. M.W.

Vaessen, L.A.P.

Valk, MCDM, ing. R.E. van der

CDA

VVD

PvdA

PVV

PVV

SP

PVV

SP

CDA

Forum voor Democratie

PVV

50PLUS

LOKAAL-LIMBURG

CDA

CDA

PVV

CDA

D66

GroenLinks

PVV

Forum voor Democratie

PvdA

LOKAAL-LIMBURG

VVD

Partij voor de Dieren

PVV

GroenLinks

CDA

VVD

CDA

Partij voor de Dieren

SVL

PvdA

SVL

VVD

SVL

D66

SP

Vincken, drs. N.J.H.M.
Voncken-Janssen, mevrouw ing. I.D.A.M.
Wageningen, ir. J. van
Werrij-Wetzels, LLM, mevrouw M.
Westen, bc O.D.
Westhoff, ir. R.J.H.

SVL
CDA
D66
CDA
GroenLinks
Forum voor Democratie

Afwezig

Baneke, P.D.
Heldens, ing.T.M.
Wolters Gregório, J.

GroenLinks
VVD
SP

Het College van Gedeputeerde Staten

Gaans-Gijbels, M.W.A. van
Gabriëls, G.J.W.
Remkes, J.W.
Roefs, mevrouw C.W.J.M.
Roest, A.G.M.
Satijn, S.H.M.
Toorenborg, mevrouw M.M. van

Notulist

Het Notuleercentrum

1 **Opening, mededelingen voorzitter, vaststellen agenda**

De voorzitter: Zou u uw plaatsen kunnen innemen? Hartelijk welkom. Ik open deze vergadering en verzoek u allen te gaan staan. Aan het begin van de vergadering waarin wij samenkomen om de belangen van de provincie Limburg en haar inwoners te dienen spreken wij de hoop uit dat onze arbeid vrucht zal dragen en mogen wij kracht en inspiratie putten uit onze geloofs- en levensovertuiging met de juiste waardering voor elkaars mening. Dat is onze bede aan God of aan elkaar. Er zijn afmeldingen voor vandaag ontvangen van de zijde van de Staten van de heer Baneke, van de fractie van GroenLinks en de heer Heldens van de fractie van de VVD. Van GS-zijde zijn geen afmeldingen ontvangen. Mevrouw Jetten heeft haar verjaardag gevierd. Bij dezen van harte gelukgewenst.

Geachte leden van de Staten, onlangs zijn wij als Staten meermaals aangesproken op het noemen van ambtenaren met naam en/of functie gedurende het publieke debat alsook in commissievergaderingen. Naar aanleiding van het voorgaande hebben wij de ontvangen klachten en situaties op onze Statendag van 17 september grondig besproken met de aanwezige Statenleden en namens Provinciale Staten spreek ik het navolgende uit. De Staten betreuren deze kwesties ten zeerste en wij zijn ons bewust van het feit dat ambtenaren werken onder de verantwoordelijkheid van het College van GS of voor ambtenaren van de Griffie onder de verantwoordelijkheid van de Staten. Tegelijkertijd realiseren wij ons dat ambtenaren in het debat niet in de gelegenheid zijn om zelf te reageren. Het voorgaande maakt dat wij u als Staten laten weten er alles aan te doen om het voorgaande voor de toekomst te voorkomen. De huidige reglementen en verordeningen van Provinciale Staten zullen op grond van evaluatie, waar nodig, hierop worden aangepast en de voorzitters zijn zich bewust van datgene wat is aangedragen. Namens de voltallige Staten rest mij uit te spreken dat wij het volste vertrouwen hebben in de Provinciale ambtelijke organisatie in zijn geheel en hier ook in het bijzonder trots op zijn als Limburgse volksvertegenwoordigers. Respect en gruuts, ik zou het zelf iets anders formuleren, zijn woorden die passen als het gaat om onze mensen. Mensen die zich iedere dag inzetten voor ons geliefde Limburg en de Limburgers. Corona, dames en heren, houdt onze samenleving in haar greep en dat heeft de verschillende ontmoetingen, zowel in de contacten van de Statenleden onderling alsook de contacten van Statenleden met ambtelijke medewerkers de afgelopen tijd bemoeilijkt. Dat raakt ons allemaal en we kijken dan ook uit naar de toekomstige ontmoetingen zonder corona om gezamenlijk te bouwen aan een nog mooier Limburg. Als er een verzoek tot hoofdelijke stemming wordt ingediend zal ik door middel van loting bepalen bij welk persoon op de presentielijst ik de stemming zal starten. Ik trek nu een nummer en de hoofdelijke stemming zal beginnen bij nummer zeventien.

Griffier Pregled: De heer IJpelaar.

De voorzitter: Ik versta het niet helemaal duidelijk maar goed. Bij de opening van de vergadering van vandaag is een quorum vereist en de griffier en ik hebben geconstateerd bij de opening aan de hand van de presentielijst dat aan dit vereiste is voldaan. Voor de Staten geldt dat u in uw eerste en tweede termijn vanaf het spreekgestoelte kunt spreken en interrupties van Statenleden gaan vanaf de eigen zitplek. De Staten wordt gevraagd om de agenda voor onze vergadering van heden vast te stellen. Ik constateer dat u daarmee kunt instemmen en daarmee is dus de agenda vastgesteld.

2 Spreekrecht externen

De voorzitter: Dan kom ik bij het punt Spreekrecht externen. Er heeft zich een inspreker aangemeld, maar er moest worden geconstateerd dat op grond van de regelingen die daarvoor staan dat niet kon worden gehonoreerd. En dat is aan de desbetreffende inspreker ook medegedeeld.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ik vind het insprekrecht van burgers een groot goed en ik zou graag willen weten hoe er is gezocht naar een oplossing om die burger wel te kunnen laten inspreken.

De voorzitter: Ja, maar dan moet u eerst de regelingen veranderen, want wij hebben geconstateerd dat het niet past omdat het punt vandaag niet op de agenda staat. Het gaat in feite over een punt dat vorige week vrijdag aan de orde was.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Voorzitter met uw goedvinden. Er zijn ook sprekers vorige week geweest terwijl de andere sprekers niet de kans hebben gehad om in te spreken. Dat betekent dat zij niet geïnformeerd zijn, want het is selectief geïnformeerd naar burgers waardoor voorstanders wel konden spreken en tegenstanders niet. Wij hebben vandaag een motie die gaat over het punt en ik zou toch willen kijken of die mensen alsnog kunnen spreken. Dan maar op mijn motie, op onze motie, sorry.

De voorzitter: Ja, het spijt mij geweldig. Dit punt is nu aan de orde. Wij hebben het verzoek beoordeeld en het verzoek voldeed niet aan de vereisten. Dan kan er eigenlijk geen verdere reactie op komen, maar ik zie dat de fractievoorzitter van de SP daar ook iets over wil zeggen.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter volgens mij staat de begroting op de agenda. En de begroting is een onderwerp waar alles bij besproken zou kunnen worden. Ik ken het onderwerp niet. Ik ken de spreker niet, maar het kan een relatie daarmee hebben. Ik vraag mij even af of dat het geval is.

De voorzitter: Mevrouw Plusquin in de laatste ronde.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ik ben het met de heer Van Caldenberg eens. In de begroting kan alles besproken worden. Ik vraag me ook af waarom wij hier niet over geconsulteerd zijn. Zowel niet gisteren toen het verzoek is afgewezen als vanmorgen in het Presidium. Ik vind niet dat wij op dergelijke wijze burgers de toegang kunnen ontfemen om hun zegje te doen over een heel belangrijk onderwerp.

De voorzitter: Mij is inhoudelijk nog steeds volstrekt onduidelijk waar het over gaat. Dat zeg ik ook na de Presidiumvergadering en het voorstel is dus om dit verzoek op grond van het feit dat het strijdt met de bepalingen niet te honoreren. Het lijkt mij, als ik dit allemaal zo hoor, dan aan te bevelen dat er

over de regelingen een keer in het Presidium in wat meer algemene zin wordt gesproken, want daar bestaan kennelijk misverstanden over. En die misverstanden moeten uit de wereld want anders krijg je iedere keer een heel vervelende, incidentele discussie en dat moeten we volgens mij niet hebben. Mevrouw Plusquin voor de laatste keer.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, dan stel ik voor dat we in stemming brengen of wij vinden dat die burger hier nu mag inspreken of niet.

De voorzitter: U hebt een ordevoorstel en over dat ordevoorstel kan worden gestemd. Het is mij dus ook volslagen onduidelijk waar het inhoudelijk over gaat, want dat was het vanmorgen in het Presidium ook wel ... De heer Frische.

De heer Frische (CDA): Ja dank u wel. Hier is gisteravond met mij contact over geweest als Presidiumvoorzitter. Dit betreft een inspreker die wil komen inspreken over het thema Veilige Wieleromgeving Leudal. Daar is vorige week over gesproken tijdens de begrotingsbehandelingen en daar is een amendement ingediend bij de afwijkingenrapportage over 2021, dus het lopende boekjaar. Dat amendement is door de Staten aangenomen en de afwijkingenrapportage is vastgesteld. Daarmee is er dus de facto door de Staten een besluit genomen over de Wieleromgeving Leudal en vandaag staat alleen de begroting 2022 op de agenda. Daar is naar gekeken door specialisten zal ik maar zeggen en geconstateerd dat de Veilige Wieleromgeving geen onderdeel is van de begroting 2022, noch van een eventueel dekkingsvoorstel als het gaat om het tekort, omdat het volledig betrekking heeft op het boekjaar 2021. En daarmee is de weg voor derden richting de Staten afgesloten. Op moment dat ze hier nog iets mee willen doen, dan zouden ze iets kunnen doen tegen de subsidie die het College ter beschikking gaat stellen op basis van de middelen die de Staten vorige week gevoteerd hebben. Dat is de weg, maar de formele besluitvorming van zijde van de Staten is afgerond omdat het betrekking heeft op het boekjaar 2021 en niet op de begroting '22. Dat is de reden geweest waarom dat geadviseerd is om deze spreker nu voor deze vergadering niet toe te laten. Het Reglement van Orde is daar heel duidelijk over dat er alleen sprekers in een vergadering kunnen komen over iets dat daadwerkelijk geagendeerd is voor de vergadering van vandaag.

De voorzitter: De heer Van Bijnen.

De heer Van Bijnen (PVV): Ja voorzitter dank u wel. Dit horende is het best wel bizar dat we de vorige keer wel voorstanders hebben mogen horen, maar geen tegenstanders. Dat is punt een. En ik ben nog steeds wel nieuwsgierig wat dan de argumenten zijn voor de tegenstanders om een eventuele subsidie die er nu ligt vanuit de Provincie toch terug te halen. Dus ik ben wel zeer geïnteresseerd in wat er ...

De voorzitter: Als ik dit tot mij door laat dringen dan heeft de desbetreffende mijnheer of mevrouw zich te laat aangemeld. Dan had dat vorige week gemoeten. Er zijn twee mogelijkheden wat mij betreft. Of we gaan nu stemmen over het ordevoorstel of u roept 'ik schors de vergadering' en ik roep het Presidium bij elkaar. Samen in overleg met de voorzitter, want deze gang van zaken loopt niet geheel volgens de regels, maar de heer Claassen wil daar ook iets over zeggen.

De heer Claassen (PVV): Voordat we misschien overgaan tot een schorsing, er was een amendement. Dus mensen konden er niet al aan de voorkant op inspreken. Daarmee is men verrast en dus de voorstanders of tegenstanders zijn dus niet gelijk in de gelegenheid gesteld om er iets van te vinden. En dat is wel een jammerlijke zaak, want er zou nog een tussenoplossing kunnen zijn wellicht als wij een motie vreemd, als die op de agenda staat. Als daar dan dat onderwerp aan bod zou komen, kan dan wel nog ingesproken worden? En dan met coulance dat dat niet 24 uur van tevoren op dat agendapunt is ingediend.

De voorzitter: Ik breng het ordevoorstel toch maar in stemming, want mevrouw Plusquin heeft een ordevoorstel gedaan en daar moet ordentelijk over worden gestemd. Mag ik de voorstanders van het ordevoorstel vragen de handen op te steken? Tegenstanders ... Vier, vijf, zes, zeven, acht, negen, tien, elf, twaalf, dertien, veertien, vijftien, zestien, zeventien, achttien, negentien ... Heeft de Griffier het overzicht? Dan nog een keer de voorstanders. De tegenstanders. Maar jullie hebben het toch bijgehouden in de presentielijst? Ja geef mij het briefje even. 42 mensen in de zaal. Er zijn 42 stemmen uitgebracht. 22 daarvan zijn tegen het ordevoorstel en 20 hebben hun stem voor het ordevoorstel uitgebracht zodat het ordevoorstel is verworpen. Het lijkt mij sowieso nuttig om over de regelingen nog eens even een keer in het Presidium met elkaar van gedachten te wisselen, want dit is volgens mij voor het aanzien van de Staten niet goed.

3 Vragenuur

De voorzitter: Dan komen wij bij het vragenuur en er zijn geen vragen ingediend.

4 Notulen

De voorzitter: Dan komen we bij de notulen. De Staten wordt gevraagd de notulen voor de vergadering van 9 september en 1 oktober en de besloten Statenvergadering van 1 oktober ongewijzigd vast te stellen. Kan dat worden besloten? Dat is het geval.

5 Voorraadagenda

De voorzitter: Dan komen we bij de Voorraadagenda. De Staten wordt voorgesteld de Voorraadagenda ongewijzigd vast te stellen.

6 HAMERSTUKKEN

6.1 Bekrachtiging geheimhouding opgelegd aan Provinciale Staten

De voorzitter: De bekrachtiging 6.1 van de geheimhouding opgelegd aan Provinciale Staten.

6.1.1 G-21-043 Ontwerpbesluit bekrachtiging geheimhouding inzake toezegging 8841 vrachtwagenparkeerplaatsen (GS DOC-00193229)

De voorzitter: 6.1.1 G-21-043 Ontwerpbesluit bekrachtiging geheimhouding inzake toezegging 8841 vrachtwagenparkeerplaatsen (GS DOC-00193229). Ik constateer dat besluit G-21-043 met algemene stemmen wordt aanvaard.

6.1.2 G-21-044 Ontwerpbesluit bekrachtiging geheimhouding inzake overzicht acquisitie-incentives MAA (GS DOC-00199029)

De voorzitter: 6.1.2 G-21-044 Ontwerpbesluit bekrachtiging geheimhouding inzake overzicht acquisitie-incentives MAA (GS DOC-00199029). Ik constateer dat besluit G-21-044 met algemene stemmen wordt aanvaard.

6.2 P-21-027 Statenvoorstel Protocol (mogelijke) integriteitsschendingen door leden van PS of GS Provincie Limburg 2021 (PS DOC-00199484)

6.3 G-21-028 Statenvoorstel inzake provinciaal inpassingsplan opwaardering maaslijn, brief GS van 14-9-2021 (GS DOC-00172553)

De voorzitter: Dan komen we bij agendapunt 6.3 G-21-028 Statenvoorstel inzake provinciaal inpassingsplan opwaardering maaslijn, brief GS van 14-9-2021 (GS DOC-00172553). Ik constateer dat het besluit met algemene stemmen wordt aanvaard, maar ik heb begrepen dat er behoefte is aan stemverklaringen. Ja de heer Westen.

De heer Westen (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. GroenLinks heeft in de commissiebehandeling van PIP-Maaslijn haar zorgen uitgesproken over de wijze van natuurcompensatie. Uit schriftelijke beantwoording van de vragen van de portefeuillehouder blijkt dat een en ander onder strikte regels plaats dient te vinden met controle op uitvoering en onderhoud. Dit heeft ons doen besluiten dat we in kunnen stemmen met doorgeleiding van dit stuk als hamerstuk.

De voorzitter: Dank u. Mevrouw Werrij.

De heer Ijpelaar (CDA): Ik ben nog niet getrouwd met mijn fractievoorzitter.

De voorzitter: Pardon de heer Ijpelaar.

De heer Ijpelaar (CDA): Geen probleem. Het CDA ziet het tijdig verwerven van de gronden voor de projecten Maaslijn als een van de grootste risico's. Zo blijkt ook uit het PIP. Hierin is ook terug te lezen dat ProRail verantwoordelijk is voor het verwerven van de gronden, maar dat wij als Provincie in het PIP hier nu geen afspraken over hebben vastgelegd. Wij begrijpen dat de risico's in andere stukken worden afgedekt, maar het PIP ligt nu voor terwijl wij deze maatregelen die mogelijk afgesproken zijn nog niet kennen. Het CDA ziet het grote belang van de Maaslijn en de noodzaak om verder te gaan met het PIP en daarom zullen wij ook instemmen met dit voorstel. Wel verwachten wij dat het College op korte termijn met een tijdsplan komt zodat grondverwerving tijdig kan plaatsvinden en de realisatie

van de Maaslijn geen verdere vertraging oploopt. Wellicht dat het College van GS daarop kan reflecteren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u zeer. Verder nog behoefte aan stemverklaringen? Dat is niet het geval. Dan wil ik de Gedeputeerde vragen daar nog even kort op te reageren.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dank u wel voorzitter en dank u wel Staten. Het College is blij met de steun voor het PIP vandaag. Het nu ruimtelijk regelen van de plannen voor de Maaslijn is in feite een *<onverstaanbaar>* maatregel die noodzakelijk is om de realisatie volgens afspraak in 2024 mogelijk te maken. Uw collega's in Brabant hebben vorige week unaniem hun PIP vastgesteld en na het besluit van uw Staten zijn we daar planologisch klaar voor. De heer Ijpelaar vroeg om een korte reflectie op die grondverwerving. Wij begrijpen die vraag en die zorg over de voortgang van de grondverwerving. Uw zorg is ook onze zorg en heeft ook onze volle aandacht. Beschikbaarheid van de gronden is, zoals gezegd, een van de top risico's die recent tijdens de gate review waarover ik u heb geïnformeerd aan de orde is gekomen en daarbij is ook afgesproken dat ProRail voor alle benoemde risico's, dus ook die grondverwerving, met een verbeterplan moet komen. Aan dat plan is de afgelopen weken heel hard gewerkt. Daarover hebben we ook meermaals op bestuurlijk niveau overleg gevoerd. Ook onorthodoxe maatregelen zijn hier onderdeel van. Ik verwacht dat verbeterplan in definitieve vorm volgende week te ontvangen. **Ik zeg u toe dat wij dat vervolgens via een mededeling via het College met uw Staten zullen delen.** In dat stuk zal ook expliciet worden ingegaan op de door u gestelde problematiek. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u zeer. Dat betekent dat dit voorstel onder de kanttekeningen die bij de stemverklaringen zijn gemaakt met algemene stemmen is aanvaard.

6.4 G-21-034 Statenvoorstel Wijziging Financiële verordening Provincie Limburg 2020, brief GS van 5-10-2021 (GS DOC-00185733)

De voorzitter: Dan kom ik bij agendapunt 6.4 G-21-034 Statenvoorstel Wijziging Financiële verordening Provincie Limburg 2020, brief GS van 5-10-2021 (GS DOC-00185733). Ik constateer dat besluit G-21-034 met algemene stemmen is aanvaard.

6.5 G-21-040 Statenvoorstel inzake beslissing op bezwaar inzake afwijzing intrekkingsverzoek PIP Windpark Greenport Venlo, brief GS van 2-11-2021 (GS DOC-00194724)

De voorzitter: Dan 6.5 G-21-040 Statenvoorstel inzake beslissing op bezwaar inzake afwijzing intrekkingsverzoek PIP Windpark Greenport Venlo, brief GS van 2-11-2021 (GS DOC-00194724). Ik constateer dat besluit G-21-040 met algemene stemmen is aanvaard.

7 BEHANDELSTUKKEN

De voorzitter: Dan komen we bij de behandelstukken.

De heer Frische (CDA): Voorzitter een interruptie.

De voorzitter: De heer Frische.

De heer Frische (CDA): We hebben in het Presidium net nog een stuk tot hamerstuk verheven. Dat betreft het protocol rondom de commissie Integriteit.

De voorzitter: Ja. Even de griffier, wat is het nummer van het voorstel. Overigens is dat unaniem in het Presidium besloten. Het gaat om voorstel P-21-027 en dat is het protocol over de commissie Integriteit waar we ook tijdens de Statendag vrij uitvoerig met elkaar over hebben gesproken. Het voorstel is dus om dat met algemene stemmen te aanvaarden. Ik zit even rond te kijken. Dat kan gebeuren. Dat is dus met algemene stemmen aanvaard. De heer Frische wordt bedankt voor zijn attente signalering dat dit nog aan mijn agenda zou moeten worden toegevoegd. Dan komen we bij agendapunt 7. De behandelstukken.

7.1 G-21-032 Statenvoorstel Programmabegroting 2022 brief GS van 14-9-2021 (GS DOC-00181065).

De voorzitter: Om te beginnen met G-21-032 Statenvoorstel Programmabegroting 2022 brief GS van 14-9-2021 (GS DOC-00181065). We beginnen met de fractievoorzitter van de Partij van de Arbeid, de heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel voorzitter. Laten we het voor vandaag een stukje korter houden op dit onderwerp dan vorige week. We hebben uiteraard de brief ontvangen van het College en de Partij van de Arbeid heeft zitten wikken en wegen. Uiteraard zien wij dat er in sommige programma's misschien, als er heel kritisch gekeken zou worden, nog wat resterende middelen over zouden zijn, maar dat zou een opgave voor GS worden die een beetje in het algemene wordt wat optie twee ook voorlegt en dat is ook niet per se een heel concrete opdracht om met de kaasschaaf over de middelen heen te gaan. Daar hebben we als fractie nog wel even uitgebreid over na moeten denken, maar uiteindelijk kiezen wij ervoor om via de septembercirculaire uiteraard het dilemma op te lossen en we hopen dan ook dat de begroting zo spoedig en voortvarend mogelijk tot realisatie mag komen in 2022. Dus dat is de bijdrage van de Partij van de Arbeid, tot zover.

De voorzitter: Dank u zeer. Dan de fractie van PVV, de heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Ja voorzitter het College leek vorige week vrijdag pijnlijk verrast door het feit dat een begrotingstekort zou kunnen ontstaan terwijl de PVV-fractie in een voortraject al aangegeven had dat de spelregels rondom de immunisatie-reserve wel nageleefd dienen te worden en dat die eis daar zou komen te liggen. Vorige week, in de eerste termijn van de PVV, refereerden wij al aan enkele dossiers die ons geld gaan kosten, maar waarvan het onduidelijk is wat ons dit nu precies oplevert. Op de vraag wat de klimaatdrammerij in Nederland en Limburg ons nu daadwerkelijk oplevert in relatie tot de opwarming van de aarde, kwam het antwoord van het College: dat weet ik niet, maar het is wel goed voor de beestjes. Goed voor beestjes, maar wel slecht voor de burger die die kosten van deze quatsch allemaal moet ophoesten. Met lede ogen zagen we gebeuren dat ondanks een tekort op de begroting van dit jaar nog meer geld gevraagd wordt. Hetzij door moties, hetzij door amendementen. En een van die amendementen kost de Provincie € 750.000. En die

€ 750.000 dienen ook nog niet het algemeen belang van Limburg. € 750.000 die eerst werd verworpen door de Staten en door een D66-wethouder en een aansluitende D66-lobby hier in huis weer op de agenda werd gemoffeld. En als klap op de vuurpijl dachten veel Statenleden op basis van de informatie van een inspreker dat het om een echte toezegging ging, terwijl het College helder kon onderbouwen dat zulks niet als een echte toezegging gezien kon worden en als fractie konden wij dat goed volgen. Voorzitter, natuurlijk komt die € 750.000 op de balans van de afwijkingenrapportage, maar dat geld is in het perspectief van het huidige begrotingstekort wel een pijnlijke € 750.000. Het voorstel om een en ander te repareren in plan A of B, plan B vindt de PVV wel slim bedacht maar om een inhoudelijke oorlog te voeren met diverse partijen over een paar procentjes op een fout bedachte begroting en dan die daarmee proberen opnieuw in elkaar te knutselen vinden wij niet chique. Plan A kan, maar in afgeslankte vorm om het risico te vermijden dat we later met alsnog een begrotingsgat zitten omdat de provinciale bedrage uiteindelijk ook nog lager kan uitvallen dan geraamd. Daarom College wees wijs. Pardon, daarom Staten bedoel ik wees wijs en wij vragen u dan ook de uitgave van € 750.000 van de wielerbaan te herstellen en dat het College dit geld gebruikt als injectie voor plan A waarmee het risico op het tekort flink wordt afgedekt. Dus feitelijk koerst de PVV op plan C. Tot slot, vorige week is een motie aangenomen omtrent de QR-code voor werknemers en het dictum roept ook op om dit te plaatsen op de website limburg.nl en daar is die nog niet terug te vinden. Dus als de motie volledig zou worden uitgevoerd, dan dient dat daar ook nog geplaatst te worden. En we hadden een motie over de uitwerking van motie Bohnesol en ik vraag eigenlijk het College wat daar de status van is. Want er resten nog vier werkdagen en dan sluit de termijn en ik heb nog niets vernomen of in ieder geval dat briefje al richting Duitsland is verzonden.

De voorzitter: Dank u zeer. Dan is het woord aan de heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter dank u wel. Beste collega's, dat wij vandaag hier weer staan zegt veel over de blamage van vorige week. Namelijk dat we met zijn allen een amendement hebben aangenomen op een begroting waar geen dekking voor was. En dan zeg ik met zijn allen, nee dat was natuurlijk niet met zijn allen want niet iedereen heeft voorgestemd, maar hij werd wel door een meerderheid tamelijk onverantwoordelijk aangenomen want amendementen zonder dekking zorgen voor grote problemen. De andere kant was dat het College die problemen van mijlenver had kunnen zien aankomen en dat niet zag. En toen op een gegeven moment de stemverklaringen er waren, toen kwam tot de realisatie van wat gebeurt er nu als de begroting wordt weggestemd? Dat wij in Limburg voor enorme problemen gaan zorgen. Dat is eigenlijk iets wat we zouden moeten voorkomen met zijn allen en dat we ons met zijn allen zouden moeten aantrekken. Dat geldt zowel voor het College als voor degenen die amendementen indienen zonder dekking. Voorzitter, ga ik dan nu kijken naar de oplossing, dan staan er twee oplossingen. Optie A, optie B en inmiddels heb ik ook begrepen optie C, maar we beginnen bij optie A. En dat is op zichzelf een optie die de financiële spelregels zoals we die met elkaar hebben wat losser maakt. Dat betekent dat als we volgend jaar de begrotingsbehandeling hebben en het op basis van de meicirculaire niet gefinancierd kan worden, maar op basis van de septembercirculaire wel, het deze hele Staten vrij zal staan van het College om op basis van die septembercirculaire dan maar voorstellen te doen. Heel eerlijk gezegd zie ik dat wel zitten. Als het gaat over die kaasschaaf, daar geloof ik niet zo in want dat betekent dat we met zijn allen duiken voor de keuzes die we moeten maken en daar zijn wij niet zo'n voorstander van. Vertel de burger maar waar ze aan toe zijn. Ten aanzien van optie C, u kent ons standpunt over de wielerbaan zoals we die

vorige week hebben ingenomen en wij zien eventuele voorstellen daarover tegemoet. Voorzitter dank u wel.

De voorzitter: Dank u zeer. Dan is het woord aan de heer Thewissen. Oh, de heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Dank u wel voorzitter. Er is natuurlijk maar een koninklijke route om een begrotingstekort op te lossen en dat is middels een echte bezuiniging. Je snijdt in je eigen vlees, je schrapt een subsidie. Een project wordt nog eens kritisch tegen het licht gehouden en ontdaan van zijn franje en ga zo maar door. Of in de geest van onze motie die we vrijdag aanhielden, we trekken eerst af voordat we überhaupt aan optellen durven te denken. Al het andere blijft, hoe je het ook bekijkt, schuiven met middelen, schuiven met geld, schuiven met potjes. Of je nu eerst je tekort afdekt met het resultaat van het vorige boekjaar, je verplaatst het eerst naar de immunisatiereserve en dekt daarna het tekort alsnog af of je gebruikt extra inkomsten vanuit het Provinciefonds om je tekort te dekken. Het is allemaal windowdressing, broekzak-vestzak en we worden er financieel per saldo niets wijzer van. Maar wij begrijpen ook dat de door GS voorgestelde alternatieve bezuinigingsroute een langere doorlooptijd kent en doordachte politieke keuzes vraagt. Wat het wel haast een onwerkbaar optie maakt gezien de deadline van 15 november aanstaande. Het in dit kader gemaakte huiswerk door GS schept vertrouwen. U geeft duidelijk aan waar en hoe u de beleidsmatige bezuinigingen zou kunnen implementeren, mocht voor de alternatieve route moeten worden gekozen door PS. Dat biedt voor ons aanknopingspunten. SVL zou dan ook niet schromen om later, als blijkt dat 2022 een groter negatief resultaat oplevert dan we nu kunnen bevroeden, deze lijst met u ter hand te nemen om voorstellen te formuleren voor concrete bezuinigingen. Voor nu echter kunnen wij instemmen met het voorstel waaraan ook voor een half miljoen aan bezuinigingen op eigen overheadkosten is meegenomen. De rest volgt vanuit het Provinciefonds. Voorzitter we willen hiermee ons vertrouwen in het College uitspreken en hen de ruimte bieden het werk voort te zetten, echter met dien verstande dat wij hen stevig zullen blijven controleren als het gaat over de financiële positie van de Provincie Limburg. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u zeer. Dan de woordvoerder van de VVD, mevrouw Straus.

Mevrouw Straus (VVD): Dank u wel voorzitter. Voorzitter ik wil het College hartelijk danken voor het voorstel wat wij deze week mochten ontvangen ten aanzien van de situatie rondom de tekorten van de begroting. En de voorkeur van de VVD is voor de eerste optie. We vinden dit een keurig voorstel alhoewel natuurlijk, net in de woorden van de heer Van Caldenberg, dit niet een situatie is die een normale gang van zaken zou moeten worden. Maar de kaasschaafmethode heeft in ieder geval niet onze voorkeur. Wij zien liever dat er keuzes gemaakt worden, maar we begrijpen ook dat dat in een week tijd soms best lastig is. Wel, en daar hebben ook een aantal mensen het al over gehad, vinden we het jammer dat het zo heeft moeten lopen. Vooral ook omdat het signaal dat sommige fracties het niet eens waren met het oorspronkelijke voorstel al in de commissie FEB aan de orde is geweest. Het College had dus kunnen voelen aankomen dat er nagedacht had moeten worden over een plan B. Dat was blijkbaar niet het geval. Maar laten we vooral ook even naar de toekomst kijken. We hebben gelezen in het voorstel van het College dat het College 3 december met de commissie FEB in discussie wil gaan over hoe gaan we dan verder om met die reserves. Dat lijkt ons in ieder geval een heel goed punt en laten we daarmee zorgen dat er meer helderheid komt in de spelregels zoals we

die met elkaar hebben afgesproken en ook dat van beide kanten, zowel aan de Staten alsook bij het College, die spelregels nog een keer ter harte worden genomen.

De voorzitter: Dank u zeer. Mevrouw Fischer.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Dank u wel voorzitter. 50PLUS is voor de eerste optie, dat moge duidelijk zijn. Dat het niet de normale gang van zaken is, dat is heel erg duidelijk. Ik heb nagevraagd hoe het nu precies in elkaar zat omdat ik de lijn niet meer helemaal kon volgen. En mij is gezegd dat de begroting, en dat is vanzelfsprekend, op de meicirculaire geënt is en dat na de septembercyclus besproken wordt over wat er met deze cijfers moet en hoe de bedragen verwerkt worden. Ik denk dat er nu alvast een hobbel genomen is en dat er aan het einde van het jaar minder horden zijn om overheen te gaan. Ik wil wel erop wijzen dat dit eigenlijk een keer, maar dan niet meer moet zijn. We moeten wel van tevoren duidelijk weten waar we aan toe zijn en reparaties, daar zijn wij niet zo voor. Het moet wel, we zijn ook voor de eerste optie, en we hopen dat het de volgende keer weer op de normale manier kan gaan. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u zeer. De fractie van het CDA. Mevrouw Werrij.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Dank u wel voorzitter. Ja voorzitter tijdens de begrotingsbehandeling en de afwijkingenrapportage hebben wij nadrukkelijk aangegeven dat wij ons bewust waren van het risico voor de begroting op het moment dat ons amendement zou worden aangenomen. Desalniettemin is inderdaad al in een vroeg stadium aangegeven dat wij het niet eens waren met de gekozen lijn. Dat is al in een schriftelijke vragenronde van de afwijkingenrapportage aangekondigd. Ook in de commissievergadering en verder ook in de week voorafgaand aan de Statenvergadering, dus het komt niet als een donderslag bij heldere hemel. Desalniettemin is het goed dat er vandaag gewerkt is naar een nieuw dekkingsvoorstel en wij hebben instemmend kunnen reageren op het voorstel van GS. Wij zullen in ieder geval meegaan met het dekkingsvoorstel zoals het hier ligt en daarmee ook de begroting vaststellen en goedkeuren.

De voorzitter: Dank. De fractie van D66. Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, ik sluit me aan bij de woorden van mijn collega hiervoor. D66 kan instemmen met optie 1.

De voorzitter: Dank. De fractie van Forum, de heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja voorzitter, ik hoor bij sommige fracties dat het wel lijkt of er een tekort is ontstaan door een amendement, maar er is een tekort ontstaan door goochelen met begrotingscijfers en niet door een amendement dat is ingediend. Het gebruiken van resultaten van een afwijkingenrapportage en vervolgens het gat van de begroting dekken is gewoon niet hoe wij begroten. En dit verwachte tekort was inderdaad dus al van mijlenver te zien aankomen omdat we ons gewoon niet aan onze eigen spelregels houden of informele afspraken op die manier. We betogen dan ook een tijd, twee jaar, om anders te begroten en anders met onze financiën om te springen. Zoals wij vorige week bij de begroting ook betoogd hebben, is dat de begroting ruimer moet omdat we op een inflatie van 1.6% zitten te kijken in die begroting. Dus het gat op de begroting was voor ons

niet de enige reden om tegen die begroting te stemmen. Dan terug naar de oplossingen die het College hiervoor biedt. Oplossing A om even te resumeren, het bezuinigen op overheadkosten en hopen op een meevaller uit de septembercirculaire is precies weer hetzelfde probleem als wat we net hebben gedaan. We hebben gerekend op een meevaller uit de afwijkingenrapportage. Die werd gereserveerd of in ieder geval geamendeerd. Die meevaller was er niet, dus zaten we met een probleem op de begroting. Nu gaan we weer rekenen op een meevaller. Als die meevaller er dadelijk niet is, dan zitten we weer met zijn allen met een gat in de begroting volgend jaar en komen we volgend jaar weer ergens tekort. Dus we zijn precies hetzelfde probleem op die manier aan het herhalen, wil ik ook tegen de andere fracties zeggen, als we voor optie A kiezen. Daarnaast hebben wij bij optie B. Als wij een tekort genereren en wij zeggen met zijn allen dat wij willen dat we het geld dat uit de afwijkingenrapportage vloeit graag in reserve hebben of in ieder geval niet willen gebruiken om het gat in de begroting te dichten, dan is het ook aan ons om moeilijke keuzes te maken op de inhoud, op het geld dat wij volgend jaar uitgeven, te bezuinigen en te kijken wat dat <onverstaanbaar>. We hebben dus een duidelijke voorkeur voor optie B. Als wij niet genoeg geld hebben, als wij het ergens anders aan gespendeerd hebben, moeten we het ook niet uitgeven. Tot zover.

De voorzitter: Dank u. De fractie van GroenLinks, mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja dank u wel voorzitter. Ook GroenLinks kiest voor optie A die het College voorstelt. Dank daarvoor. We hebben nog wel een vraag. De septembercirculaire-effecten werden al in de meicirculaire aangekondigd en die konden dus voorzien worden. Daar hebben we een vraag over. Hoezo is dat niet teruggekomen? Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank. De fractie van LIMBURG-LOKAAL, de heer Franssen. Het is ongeveer hetzelfde denk ik?

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel voorzitter. Wij hebben ook de brief van het College ontvangen in wezen. We zagen daar ook een aantal opties, een aantal zeg ik dan, het waren er twee. We hebben grondig de zaak bestudeerd en we kwamen tot de conclusie dat voor ons optie 1 de juiste manier was om deze begroting op een juiste manier in te vullen. Waarom op een juiste manier? Omdat wij natuurlijk ook een voorbeeldfunctie hebben ten aanzien van de gemeenten. We zijn toezichthouder en we dienen ook serieus ons werk op de juiste manier te doen en ook natuurlijk in te vullen en dat schept vertrouwen. En voor dat vertrouwen staat LOKAAL-LIMBURG. En als we dan de diepgang nog even bekijken, wil ik daar nog het volgende op zeggen. Het vertrouwen dat ik zo net uitsprak, betekent ook dat wij zagen dat een half miljoen bezuinigd werd op overhead. Dat vinden wij een goede keuze, een juiste zaak. Als ik dan lees dat we straks nogmaals de spelregels gaan bediscussiëren dan denken wij dat dit een goede voorzet, een goede zaak is en daar moeten we zeker de discussie over voeren. Daar wil ik het bij laten voorzitter.

De voorzitter: Dank u zeer. Dan ten slotte mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Voorzitter zoals ik vorige week heb aangegeven besteedt de begroting van 2022 onvoldoende aandacht aan de echte problemen waar we mee te maken hebben zoals het gebrekkige natuurherstel, het tegengaan van biodiversiteitsverlies, de

stikstofcrisis, uitvoering geven aan de nieuwe wet Dieren, de energietransitie, de verbetering van de luchtkwaliteit en de woningnood. Kortom meer van hetzelfde, business as usual. Daarbij komt het amendement van de wielerbaan zonder die dekking, waar het inspraakrecht van burgers met voeten wordt getreden. Voorstanders werden geïnformeerd, tegenstanders hebben we net gemerkt werden pijnlijk geweerd. Er wordt een bak met geld uitgegeven van lokaal initiatief dat zeker niet voor iedere Limburger bereikbaar is en dit voorstel gaat wederom gepaard met grote natuurschade. Wij stemmen tegen de begroting.

De voorzitter: Dank. Dan is het woord aan het College. Heeft de Gedeputeerde behoefte aan schorsing of kan hij direct reageren.

Gedeputeerde Roest: Voorzitter ik kan wel even direct reageren, dat is geen probleem.

De voorzitter: Dan heeft u het woord.

Gedeputeerde Roest: Ja voorzitter, ik heb alles aangehoord en ik wil even mijn dank uitspreken naar de Staten dat ze dus meegaan in de voorstellen die wij hebben gedaan. Ik denk dat ook een van de belangrijkste conclusies die we hier vandaag ook mogen trekken, is dat het belangrijk is dat de vragen waar wij vandaag in staan dat we daar in de commissie FEB duidelijke afspraken maken. Die hebben we trouwens ook lopen aan de hand van een robuuste notie het gesprek met u aan te gaan. Ik denk voorzitter, dat als wij dat op die wijze gaan doen, dat we dan ook de antwoorden kunnen geven waar ook de heer Van Caldenberg nadrukkelijk in het begin, ook vorige week, naar gevraagd heeft. Hoe het is met de septembercirculaire en welke uitwerkingen die ook mogelijk zou kunnen hebben voor de toekomst? Ik wou het hier voorlopig even bij laten voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u. We hebben in het Presidium afgesproken dat de beraadslaging zich beperkt tot één termijn. Ik zie de griffier ... Ja mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja dank u wel voorzitter. Ook GroenLinks kiest voor optie A. Ik had nog een vraag gesteld aan de Gedeputeerde namelijk dat de septembercirculaire-effecten al in de meicirculaire waren aangekondigd en waarom dat niet verwerkt was. Daar heb ik nog geen antwoord op gehoord.

De voorzitter: Mevrouw Jetten heeft kennelijk geen antwoord gekregen op haar vraag. Zou de Gedeputeerde dat kunnen herstellen. Nou vooruit voor deze ene keer.

Gedeputeerde Roest: Oké dat bespaart me weer een loop naar voren toe. Dat was de vraag van mevrouw Jetten van GroenLinks. Die vroeg of wij het niet hadden kunnen voorzien in de meicirculaire. Ja voorzitter, dat hadden we niet kunnen voorzien om de doodeenvoudige reden dat de meicirculaire eigenlijk richtinggevend is voor een conceptbegroting en de septembercirculaire pas dan exact uitsluitend geeft over welke mogelijkheden wij uiteindelijk hebben voor de komende jaren. Van de financiële meicirculaire kan dat worden aangeduid, maar dat is dan nog geen 100% zekere helderheid die we dan kunnen geven. Dus daar vandaan is de meicirculaire uitsluitend goed voor de conceptbegroting. Dank u wel.

De voorzitter: Heeft mevrouw Jetten een bevredigend antwoord gekregen. Ja het hoeft niet allemaal ja en amen te zijn, maar u hebt in ieder geval antwoord gekregen en dat was de bedoeling. Ja de fractievoorzitter van de SP ook nog. We beschouwen dit allemaal nog maar als interrupties.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter dat is wat mij betreft prima. Ik wil gewoon weten van het College of het feit dat het gebruikmaken van de septembercirculaire bij de begrotingsbehandeling vanaf nu de nieuwe lijn is van het College.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Roest: Voorzitter daar wil ik de heer Van Caldenberg graag op antwoorden, want het is natuurlijk een terechte vraag. Want je zou kunnen vragen of hiermee een precedent wordt geschapen. En dat is waarschijnlijk de bedoeling van de vraag denk ik? Nou ik ben van oordeel dat de Provinciefondsraming, die uiteindelijk een substantieel van onze inkomsten uitmaakt, altijd zo actueel mogelijk moet zijn. Dat is wat mij betreft eigenlijk de basis van de septembercirculaire. De provincie Limburg neemt voor de provinciefondsraming en de ontwerpbegroting de meicirculaire als vertrekpunt en dat kan en dat mag. Het ministerie van BZK dat op onze begroting toeziet, hanteert als uitgangspunt ten minste de meicirculaire. En het woord ten minste accentueert weer eigenlijk liever actueler. En ook het toezichtkader, de wet dat wij ook voor het gemeentelijk financieel toezicht hanteren, gaat hiervan uit, ten minste de meicirculaire. Dat is wat ook net al de heer Franssen zei, dat wij hier ook een voorbeeldfunctie hebben. En voor mij is het dus het uitgangspunt zo actueel mogelijk te ramen. Ik ben dan ook in principe voornemens de gedragslijn niet alleen voor deze begroting te hanteren, maar ook voor alle toekomstige begrotingen. En dat willen we natuurlijk heel graag in de FEB bespreken en daar zullen we dan samen dan wel tot de conclusie komen welke de juiste weg is ook voor de toekomst. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u zeer. De heer Van Caldenberg heeft dus de mogelijkheid om bij de, zoals hij zelf al suggereert, volgende begrotingsbehandeling, als de septembercirculaire er dan is, te zeggen dat levert dat en dat financiële beeld op enzovoort. Dan is het moment volgens mij aangekomen om over te gaan tot stemming. De heer Claassen had nog een interruptie.

De heer Claassen (PVV): Ja ik had nog twee vragen. Ik stelde aan het College de vraag over de status, want het was namelijk het dictum van QR-code dat het vandaag eigenlijk op de website zou staan. Dus daar graag even uw toezegging op. Opnieuw dan ondanks dat die motie er is. En de motie Bohnesol opnieuw, daarvan verloopt de termijn en het zou toch heel zonde zijn als u die termijn laat verstrijken want dan hebben we een ander gesprek met elkaar.

De voorzitter: De heer Roest.

Gedeputeerde Roest: Ja voorzitter hier wordt de brief richting Duitsland mee bedoeld en die brief, hoorde ik net, is vandaag de deur uitgegaan.

De heer Claassen (PVV): Voorzitter met uw permissie en krijgen wij als Staten te zien hoe die brief luidt en naar wie die toegegaan is. Je hebt hem al binnen zie ik collega, ambtgenoot Westhoff? Oké.

Gedeputeerde Roest: Voorzitter de Staten hebben bij de ingekomen stukken een afschrift van de brief over Bohnesol gekregen. Dank u wel.

De voorzitter: Verder geen interrupties meer? Dan is het moment aangekomen dat we tot stemming over kunnen gaan. Ik krijg van de griffier net door dat we voor de stemming schorsen zodat iedereen kan worden geholpen met een iPad. Dus de vergadering is geschorst.

[SCHORSING]

De voorzitter: Het schijnt allemaal ingeregeld te zijn. Als u uw plaats weer in wilt nemen. Dan beginnen we met een proefstemming om eens even na te gaan of het allemaal ook volgens de bedoelingen functioneert. Het voorstel dat aan de orde is dat is dus G-021-032 en dit is een proefstemming, maar mag ik de tegenstanders vragen om tegen te stemmen? En de voorstanders vragen om voor te stemmen? Dit is een proefstemming. Dit is proefstemming 1. Nee er zijn er nog steeds te weinig. Er moeten in totaal 44 stemmen worden uitgebracht en die hebben we nog niet. 45 ... en die zijn er nog steeds niet. Er ontbreekt er nog één. Het schijnen er in plaats van 45 44 te zijn en die zijn nu uitgebracht. Er zijn er 44, ja. Dan is de proefstemming geslaagd. Dan gaan we nu over naar de echte stemming hè? Dan is de vergadering nu officieel weer heropend en dan gaan we nu over naar de echte stemming over voorstel G-21-032. De heer Driessen heeft een vraag.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja voorzitter een korte opmerking want we hebben van het College twee voorstellen gekregen hoe de begroting op te lossen. Ik constateer dat we daar niet over stemmen en dat we slechts stemmen over het voorstel. Dan is het de vraag of het dan niet ook niet opportuun is om door de Staten laten stemmen voor de optie waarvoor gekozen is.

De voorzitter: Volgens mij is het voor iedereen duidelijk waarover gestemd wordt. De fractievoorzitter van de SP.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter wij hebben een begroting voor ons liggen en die is in principe ongewijzigd. Er is een brief gekomen van het College en in die brief zegt het College dat er twee opties zijn. En die brief staat niet op de agenda om over te stemmen. Dus we kunnen of de stemming van vorige week nog een keer herhalen en dan over de begroting stemmen. Dan is die niet sluitend en dan hopen we dan maar dat het met die brief goedkomt en dat het College verstandig genoeg is om dan de juiste uitkomst te kiezen. Ik weet niet of dat nou per se de meest gewenste uitkomst is.

De voorzitter: Nee ik begrijp wel wat er aan de hand is.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Voorzitter?

De voorzitter: De begrotingswijziging vervalt ...

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Voorzitter?

De voorzitter: Het volledige beslispunt is, en nou lees ik het maar even voor, G-21-032 Ontwerp Programmabegroting 2022 Provinciale Staten van Limburg, gezien het voorstel van GS van Limburg van 14-9-2021 besluiten Provinciale Staten om vast te stellen de Programmabegroting 2022, de bijbehorende memorie van toelichting en de eerste begrotingswijziging 2022. Dat ligt ter besluitvorming voor. En dan de vraag, wederom maar nu in de echte stemming, de voorstanders worden geacht voor te stemmen, de tegenstanders worden geacht tegen te stemmen.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Voorzitter? Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Werrij.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Dan zou de eerste begrotingswijziging en voorstel de brief van GS moeten inhouden, maar volgens ons is dat niet zo. Dus die brief zou separaat onderdeel moeten uitmaken van de besluitvorming. En er is maar één voorstel gedaan: het voorstel van GS. Er is een alternatieve mogelijkheid genoemd, maar dat is niet het voorstel van GS. Dus het voorstel ligt duidelijk voor. Dat is indachtig de septembercirculaire en een klein deel overhead.

De voorzitter: Om hier nu even geen misverstanden over te krijgen, wil ik nu even een paar minuten schorsen.

[SCHORSING]

De voorzitter: Het is wat mij betreft helder. U kunt weer gaan zitten. Ik zie hier nog een aantal lege stoelen. Ik mis nog een aantal leden van de fractie van de PVV. Ik heb zojuist voorgelezen en daar moet een ding aan toegevoegd worden, variant A. En dat kan ... Er zijn nog een aantal lege stoelen. Volgens mij zijn we nu, ik zit ook even ... Daar zit nog een lege stoel, daar zit nog een lege stoel ... In orde? De besluitvorming wordt inmiddels bijgesteld want het misverstand had dus te maken met de paar varianten die voorliggen, maar u stemt over de eerste Programmabegroting 2022, de bijbehorende memorie van toelichting en de eerste begrotingswijziging 2022 met dien verstande dat hierbij gekozen wordt voor variant A. Is dat u duidelijk? Dan is nu de stemming aan de orde. En de stemming is dus open.

Ja? Er zijn 44 stemmen uitgebracht. 32 voor het voorstel en 12 tegen het voorstel zodat het voorstel is aanvaard. Dan gaan wij nu over naar het volgende onderdeel van de agenda, maar voordat we dat doen schors ik de vergadering zodat alleen de woordvoerders voor het volgende agendapunt kunnen blijven zitten en zodat het voorzitterschap van de vergadering overgenomen kan worden door de heer Frische.

[SCHORSING]

7.2 G-21-022 GEWIJZIGD Statenvoorstel Vaststellen Gedragscode integriteit commissaris van de Koning en gedeputeerden Provincie Limburg 2021, brief GS van 11-11-2021 (GS DOC-00199603)

De vicevoorzitter: Dames, heren, ik verzoek de woordvoerders hun plaatsen in te nemen en de andere collega's om de zaal te verlaten en de vergadering vanaf een andere plek in dit huis te volgen.

Dan verzoek ik u allen uw plaatsen in te nemen. De portefeuillehouder is ook onderweg en dan kunnen wij gaan starten met de behandeling van dit agendapunt.

Dank u wel dan heropen ik de vergadering. Aan de orde is het Statenvoorstel correctie G-21-022 Statenvoorstel Vaststellen Gedragscode integriteit commissaris van de Koning en gedeputeerden Provincie Limburg 2021, brief GS van 11-11-2021 (GS DOC-00199603). Wij gaan dit onderwerp bespreken in een tweetal termijnen waarbij ik eenieder wil verzoeken om zich te houden aan de spreektijden. Conform het spreektijdenoverzicht geef ik graag als eerste het woord aan de woordvoerder van de fractie van de PVV, de heer Ernst, en hij heeft drie minuten spreektijd.

De heer Ernst (PVV): Ja dank u voorzitter. Integriteit. Er lijkt geen week voorbij te gaan zonder dat dit woord valt in dit huis. Ik citeer: 'Het is als een van de zeven leidende beginselen opgenomen in de Nederlandse code voor goed bestuur.' Einde citaat. En dan zien we dat de minister van Economische Zaken belegt in een belastingparadijs. Adviseurs van de regering belang lijken te hebben gehad in farmaceutische bedrijven. Dat parlementaire medewerkers miljoenendealtjes regelen via contacten op de ministeries et cetera, et cetera. En dan kijken we naar dit stuk, een gedragscode. Ik citeer weer pagina 7 van de code: 'maar een gedragscode heeft niet een juridische status waarin algemeen bindend voorschrift waaruit rechten en plichten voortvloeien. Een gedragscode doet vooral een moreel appel aan volksvertegenwoordigers en bestuurders.' Einde citaat. We stellen dus iets vast dat geen juridische status heeft en dat appelleert aan iemands moreel. Nou laat ik u vertellen dat iemand die de code moet raadplegen of je met de dienstauto je partner naar de bomenknuffelavond kunt laten brengen, het verstandig is om je bridgerelatie als commissaris te benoemen of dat je het boekje voor de verjaardag van je oudtante Agaath als relatiegeschenk kunt declareren, die persoon net waarschijnlijk te weinig moreel heeft om aan te kunnen appelleren. Men kan zich dus afvragen wat het effect van deze handreiking is en of er op basis van het verleden niet gewoon heldere regulering nodig is. Dan inhoudelijk. Je kunt je afvragen of de verlenging van de termijn van de antidraaideurconstructie van één naar twee jaar een enorme winst op zou leveren. Welke gedane diensten kunnen na een jaar wel nog, maar na twee jaar niet meer geïnd worden. Nog belangrijker, welke goede, oprechte, kundige mensen houdt je zo onnodig lang buiten de deur. Het lijkt een beetje een doekje voor het bloeden omdat we niet weten hoe we dit bloeden moeten stelpen of hoe we mogelijk de wond moeten voorkomen. En hoe zit het met uitzonderingen? Kan er van de regel afgeweken worden als de situatie daarom vraagt? En als dat zo is, volgens welke regels gebeurt dit? Het zou transparant zijn als deze afwijkingsregels ook opgenomen waren zodat daarop gecontroleerd zou kunnen worden. Verder wordt er veel aandacht besteed aan nevenfuncties en belangenverstrengelingen. Daar zijn we, mag ik aannemen, met zijn allen van overtuigd dat het belang van de provincie Limburg helemaal bovenaan dient te staan voor zowel bestuurders als volksvertegenwoordigers. Dan schuurt het bij ons wel lichtelijk dat de Commissaris van de Koning niet zelf de begrotingsvergadering voorziet vanwege belangen elders in het land uit hoofde van een functie die hij later aanvaard heeft. Tot zover.

De vicevoorzitter: Dank u wel mijnheer Ernst. Wij gaan verder met de fractie van LOKAAL-LIMBURG, de heer Franssen. Hij heeft drie minuten spreektijd.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja dank u wel voorzitter. Integriteit. Laat ik het zo verwoorden, ik ben zelf al bijna 20 jaar politiek actief en de term die kom en kwam ik geregeld tegen. Wat is nu integriteit? Naar onze mening is integriteit hoe je zelf zaken beoordeelt. En de een doet het

wat serieuzer dan de ander. Daar kun je een gedragscode voor opstellen. Maar die gedragscode, als men een scheve schaats wil rijden, zullen er altijd mensen zijn die dat proberen. Dat betreuren wij, want dat schaadt natuurlijk het openbaar bestuur. Daarvoor vinden wij het goed dat de gedragscode er nu komt. En we roepen ook iedereen op zijn morele verantwoordelijkheid te nemen, want dat is natuurlijk belangrijk. Nou zien we in de gedragscode een aantal zaken die specifiek worden benoemd. Ik pik er gewoon enkele uit. Instellen van een vertrouwenspersoon en een klokkenluidersregeling vinden wij een goede zaak. En de antidraaideurconstructie, je kunt natuurlijk een discussie stellen waar je de grenzen legt. Een jaar, twee jaar, drie jaar, maar op zich vinden we het signaal wel juist. Maar van de andere kant wil ik toch nog een opmerking maken naar bestuurders toe. En dat betreft een Commissaris van de Koning, een burgemeester, een wethouder en dergelijke. Wij betreuren het en we zien het nu ook wat er gebeurt bij het carnaval. Je ziet daar dat bestuurders te veel petten op hebben en dat vinden wij ook niet goed maatschappelijk gezien, want dat kan ook tot integriteitskwesaties leiden. Ik denk dat eenieder weet waarover ik het heb. En wij doen ook een oproep naar aanleiding van integriteit, gedragscode wat nu voorligt dat bestuurders zeker op een niveau waar redelijk veel inwoners tegenaan kijken, een juiste afweging maken welke pet ze vandaag de dag nog willen dragen. En we zien ook dat volgens de wet er een aantal zaken zijn uitgesloten. Vinden we ook correct, want dat is weer een opeenstapeling van functies, maar vooral en daar wil ik mee afsluiten voorzitter, integriteit een morele kwestie en als je bestuurder bent zorg dat je het vertrouwen als verstuurder blijft uitstralen. En dat is onze mening van LOKAAL-LIMBURG. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank u wel mijnheer Franssen. We gaan verder met de fractie van GroenLinks, mevrouw Jetten spreekt twee minuten maximaal.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja dank u wel voorzitter. De gedragscode is wat GroenLinks betreft een duidelijk stuk waarbij veel onderwerpen genoemd zijn. Tegelijkertijd is het uiteraard onmogelijk om alles te beschrijven en dat moet je ook niet willen. Het allerbelangrijkste van de gedragscode is niet de papieren tijger maar dat het tussen de oren zit en het handelen naar de memories van die code. En daarbij helpen een open cultuur en elkaar aanspreken. Waar schuurt het? Waar ben je zelf over de grens gegaan? Wat was achteraf niet handig? Of misschien zelfs fout. En daar helpt dit stuk bij, maar nog meer helpt daarbij elke keer de discussie en de open cultuur. Nog een laatste opmerking. In de brief van de Gouverneur op 3 november geeft hij een voorzet om een artikel 3.3 toe te voegen waarin van bestuurders wordt geëist dat ze na hun aftreden twee jaar lang geheimhoudingsplicht hebben. Landt dit nog in dit stuk? Tot zover voorzitter.

De vicevoorzitter: Dank u wel mevrouw Jetten. We gaan verder met de fractie van 50PLUS, mevrouw Fischer-Otten. En ik kijk even of zij vanaf haar plek spreekt? Vanaf de plek. Het woord is aan u, twee minuten.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Dank u wel voorzitter. Het is niet dat dit minder belangrijk is als de tekst die ik uitsprak met de begroting, maar dit houdt gewoon iets minder op. Ik wil namens 50PLUS eigenlijk aangeven dat wij het eens zijn met datgene wat hier staat. We hebben het te uit en te na besproken in de commissie Integriteit en het is niet anders. Maar mag ik meteen heel eventjes de zaal verlaten. Ik kreeg net een telefoontje, dat moet ik beantwoorden.

De vicevoorzitter: Zeker. Dank u wel mevrouw Fischer. We gaan verder met de fractie van de PvdA, mevrouw Schuurding. Ook zij heeft twee minuten spreektijd.

Mevrouw Schuurding (PvdA): Ja dank u wel voorzitter. De Partij van de Arbeid kan zich goed vinden in de voorgestelde wijziging in het document. We hadden nog wel een vraag over, eigenlijk hetzelfde punt wat GroenLinks aanhield, de geheimhouding na vertrek van bestuurders. In hoeverre een zelfbindend document daar impact op heeft? Wij vinden dat wat lastig op moment dat mensen hier al echt weg zijn, in hoeverre we daar dan nog echt invloed op kunnen hebben en hoe dat werkt. Daarnaast onderschrijven wij ook wel het idee dat een goede code hebben belangrijk is, maar dat uiteindelijk integriteit natuurlijk altijd om gedrag gaat. Dus we hebben ook nog wel een vraag aan de CdK hoe er met de code wordt omgegaan. Hoe zorgen wij ervoor dat alle Collegeleden goed op de hoogte zijn van wat er hier in de code staat en zich hier ook aan houden? Op welke manier wordt dit besproken en hoe wordt hier verder mee omgegaan. Tot zover.

De vicevoorzitter: Dank u wel mevrouw Schuurding. We gaan verder met de fractie van de Partij voor de Dieren, mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Voorzitter bij de stukken op dit agendapunt is in de mededeling portefeuillehouder een toezegging gedaan op de door de Partij voor de Dieren en Forum voor Democratie ingediende motie 2771, waarvoor onze dank. In de mededeling wordt verwezen naar een regeling melden vermoedens van een misstand, die echter pas na een zoektocht door de Griffie boven water is gekomen. En let wel, een bijdrage bleek te zijn van de cao. Er hoeft dan ook over de uitvoering van deze regeling alleen aan de Ondernemingsraad te worden gerapporteerd terwijl het gaat om misstanden met een maatschappelijk belang. Wetsovertredingen, gevaren voor de volksgezondheid, veiligheid, milieuaantasting en het goed functioneren van de provinciale organisatie. Dat staat zo opgesomd in de regeling. Voor misstanden inzake arbeidssfeer is er een vertrouwenspersoon. Voorzitter dat die regeling van het melden van misstanden een bijlage van de cao is, dat is een achterhaalde zaak. Nogmaals het gaat om maatschappelijke misstanden. De rapportage over de uitvoering ervan zou dan ook publiek moeten zijn en uiteraard met respect voor de privacyregels. Zoals we als Staten een blik krijgen op die maatschappelijke misstanden zodat melder zogezegd ook de ruggeleuning hebben van Provinciale Staten en wij als vrije Staten de misstand ook aan de orde zouden kunnen stellen. Daarom moet ook de regeling publiekrechtelijk zijn en niet als een bijlage bij de cao. Als was het maar vanwege de in 2020 in werking getreden Wet normalisering rechtspositie ambtenaren. Vanwege die wet normalisering heeft bijvoorbeeld de VNG een modelregeling gemaakt van publiekrechtelijke aard voor de gemeentes. Belangrijk nog, minstens één provincie is hen voorgegaan, te weten de provincie Groningen, van alle provincies, die in 2017 al een publiekrechtelijke regeling heeft gemaakt, vastgesteld door Provinciale Staten zoals het hoort. Daarom de volgende vraag: kan het College toezeggen dat de regeling in een publiekrechtelijke vorm aan de Staten ter vaststelling wordt aangeboden? Het is eigenlijk een vanzelfsprekende zaak. Het zal toch niet zover hoeven te komen dat wij hiervoor een motie moeten indienen. Een voorstel dat ook de wijzigingen incorporeert die nodig zijn omdat op 17 december aanstaande de EU-klokkenluidersrichtlijn van toepassing wordt en de Nederlandse wet voor Huis Klokkenluiders wordt vervangen door de Wet bescherming klokkenluiders. Dat was te lezen op de website van het Huis van Klokkenluiders, wat een officiële instantie is. Dat meenemen van de EU-richtlijn betekent wel wat, de reikwijdte moet worden uitgebreid naar misstanden bij overheidsopdrachten, saillant, en bescherming

van persoonsgegevens, actueel. Ook afnemers en leveranciers mogen een melding doen en er mag niet langer de eis gesteld worden dat er een misstand eerst intern gemeld wordt. Volgens de EU-richtlijn mag er direct extern gemeld worden naar een inspectiedienst of toezichthouder of het Huis van de Klokkenluiders zodat niet eerst een potentieel beschadigende en mogelijk langdurige interne procedure doorlopen hoeft te worden. Wij vinden dat heel belangrijk. Er is dus haast bij. Uiterlijk 17 december aanstaande moet de nieuwe regeling zijn vastgesteld. Kortom, wat treuzelen wij nog en we willen graag een reactie en een toezegging van de Gedeputeerde.

De vicevoorzitter: Dank u wel mevrouw Plusquin. We gaan verder met de fractie van de SP, de heer Van Caldenberg. Hij heeft vier minuten spreektijd.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, vier minuten is een schatting. Ik weet niet of ik die nodig ga hebben, maar Limburg heeft nogal onder het vergrootglas gelegen als het gaat over integriteit van haar bestuurders en dat is een juk waar we graag vanaf willen. Daarom is het goed dat er een gedragscode was en is en die wordt aangescherpt. Voorzitter, want het openbaar bestuur heeft een voorbeeldfunctie voor de rest van de samenleving. En niet alleen een voorbeeldfunctie, maar het openbaar bestuur ligt door die voorbeeldfunctie ook onder een vergrootglas. Dat betekent dat we ons extra bewust moeten zijn dat mensen in de samenleving naar ons kijken en ons handelen beoordelen. Op het moment dat het openbaar bestuur in de problemen komt door zaken die in strijd zijn met de gedragscode, dan straalt dat niet op een van ons af, maar op ons allemaal en het functioneren van de overheid daardoor. Voorzitter iedereen in deze zaal moet een voorbeeld zijn. En dat geldt voor de Staten en dat geldt voor het College. Dat geldt voor de Commissaris en dat geldt ook voor de ambtenaren die in dit huis werken. Voorzitter als ik dan ga kijken naar wat er staat op pagina 14 bij het kopje 3.5 Nevenfuncties, dan staat daar dat nevenfuncties het onafhankelijk oordeel van de ambtsdrager in gevaar kunnen brengen, het aanzien van het ambt kunnen schaden en ambtsdragers kunnen belemmeren in het optimaal functioneren. Dat is natuurlijk op zichzelf waar en dat geldt voor wethouders, burgemeesters, Commissarissen, Gedeputeerden, Statenleden en wie nog meer. Bij het aanvaarden van nevenfuncties moet je dus ook een aantal afwegingen maken. En het ene gaat over de schijn van belangenverstrengeling, het andere gaat over het vervullen van de nevenfunctie, dat die geen afbreuk mag doen aan het aanzien van het ambt. Maar ook dat de nevenfunctie niet zoveel tijd mag kosten dat het functioneren van de politieke ambtsdrager in het geding komt. Op dit moment in Limburg wringt het daar bij de Commissaris van de Koning. Wij zouden de Gouverneur willen verzoeken zijn waarnemerschap in Limburg niet langer te beschouwen als een nevenfunctie van de landelijke opdracht. Voorzitter dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank u wel mijnheer Van Caldenberg. We gaan verder met de fractie van het CDA, mevrouw Werrij.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Dank u wel voorzitter. Ja voorzitter de wijziging in de gedragscode is helder. Wij hebben nog een vraag ten aanzien van artikel 3.3 dat is ingevoegd. In dat artikel staat namelijk dat het niet toegestaan is om ten behoeve van activiteiten contact te onderhouden met Provinciale medewerkers voor een periode van twee jaar. In die toelichting daarop staat dat het gaat om zakelijke contacten, maar nu zitten wij toch met de vraag wat gebeurt er nu op het moment dat een Gedeputeerde bijvoorbeeld burgemeester wordt. Dan wordt die regeling in feite onuitvoerbaar. Een burgemeester zal altijd contacten onderhouden met het provinciale huis en wat ons betreft

strijden die twee met elkaar op papier en hoe dat in de praktijk zou moeten werken. Daar zouden wij graag nog een toelichting op willen.

De vicevoorzitter: Dank u wel mevrouw Werrij. Dan zou nu het woord zijn aan de heer Driessen van de fractie van Forum voor Democratie, maar ik zie hem niet in de zaal dus we gaan verder met de fractie van de VVD, mevrouw Straus.

Mevrouw Straus (VVD): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, integriteit, we hebben het afgelopen jaren ook gezien, is een onderwerp dat blijvend in ontwikkeling is. Datgene wat een aantal jaren geleden volstrekt normaal was, vinden we nu misschien wel helemaal niet meer normaal. Het is dus ook goed om onze gedragscode periodiek tegen het licht te houden en wij kunnen dan ook instemmen met datgene wat we nu op papier hebben gezet waarbij de gedragscode van het ministerie van BZK de grondslag is geweest. Ook de toevoegingen, de geheimhouding en het omgaan met informatie na aftreden vinden we heel goed, maar ook daar is wel de vraag hoe te handhaven. Een aantal collega's hebben het daar ook over gehad en in het verlengde van wat mevrouw Werrij heeft gezegd hebben wij ook een vraag. Stel iemand werkt bij een verbonden partij en iemand wordt Gedeputeerde. Nou dat is heel mooi lijkt mij, maar die krijgt wellicht bij zijn werkgever een terugkeergarantie. En hoe verhoudt zich dat nu? Stel hij moet aftreden of zijn termijn loopt af en hij of zij besluit niet om nog een periode verder te gaan, hoe verhoudt zich die situatie nu met deze nieuwe gedragscode? Is daarover nagedacht? Dat zouden we graag nog willen vragen. Voor de rest vinden wij dit een prima gedragscode die past bij de geest van deze tijd, maar ik denk dat we over een tijdje de huidige gedragscode dan weer opnieuw tegen het licht moeten houden om te kijken hoe die tijd zich weer verder ontwikkelt. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Ik heb een vraag voor u van de heer Ernst.

De heer Ernst (PVV): Ja dank u wel voorzitter. Interessant is, u spreekt over die terugkeergarantie bij een werkgever. Verwacht die niet ook dat iemand die in een dergelijke situatie zit zich zal bedenken alvorens hij dit ambt aantreedt of het ambt misschien zelfs ondanks dat die daar geschikt voor is dit ambt niet aanneemt omdat die niet terug zou kunnen keren in zijn oude functie. Dus dat de beste persoon voor de functie gemist wordt.

De vicevoorzitter: Mevrouw Straus.

Mevrouw Straus (VVD): Ja, ik herken wat mijnheer Ernst zegt. Dat is anders als wat ik nu hier bedoel. Dat gaat meer over, stel je hebt wel een terugkeergarantie, dus je hebt eigenlijk een vangnet om te zeggen, weet je wat, dan vind ik het toch zo belangrijk dat ik mijn maatschappelijke verantwoordelijkheid neem, dat durf ik aan om dat te gaan doen. Maar wij weten allemaal dat bestuur in de politiek een heel onzeker beroep is en wat misschien in de afgelopen jaren alleen nog maar onzekerder is geworden. Iedereen ligt onder een vergrootglas en ik kan me ook heel goed voorstellen dat er mensen zijn die denken ja ik heb een mooie carrière opgebouwd, waarom zou ik dat allemaal op het spel zetten alleen maar om een keer in deze zaal te mogen zitten. Dus ik begrijp wat u zegt mijnheer Ernst. Ik heb inderdaad ook wel die zorgen, maar aan de andere kant moeten we ons ook realiseren dat de maatschappelijke discussie over integriteit is zoals die is en daar kunnen we ook niet de ogen voor sluiten.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Tot slot in eerste termijn het woord aan de heer Thewissen namens de fractie SVL.

De heer Thewissen (SVL): Dank u wel voorzitter. Ik wil beginnen met een citaat uit de ontvangen stukken. 'Integriteit is een thema dat betekenis krijgt in het handelen. Een integriteitsbeleid dat alleen op papier bestaat is slechts een dode letter.' Einde citaat. Laat mij beginnen met de laatste zin. Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat wij beschikken over heel veel dode letters in dit huis, opgestapeld vele meters hoog. Ook wat betreft integriteit. En het voorliggend voorstel draagt daar ook wel haar steentje aan bij. En als kers op de taart het voorstel om artikel 3.3 toe te voegen aan de gedragscode. Nog een verbod, want die andere ge- en verboden hebben namelijk ook zo goed gewerkt. Dat zal ze leren. Zoals al eerder door SVL in mijn persoon aangehaald, veranderen we de cultuur in dit huis en de publieke opinie als ware wij Palermo aan de Maas absoluut niet door nog meer regels op papier te zetten. En toch is dat precies wat er nu door ons College onder aanvoering van de interim-CdK is gedaan. Wanneer komt u nou eens tot het inzicht dat meer van hetzelfde niet de oplossing is, maar dat meer van hetzelfde nu juist het probleem is. En dan de eerste zin. Integriteit is een thema dat betekenis krijgt in het handelen. In dit kader wil ik enkele handelingen met u delen, want wat u namelijk echt belangrijk vindt ziet u terug in iemands daden toch? Vrijdag 9 april dit jaar is in de PS-vergadering heel veel gezegd, geoordeeld en veroordeeld over integriteit en bestuurscultuur. Wat mij dan interesseert is hoe integer een debat over integriteit wordt gevoerd. Terwijl collega's spraken over integriteit zijn er uitspraken gedaan waarvan ik mij afvroeg of die niet voor een melding integriteit in aanmerking zouden kunnen komen. Ook de ondernemingsraad vroeg zich dit min of meer in eigen woorden in een opgestelde brief af, maar, niet getreurd, de redding was nabij. Uit Den Haag kwam de grote verlosser die ons van het kwade zou verlossen. Die een opdracht kreeg bestaande uit drie onderdelen. Ten eerste om te komen tot een nieuw provinciebestuur, ten tweede het fundament vormen voor de doorontwikkeling van de Limburgse bestuurscultuur en ten derde het herstellen van het gezag van het ambt van de CdK. Enkele constatering met betrekking tot handelingen aangaande die drie onderdelen. Gelukkig hebben we een interim-CdK gezien die bij het proces om te komen tot een nieuw provinciebestuur de democratie hoog in het vaandel had staan, want hij heeft daarbij tenslotte de uitslag van de PS-verkiezingen van 2019 vooropgezet en dit vertaald in een overeenkomstig College. Oh nee, toch niet. En dan de doorontwikkeling van de Limburgse bestuurscultuur. Gelukkig kregen we een interim-CdK die, gegeven de ernst van de situatie zijnde het opstappen van het voltallige College en de CdK als eerste met alle fracties en fractieleden gesproken heeft om de echte en onderliggende oorzaak van het drama boven water te krijgen. Hij sprak zoals het een professional betaamt met ons en niet over ons. En al zeker niet met de krant. Oh nee, toch niet. Gelukkig kregen we een interim-CdK die vanaf de eerste dag van zijn aantreden ons als Limburgs Parlement op waarde schatte, die boven de partijen stond en ons neutraal benaderde. Een interim-CdK die ons allesbehalve kleineerde en zonder dedain op ons neerkeek. Oh nee, toch niet. Gelukkig hadden we een interim-CdK die de diverse onderzoeken naar integriteitsschendingen en belangenverstrengeling zeer serieus nam. En ook allesbehalve voor zijn beurt sprak toen de conceptconclusies bekend waren. Oh nee, toch niet. En wat betreft het herstellen van het gezag van het ambt van de CdK mogen we wel spreken dat de interim-CdK gelukkig zelf het allerbeste voorbeeld en invulling heeft gegeven aan de actieve informatieplicht van GS, door ons als PS geheel vrijwillig en proactief alle inlichtingen te geven over de DSM-casus die wij als volksvertegenwoordiging nodig hebben voor de uitoefening van onze taak. Oh nee, toch niet. Onze interim-CdK verdient een heel

groot compliment, want hij was het zelf die hamerde op het paal en perk stellen aan het aantal nevenfuncties van de Gedeputeerden. En de CdK die door bij zijn start als interim-CdK zelf afstand deed van zijn nevenfuncties en daarmee gepaard gaande neveninkomsten. Een groot chapeau voor onze interim-CdK die zelf het goede voorbeeld heeft gegeven door zich voor de volle 80% in te zetten voor Limburg en dit niet alleen als lucratieve nevenfunctie zag, getuige ook zijn gepassioneerde aanwezigheid bij het begrotingsdebat van verleden week. Oh nee, toch niet.

De vicevoorzitter: Mag ik u vragen om af te ronden.

De heer Thewissen (SVL): Mijn volgende zin is: en ten slotte voorzitter al met al heeft onze interim CdK als verlosser in slechts enkele maanden de benodigde cultuuromslag bewerkstelligd daar waar hier normaal vele jaren voor nodig zijn. Gelukkig zijn we als provinciebestuur nu voor eens en voor altijd af van de negatieve beeldvorming. Oh nee, toch niet. En als laatste zin, integriteit en bestuurscultuur dus. De bestuurscultuur dat bent u. De bestuurscultuur dat zijn wij. Aan ons de plicht om de eer van dit pand hoog te houden en om daarbij geloofwaardig te zijn dienen we zelf het goede voorbeeld te geven. En daar hebben wij voorzitter met zijn allen nog een hele lange weg in te gaan. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank u wel mijnheer Thewissen. We zijn daarmee aan het einde van de eerste termijn van de Staten. Ik kijk ter linkerzijde of er nog behoefte is aan een schorsing of dat de CdK start met de beantwoording. Dat laatste is het geval. Dan is het woord aan de Gouverneur.

Gouverneur Remkes: Mijnheer de voorzitter, dank u zeer. Mevrouw Straus zei het zou best eens kunnen zijn dat wij hierover een beperkt aantal jaren weer bij elkaar zijn om dan weer te praten over de gedragscode. Ik denk dat dat juist is en laat ik die relativerende opmerking direct maar maken. Je hebt voor jezelf bepaalde bestuurlijke, algemeen aanvaarde, heersende waarden. Die zullen zich met een zekere regelmaat moeten vertalen in de normen, de gedragsnormen van Gedeputeerden, de Commissaris, Statenleden, gemeenteraadsleden. Dat zal dus periodiek herijkt moeten worden. Als ik terugkijk in de periode van de afgelopen 25 jaar, dan zijn die normen de afgelopen 25 jaar stevig veranderd. En die gedragscodes hebben dus een bepaalde betekenis in de tijd, maar kunnen nooit absoluut worden gehanteerd. Er zijn, mijnheer de voorzitter, door een paar leden van de Staten zijn ook vragen gesteld over wat is dit nou meer dan papier? Als de gedragscode in de la belandt, dan stelt het helemaal niets voor. Wat mij betreft is de belangrijkste betekenis van een gedragscode ook dat het de basis vormt voor het gesprek. En dat gesprek zullen in dit verband de Gedeputeerden na moeten gaan, periodiek. Dat gesprek waar het gaat om de gedragscode voor Statenleden zullen de Statenleden aan moeten gaan, zoals dit ook voor een deel gebeurd is op de Statendag. En zo zullen ook de ambtelijke medewerkers vanuit de gedragscode die er voor de ambtelijke medewerkers is, datzelfde moeten doen. En als dat niet gebeurt, dan wordt het heel snel dood papier. En de kunst is dus om dat levend te houden. Het gaat, ik dacht dat het de heer Ernst was, die zei: 'Ja, wat moeten we daarmee, want er staan geen sancties op.' Nee, dat klopt. In strikt juridische zin zijn gedragscodes een aanvulling op wettelijke bepalingen die er ook zijn. Maar, zeg ik daar onmiddellijk bij, er staan in het algemeen wel politieke sancties op. Want als de gedragscode stevig wordt overtreden, dan heeft degene die dat doet een politiek probleem. En ik stel mij zomaar voor, als een Gedeputeerde handelt of de commissaris handelt in strijd met de gedragscode zoals die nu voorligt, dan heeft die desbetreffende bestuurder een politiek probleem.

De vicevoorzitter: Een interruptie, mevrouw Straus.

Mevrouw Straus (VVD): Ja, een aanvullende vraag. Ik ben het met de CdK eens dat het politieke probleem zeker speelt. Maar deze gedragscode gaat ook uit van geheimhouding nadat iemand al uit dienst is.

Gouverneur Remkes: Ik kom op dat specifieke punt vanzelfsprekend nog.

En het is deze code ook niet. Dat is niet allemaal wiskunde. Daar zitten natuurlijk een aantal dilemma's in. En het is precies de bedoeling als bestuurders, of dat nou Gedeputeerden zijn of dat het wethouders zijn in een ander geval, aanlopen tegen die dilemma's, dat ze daar met elkaar over in gesprek gaan. Er zijn een paar voorbeelden genoemd door mevrouw Straus waar het gaat om die terugkeergarantie en door mevrouw Werrij in het geval van die burgemeester. Dat zijn dus wat mij betreft typisch voorbeelden waarbij het niet uitsluitend vertaald kan worden als wiskunde. Maar wat moet er dan gebeuren? Die desbetreffende Gedeputeerde, die een beroep doet op zijn terugkeergarantie of die burgemeester of die Gedeputeerde die burgemeester wordt, die praat daar vanzelfsprekend met de commissaris over om na te gaan hoe daar in het voorkomende geval mee omgesprongen kan worden en hoe daar afspraken over gemaakt kunnen worden. Dus ook in dat opzicht is dat de basis voor onderlinge gedachtewisseling en voor onderlinge nadere afspraken. In feite precies hetzelfde als de nadere afspraken die gemaakt zijn bij het aantreden van de Gedeputeerde. Waar het gaat om hun eigen verleden en hoe daarmee naar de toekomst om te springen. Dus dat is wat mij betreft de belangrijkste betekenis. Ik zeg er één ding bij. In sommige opzichten is er natuurlijk wel sprake van absolute duidelijkheid. En dat was voor mij ook de eerste aanleiding om te zeggen van die gedragscode voor Gedeputeerden moet veranderen. Omdat ik één ding wel weet en dat is de basis van een hoop politieke en bestuurlijke ellende in deze Provincie geweest. Dat had precies betrekking op dat punt van de nevenfunctie. En dan ga ik even met u terug naar ongeveer een jaar geleden, toen dat speelde, en naar het heden waarbij de parlementaire enquêtecommissie dat nog steeds onder ogen heeft. Er staan dus scherpe bepalingen in en er staan minder scherpe bepalingen in. Waar je met verstand mee om moet springen. En dan wil ik ook direct nog een ander misverstand uit de wereld helpen. Als het gaat om nevenfuncties, dan bestaat er nog wel eens het beeld dat er een verschil is tussen betaalde en onbetaalde nevenfuncties, als bijvoorbeeld de vraag aan de orde is of er belangenverstrengeling is. Betaald of onbetaald doet bij die discussie en die weging in feite niet ter zake. Dat, mijnheer de voorzitter, waar het gaat om een paar algemene opmerkingen, en er zijn een aantal specifieke vragen gesteld. De heer Ernst vraagt of er van de regel kan worden afgeweken? In de kern, als het scherp is, zoals ik zojuist een voorbeeld gaf, niet. Maar als de bepaling leidt tot een praktijk die je eigenlijk met elkaar ook niet wilt, dan heb je daar een gesprek over en dan maak je daar zoals gezegd nadere afspraken over. Dus het is geen wiskunde, ik ben de eerste om dat toe te geven. Dat treft u trouwens ook niet aan ... die stukken zitten, dacht ik, als een bijlage bij het basistuk van Binnenlandse Zaken, IPO en VNG. Maar dit is wel de handleiding. Dit is wel de basis van waaruit je met elkaar die nadere afspraken maakt. En de heer Ernst heeft gelijk. Iedere termijn draagt een zeker element van willekeur in zich. Maar waar het gaat om die draaideurconstructies en de verlenging van de termijn van één naar twee jaar, dat schept wel een grotere afstand. Maar ik sluit niet uit dat je in een andere situatie ook, bij bijvoorbeeld drie jaar, kunt zeggen van: 'Nou, daar zitten die en die discussiepunten in.' Dus ook dan is het nodig om met elkaar tot nadere afspraken te komen.

De heer Franssen zegt, verwijzend naar carnaval, en ik heb daar ... en bestuurders die zo af en toe te veel petten op hebben, dat geldt overigens ook voor volksvertegenwoordigers, zeg ik erbij. Maar dat geldt in sommige gevallen ook voor bestuurders en daarom is het nodig om hier een norm in te leggen.

Mevrouw Jetten vraagt die aanvullende bepaling waar het gaat om die geheimhouding. Landt dat nog in het voorstel? Dat maakt op dit moment integraal deel uit van het voorstel. Dus is in feite al in het voorstel geland. Maar ook daarvoor geldt dat bestuurders die vertrokken zijn, daar kun je geen absolute bepalingen met sancties voor treffen. Daar kun je uitsluitend een beroep doen op hun moreel-ethische geweten en het moreel-ethische handelen.

Mevrouw Schuurink. Hoe gaan we om met Collegeleden? In feite heb ik daar net antwoord op gegeven. Ook het College van GS zal periodiek dit gesprek moeten voeren. En in het College van GS zal dus ook de veilige ruimte moeten zijn om, als er aangelopen wordt tegen die dilemma's, die dilemma's met hun omgeving te delen. Als die ruimte er niet is dan doet de gedragscode, wat mij betreft, zijn werk niet.

Mevrouw Plusquin verwijst naar de klokkenluidersregeling. En waarbij er, als het gaat om die discussie, nogal lang het misverstand heeft bestaan dat die er niet was. Die is er dus en het is ook niet zo dat uitsluitend daarover met de ondernemingsraad wordt gesproken. Want de Staten krijgen één keer per jaar het integriteitsverslag. En de Staten zijn dus ook één keer per jaar in de gelegenheid om daarover te praten.

En het thema omzetten in een publiekrechtelijke regeling. Ik laat dat graag over aan een nadere beschouwing in het College en een nadere beschouwing van mijn opvolger. Want ik zou het nu net even een stap te ver vinden voeren als ik daar nu allerlei wijsheden over zou debiteren. Er zijn een paar doorkiesmogelijkheden. Allebei voorzien van hun voors en tegens. Het zou bijvoorbeeld wel goed zijn om nog eens even wat informatie op te vragen over de toegevoegde waarde die die publiekrechtelijke regeling in de Provincie Groningen heeft opgeleverd. Want we moeten niet uitsluitend het papier produceren om te produceren. Het produceren van het papier moet ook daadwerkelijk tot meerwaarde leiden en die overtuiging heb ik op dit ogenblik nog niet. Maar dat zij een serieus onderwerp aankaarten, dat is wat mij betreft helder.

De heer Van Caldenberg en in wat forsere bewoordingen de heer Thewissen. Laat ik daar maar even heel helder over zijn in de richting van beide heren. En met name in de richting van de heer Thewissen. Er zijn in dit leven verzoeken die je niet weigert. Als de minister van Binnenlandse Zaken mij belt of ik hier een rol als waarnemend commissaris wil spelen, dan zit ik zo in elkaar, dan weiger ik dat verzoek niet. En als de Tweede Kamer een beroep op mij doet, dan weiger ik dat verzoek ook niet. Zo simpel is het. En je probeert de problemen, in de tijd gezien, die daaruit ontstaan, zo goed mogelijk met elkaar in evenwicht te brengen. En ik kan u één ding wel zeggen, ik heb tot dusver alle Collegevergaderingen van GS nog bijgewoond. Enkele Statenvergaderingen is dat niet gelukt. Ik ben hier vandaag wel omdat ik natuurlijk wist dat er onderwerpen aan de orde waren waarbij ik zelf ook actief aangesproken word. En dan ben ik er en dan zeg ik tegen Den Haag: 'Het spijt me geweldig, maar ik ben er even niet, ik moet in Limburg zijn.' En ik kan u ook wel de verzekering geven dat ook de taken als Rijksorgaan in de benoemingen van burgemeesters, dat die taken gewoon volop op een goede wijze zijn vervuld.

En even de vileine ondertoon van de heer Thewissen. Ja, ik heb een aantal nevenfuncties, zeker. En die had ik al. Ik heb toen ik hier kwam ook direct gezegd: 'Die hou ik.' Daar heb ik ook goede afspraken met de minister over gemaakt en daar wil ik vervolgens door u, bij deze gelegenheid, niet op aangesproken worden.

Dan mevrouw Werrij en mevrouw Straus. Daar ben ik op ingegaan. En de heer Thewissen maakt nog een uitstapje naar DSM. Maar daar hebben we het straks over.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Een vraag van mevrouw Straus nog voor de Gouverneur.

Mevrouw Straus (VVD): Toch nog even, want ik had daarstraks een vraag gesteld. Toen zei u dat u daar nog op terug zou komen, maar daar heb ik dan toch nog wel een aanvullende vraag dan op. Want het betreft hier heel specifiek de toekomst die het voorstel doet voor geheimhouding na aftreden. En u geeft heel duidelijk aan van zolang iemand nog in het Openbaar Bestuur actief is, dan zal er een politieke sanctie zijn. Dat begrijp ik. Er zal ook nog zoiets zijn als reputatieschade. Daar kan ik mij ook nog iets bij voorstellen. Maar stel nou, een Gedeputeerde gaat gewoon echt iets anders doen, gaat relatief weg uit het publieke bestel en trekt zich ook er niets van aan of die wel of niet reputatieschade heeft. Op welke manier kunnen we dan garanderen dat die geheimhouding ook daadwerkelijk gehandhaafd blijft?

Gouverneur Remkes: Als er geheimhouding overtreden wordt, dan is er één helder antwoord. Dan wordt er aangifte gedaan. En als het om andere informatie gaat ... vandaar dat ik zojuist zei, daar moet prudent mee omgesprongen worden. Omdat je wilt voorkomen dat mensen in een soort voorrangspositie zitten waar het gaat om hun informatiegehalte, laat ik dat zo maar even uitdrukken. Maar als het om geheime informatie gaat, geen misverstand.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Dan ga ik inventariseren vanuit welke fracties er nog behoefte is aan een tweede termijn omdat een aantal fracties geen vragen heeft gesteld. Ik ga ze even successievelijk langs. De fractie van de PVV? Geen behoefte. LOKAAL-LIMBURG? Wel. Fractie van GroenLinks? Is niet het geval. Fractie van 50PLUS? Geen tweede termijn. Fractie van de Partij van de Arbeid? Geen tweede termijn. De Partij voor de Dieren? Wel. De fractie van de SP? Wel tweede termijn. CDA? Geen tweede termijn. Fractie van Forum voor Democratie is niet aanwezig. Fractie van de VVD? Geen tweede termijn. En de fractie van SVL? Wel.

Dan gaan wij starten met de fractie van LOKAAL-LIMBURG. En de heer Franssen heeft één minuut spreektijd.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Ook plaatsvervangend Gouverneur, dank voor de duidelijke beantwoording vanuit de eerste termijn. Ik wil nog even terugkomen op een statement in de eerste termijn, voorzitter. Wat wij als LOKAAL-LIMBURG toch zien, en we zien ook daardoor best wel de problemen die links en rechts ontstaan in bestuurlijk Limburg, maar misschien ook in bestuurlijk Nederland: bestuurders hebben te veel petten op. Bestuurders willen niet alleen, ik noem maar een functie, burgemeester zijn. Maar ze willen ook toezicht houden, ze willen nog lid zijn van de carnavalsvereniging, ze willen nog voorzitter zijn van de schutterij. En, en, en. En wij vinden dat moet eens ophouden. Er moet ook een duidelijke scheiding zijn en u benoemde het goed, betaalde en onbetaalde functies. Een functie is een functie en er moet gewoon, willen wij toch de gedragscode en de voorbeeldfunctie handhaven en ook uitstralen als bestuurders, dan moet er gewoon een duidelijk petten-onderscheid zijn en niet tien petten op hebben, voorzitter. En wij zien nog steeds, niet alleen in Limburg, maar in heel Nederland, bestuurders krijgen soms hun hals niet vol. En ik vraag me soms af hoe ze al die functies kunnen combineren met een duidelijke afweging met de juiste pet die ze op hebben? En dat willen wij toch even hier aan u allen duidelijk maken en een

oproep: 'Wees zorgvuldig in uw keuze en in je werk en wil niet alles naar je toe halen.' Dank u wel, voorzitter.

De vicevoorzitter: Dank u wel, mijnheer Franssen. We gaan verder met mevrouw Plusquin, namens de fractie van de Partij voor de Dieren. Maximaal twee minuten spreektijd.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Dank aan de CdK voor de beantwoording. De meerwaarde is dat het hier meestal om een maatschappelijk belang gaat en dat is niet puur iets tussen werkgever en werknemer. Door de publiekrechtelijke regeling zal de jaarlijkse rapportage ook publiek zijn aan de Staten en dat is niet alleen van meerwaarde voor PA's maar ook een steun in de rug van die melders. En het moet ook in die EU-regeling verwerkt worden. Dus als wij nu echt een harde toezegging krijgen met een mededeling van de portefeuillehouder, dan vind ik dat genoeg en anders heb ik een motie klaarliggen die wij indienen en die ik zojuist aan de Griffie heb gemaild. Ik zou daar toch nog een reactie op willen.

De vicevoorzitter: Kunt u het dictum van de motie dan even voorlezen?

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja. Verzoekt het College van Gedeputeerde Staten tijdig aan Provinciale Staten een voorstel voor te leggen voor een publiekrechtelijke regeling 'Melden vermoeden van een misstand.' Onder andere behelzende een jaarlijkse rapportageverplichting aan Provinciale Staten en incorporerende de noodzakelijke wijzigingen vanwege bovengenoemde EU-regeling. Tweede punt: Aan deze regeling onder personeel en andere volgens de EU-regeling bevoegde melders actieve bekendheid te geven zodra die is vastgesteld. En ik ga over tot de orde van de dag.

De vicevoorzitter: Dank u wel, dan wordt daar zo dadelijk op gereageerd. Dan gaan wij verder met de fractie van de SP, de heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, dank u wel. 'Normen moeten zich vertalen in gedragsnormen en in het handelen' waren de woorden van de commissaris van de Koning. En die gedragscode geldt voor iedereen, ook voor de commissaris van de Koning. En wij moeten juist iedereen erop aanspreken dat die gedragscode wordt nageleefd. Ook de commissaris van de Koning. En er is een stevig signaal vanuit deze zaal dat er een probleem is met die dubbele tijdsbesteding. En u bent zich er op dit moment te weinig van bewust, is ons oordeel, dat dat wringt. In de Staten, in de organisatie, in de samenleving. En u zegt heel terecht dat er dan een politiek probleem ontstaat als de Staten dat niet goed vinden. Geen juridisch probleem. Maar ik wil helemaal niemand in een politiek probleem brengen. Maar ik zou zo graag willen dat die gedragscode ertoe leidt dat mensen op basis van hun eigen verstand en hun eigen normenbesef tot dat inzicht komen. Voorzitter, als we moeten wachten totdat ... O, mevrouw Jenneskens heeft een vraag, voorzitter.

De vicevoorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ja, voorzitter, de heer Van Caldenberg stelt een stevig signaal. Ik hoor hier twee partijen heel hard roepen over iets en ik wil daar alleen, ik heb zelf geen spreektijd, toch

aangeven: dat is niet mijn signaal. En omdat mensen het zeggen en heel vaak herhalen, betekent dit nog niet dat dit een gedeeld sentiment is in deze zaal of in de samenleving.

De vicevoorzitter: Waarvan akte inderdaad. Nogmaals, het gaat op het randje. Het is hier geen openbaar functioneringsgesprek van de fungerend commissaris. Daar moeten we ons, denk ik, ook niet toe laten verleiden. De fractievoorzitters zitten allemaal in de commissie Afstemmingsgesprekken en het lijkt mij goed dat wij in ieder geval met de opvolger van deze waarnemend Gouverneur, want dat is toch een andere situatie als een kroonbenoemde Gouverneur, die wij vanaf volgende maand tegemoet mogen zien, dat wij in de commissie Afstemmingsgesprekken in ieder geval het gesprek met de heer Roemer aangaan om te kijken hoe hij aankijkt tegen dit verwachtingspatroon. En daar aan de voorkant duidelijke afspraken over te maken. Maar goed, dat zijn zaken voor later datum aan de orde, maar dat wil ik in ieder geval al hier benoemd hebben dat dat op de agenda komt. Dus ik zou willen oproepen inderdaad om hier verder nu niet een openbaar functioneringsgesprek in deze Statenzaal te houden over de waarnemend Gouverneur. De heer Van Caldenberg.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, ik wil daar wel een kleine aanvulling op maken. Want er wordt hier nu gedaan alsof dit een breedgedragen sentiment is. Volgens mij zijn er twee partijen, misschien zijn er nog een paar meer, die dit heel erg vinden. Volgens mij zijn er ook een heleboel partijen die dit niet vinden. Dus ja, dat wat u benoemt, dat deel ik van ganser harte, maar het is niet zo dat hier een meerderheid het eens is met de woorden van de heer Van Caldenberg.

De vicevoorzitter: Dank u wel. De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, voorzitter, dat laatste van mevrouw Jenneskens dat zullen we dan dadelijk zien want we zullen er een motie over indienen. Voorzitter, ook al haalt die motie het misschien niet, dat signaal moet wel duidelijk zijn. En ik ga ervan uit dat eendrachtig de gedragscode, die er niet is om politieke problemen op te zoeken, daarnaar geluisterd wordt. Voorzitter, want als we dan alleen maar blijven doen totdat we tegen politieke problemen aanlopen, ja dan komen we uiteindelijk zelf in de problemen en dat wens ik eerlijk gezegd niemand toe.

De vicevoorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ja, voorzitter, ik vraag me eigenlijk af wat de heer Van Caldenberg nu uiteindelijk wil bereiken. Want hij heeft het hier over als we blijven doen wat we doen. Ik zie hier in ieder geval een fractievoorzitter die het heeft gepresteerd om meerdere moties van wantrouwen, afkeuring en treurnis in te dienen. Die er nu weer mee loopt te wapperen. Dat stoort mij ontzettend. Dat doet afbreuk aan het aanzien van het huis. Dat doet ook oprecht bij mij persoonlijk afbreuk aan de trots die ik voel dat ik onderdeel ben van deze Staten en het plezier waarmee ik toch nog af en toe probeer naar het Gouvernement te komen. Dus ik vraag me ook echt heel oprecht af wat u nu aan het doen bent en waarom doet u dat?

De vicevoorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Nou, mevrouw Jenneskens, allereerst, u zegt een aantal dingen die niet kloppen want deze heer Van Caldenberg heeft nog nooit een motie van wantrouwen ingediend.

Die heeft één keer een motie van afkeuring ingediend en dat ging over het dossier Meerssen Papierfabriek. En voor de rest in mijn carrière hier in de Staten of in de gemeenteraad nog nooit. En dat wil ik ook graag zo houden, voorzitter.

De vicevoorzitter: De heer Van Caldenberg spreekt uit.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, en dat wil ik ook graag zo houden. En daarom geef ik dit signaal af. Want ik wens welke Gouverneur hier ook zit, de oude, de huidige en ook de nieuwe, niet in een politiek probleem te brengen. En juist daarom hebben we met elkaar een gedragscode afgesproken. En wat mij betreft is die er niet voor niets. En ik zou zo graag willen dat we dat politieke probleem niet opzoeken, voorzitter. En dat is wat ik beoog te bereiken, want ik zie dat het knelt. En we hebben het vorige week ook ervaren en daar zijn we vandaag ook deels nog mee verder gegaan, aan het begin van deze vergadering. Dank u wel.

Mevrouw Jenneskens, Voorzitter, de heer Van Caldenberg.

De vicevoorzitter: Laatste keer, mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ja, sorry. Maar de heer Van Caldenberg zegt hier nu dat hij niet wil doen wat hij tegelijkertijd gewoon aan het doen is. En of u ze indient of niet, u roept er altijd over. En u dient ze misschien niet in ter vergadering, maar dan wel via dagblad de Limburger. En dat vind ik persoonlijk net zo storend. En in aanvulling wat u eigenlijk zegt: 'Ik wil hier niemand in de problemen brengen, ik wil dat niet.' Dien dan gewoon niet die motie in, doe niet zo moeilijk, zeg een keer iets aardigs in het debat.

De vicevoorzitter: Dat was geen vraag, dat was een opmerking. De heer Van Caldenberg vervolgt. En ik vraag om af te ronden want ...

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, zeker. Ik beantwoord de vraag van mevrouw Jenneskens en dan ben ik klaar. Laat ik het zo zeggen, we moeten ook het signaal serieus nemen wat ik hier afgeef. En ik heb dat in de eerste termijn gedaan. Ik heb volgens goed gebruik wat de CdK onszelf geleerd heeft, niet in de eerste termijn daarover een motie ingediend. De beantwoording daarover daar was het antwoord op: 'Ik wens daar niet op te worden aangesproken.' Nou, als we dat al niet meer kunnen in deze zaal, dan doen we het via een motie. Dat had ik liever niet gedaan.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Tot slot de heer Thewissen namens de fractie SVL. Ook hij heeft twee minuten spreektijd. Ach, er is nog een vraag van mevrouw Schuurin aan u. Die had ik niet zien aankomen.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Nou, even ... Heeft u nu een motie ingediend of niet?

De heer Van Caldenberg (SP): Nou, ik zei tegen mevrouw Jenneskens dat ik dat zou doen. Dus dat doe ik. Ik weet niet of dat dan formeel voldoende is. Maar ja, die motie komt er.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Zou u dan het dictum misschien een keer willen noemen. Want volgens mij moeten moties tijdens een termijn worden ingediend.

De heer Van Caldenberg (SP): Dat wil ik best voor u doen. Uit mijn hoofd even, want ik heb hem hier niet voor me. Verzoekt de commissaris van de Koning zijn waarnemerschap in Limburg serieuzer te nemen en verzoekt de commissaris van de Koning het waarnemerschap in Limburg niet langer als nevenfunctie van de Haagse opdracht te beschouwen.

De vicevoorzitter: Dank u wel. We gaan verder met de fractie van SVL, de heer Thewissen.

De heer Thewissen (SVL): Ja, dank u wel, voorzitter. Misschien hebben een aantal mensen dat kunnen zien. Ik was in twijfel of ik voor een tweede termijn zou opteren of niet. En die twijfel is er nog steeds. Maar ik sta er. De interim-CdK had een aantal kwalificaties voor mijn bijdrage. Nou, dat mag. Ik kan het makkelijk hebben. En hij geeft inderdaad aan dat hij op sommige dingen niet aangesproken wenst te worden. Nou, dan denk ik, volgens mij is iemand CdK en dat is hij 24 uur per dag, 7 dagen in de week, 365 dagen per jaar. En als we, zelfs wij, hier hem daar niet over mogen aanspreken, de CdK, voorzitter, wie dan überhaupt wel? En in die zin gebruik ik niet mijn eigen woorden om bij een tweede termijn af te sluiten, maar citeer ik graag uit een interview wat gedaan is in 2007 met Gerrit Komrij die als antwoord op de vraag of Nederland te weinig doet om uitdragers van het vrije woord te beschermen, antwoordde en ik citeer: 'Regeringen en volksvertegenwoordigingen hebben als het erop aankomt nooit iets op met uitdragers van het vrije woord. Dat zit in de aard van het beestje. Het vrije woord betekent onder andere kritiek en kritiek betekent onder andere gezagsonderminning. De politicus zoals wij die kennen is een clown die aan de leiband loopt van media, populariteit en zelfpromotie. Het vrije woord zal een worst zijn.' Einde citaat.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Daarmee komen wij aan het einde van de tweede termijn van de Staten. Ik geef graag het woord aan de commissaris van de Koning.

Gouverneur Remkes: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Ik begin even met iets wat ik in eerste termijn heb laten liggen. Want de heer Ernst heeft kennelijk in eerste termijn de suggestie gewekt dat je de bloemen die je aan je tante geeft kunt declareren. Ik wil niet dat dat beeld hier in deze zaal blijft hangen, want het declaratiegedrag is aan strikte normen onderhevig en daar horen die bloemen aan de tante niet bij. En soortgelijke vergelijkingen ook niet. Dus wat dat betreft zit dat allemaal toch een beetje strakker in elkaar. Overigens worden de declaraties van het College van GS, één keer per kwartaal dacht ik, gepubliceerd. Dus dat is volstrekt transparant en openbaar. Dan de heer Franssen. Zeker, ik vind dat hij het te absoluut stelt. Laat daar geen misverstand over bestaan. Maar er zijn wat mij betreft eigenlijk altijd drie criteria. Dat is in de eerste plaats: 'Hoe zit het met de belangen?' En in feite heeft het voorstel zoals u dat nu heeft gekregen daar alles mee te maken. Namelijk geen nevenfuncties in eigen provincie. Ten tweede: 'Wat zijn de risico's voor het aanzien van het ambt?' En dan zal de fractievoorzitter van de SP zeggen van dan had je dat informateurschap in Den Haag nooit moeten doen. Want de SP is er in Den Haag niet bij betrokken, dus wordt het ambt sowieso in aanzien geschaad, zeg ik maar even met een knipoog. En de derde overweging, en ik kom daar zo meteen nog wel even op terug, dat is de tijd. En het moet allemaal uitlegbaar zijn. En het geldt niet alleen, zeg ik erbij, voor bestuurders. Ik heb zojuist gezegd dat dat ook voor volksvertegenwoordigers geldt. Dat herhaal ik. En het lijkt mij ook goed, ik heb daar ook op

de Statendag een uitdagende opmerking over gemaakt, dat die discussie, mede op aangeven van de commissie Integriteit, ook hier gevoerd wordt. En dat daar ook nadere afspraken over gemaakt worden van wat kan wel. En als het wel kan, hoe spring je daar dan qua publicatie en dergelijke mee om? Zodat de transparantie in dat opzicht ook wordt gediend.

Dan kom ik bij mevrouw Plusquin. **U kunt wat ik in eerste termijn heb gezegd opvatten als een toezegging dat er eens nader gerapporteerd wordt aan de Staten over de voor- en nadelen van die publiekrechtelijke vormgeving.** Want er is sprake van in ieder geval één misverstand. Mevrouw Plusquin zei: 'Ja, dan is er in ieder geval een jaarlijkse rapportageverplichting.' Die jaarlijkse rapportageverplichting is er nu ook. Vandaar dat ik zei, of in ieder geval de jaarlijkse rapportagepraktijk, laat ik het zo maar zeggen, dat het onderwerp wordt meegenomen in het integriteitsverslag, zodat de Staten daar ook jaarlijks over kunnen spreken. **Maar de toezegging ligt er. We zijn bereid om daarop terug te komen.**

De vicevoorzitter: Interruptie van mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Kan ik daarmee concluderen dat het dictum is overgenomen? Aangezien het een toezegging is en of er een tijdspad aanzit?

Gouverneur Remkes: Ik heb nog geen motie gezien, dus ik weet niet precies wat het dictum is.

De vicevoorzitter: Hij wordt nu rondgedeeld. De Gouverneur neemt er nu kennis van. Hij heeft hem. Ja.

Gouverneur Remkes: Nee, die conclusie kunt u niet trekken, want ik formuleer het bewust zo. **Het College is bereid na te gaan om de voors en tegens van de publiekrechtelijke formulering nader aan de Staten te rapporteren. En op basis daarvan natuurlijk met een voorstel te komen. Dus dat onderwerp staat daarmee op de agenda.**

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Wanneer? De tijd is dan ook belangrijk, voor de ...

Gouverneur Remkes: Ja, dit moet allemaal niet zo verschrikkelijk veel tijd kosten. Dat moet begin volgend jaar wel handen en voeten kunnen krijgen.

De vicevoorzitter: Dus als ik zou concluderen dat u een toezegging krijgt zoals de CdK dat geformuleerd heeft met afdoening met een voorstel in het eerste kwartaal van 2022. Wilt u de motie dan aanhouden?

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, kijk, volgens de richtlijnen moet die dan eigenlijk op 17 december van toepassing worden. Maar goed, ik vind het een mooie toezegging, dus we houden de motie aan. En dan kunnen we hem altijd ook nog indienen. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Dan constateer ik dat, met de motie en de afdoeningstermijn eerste kwartaal 2022, de motie 2803 wordt aangehouden door de indiener. De Gouverneur vervolgt.

Gouverneur Remkes: Dan kom ik, mijnheer de voorzitter, bij de heer Van Caldenberg en bij de heer Thewissen. En dan heeft de heer Van Caldenberg toch een beetje een ander beeld dan het beeld wat ik heb. Want de heer Van Caldenberg zegt: 'De samenleving wordt tekortgedaan.' Nou, ik hoor als ik hier in Maastricht over straat loop heel andere geluiden. En dat is helemaal niet het geluid: 'Komt de commissaris wel voldoende toe aan zijn provinciale verplichtingen?' En wat mij betreft wordt in de bijdrage, en dat geldt overigens ook voor de heer Thewissen, ook even heel gemakkelijk voorbijgegaan aan de vraag: 'Wat is de waarnemend commissaris eigenlijk?' Want de waarnemend commissaris heeft toch echt een andere opdracht dan een gewone commissaris. Daar voorziet ook de Provinciewet in. Want voor de waarnemend commissaris gelden een aantal bepalingen uit de Provinciewet, die voor de gewone commissaris wel gelden, uitdrukkelijk niet. En dat misverstand dat waart hier, in ieder geval bij de beide heren, door de zaal. En de heer Thewissen zegt: 'Ja, als wij de waarnemend commissaris niet aan kunnen spreken, wie kan dat dan wel?' Daar is maar één antwoord op: 'Dat is de minister van Binnenlandse Zaken.' De minister van Binnenlandse Zaken die mij ook heeft benoemd. Waar de Staten geen rol in hebben gespeeld. Zo liggen de verantwoordelijkheden en de bevoegdheden in dit land. Maar dat staat niet altijd even scherp bij iedereen op het netvlies. Dat is wel de reden waarom ik daar even een paar hele dikke strepen onder zet. En de heer Van Caldenberg zou wat mij betreft gelijk hebben. Als dat tijdsbeslag, als dat echt structureel zou zijn, dan kan het niet. Laat ik daar geen enkel misverstand over laten bestaan. Maar dat is een tijdelijk verschijnsel, zoals bekend.

De vicevoorzitter: Ik heb een interruptie van de heer Thewissen, daarna de heer Van Caldenberg. Eerst de heer Thewissen.

De heer Thewissen (SVL): Ja dank u wel voorzitter. Hier gebeurt precies, en als de heer Remkes, onze CdK, zijn huiswerk had gedaan, dan had hij dat geweten, of als hij met ons gesproken had. De CdK verschuilt zich achter wet- en regelgeving. En als er één ding in de dramatische periode vaker ter sprake is geweest, is ook het advies vanuit PS: doe dat nu niet, want niet wat juridisch juist is, is moreel ook acceptabel. En hier gebeurt hetzelfde. Dus dat is geen vraag, want de CdK zal zich daar echt wel bewust van zijn, maar ik wil het wel even doen. Dit is meer van hetzelfde en meer van hetzelfde is niet de oplossing, is het probleem voorzitter.

De vicevoorzitter: De heer Van Caldenberg

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, formeel-juridisch gaat de minister daarover, maar het moet toch niet in die laatste weken zover komen dat wij als Staten of als Statenfracties een brief moeten sturen aan de minister over hoe het hier in Limburg gaat? Dat kunnen we toch ook gewoon met u bespreken en u erop aanspreken en dan kunt u in uw handelen daar rekening mee houden.

Gouverneur Remkes: Stuur vooral een brief aan de minister zou ik zeggen.

De vicevoorzitter: Ik heb net opgeroepen om hier geen publiek functioneringsgesprek te gaan voeren, die vraag. Daar zijn andere plekken voor om dat te bespreken, dat is niet kies. De Gouverneur.

Gouverneur Remkes: Ja, eigenlijk heb ik alles gezegd wat ik wilde zeggen. Dat is geen verschuilen. Ik heb hier toen ik waarnemend Gouverneur werd, heb ik gezegd: de waarnemer is er niet voor de feesten en de partijen. De Gouverneur kan erop worden aangesproken dat hij datgene wat in de opdracht van de minister besloten ligt, dat hij daar volop aandacht aan geeft. Dat heb ik de afgelopen maanden gedaan. En volgens mij staat daar overigens niet iets in wat de heer Van Caldenberg citeerde in zijn eerste termijn, het aanzien van het ambt van CdK. Althans dat citaat was volgens mij niet volledig. Er staan wel een aantal passages in over het openbaar bestuur in Limburg en daar zijn we nog redelijk stevig mee bezig.

De vicevoorzitter: Interruptie van de heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, het klopt wel. Pagina 14, 3.5, onderdeel 2: het vervullen van de nevenfunctie mag geen afbreuk doen aan het aanzien van het ambt. Onderdeel 3: de nevenfunctie mag niet zoveel tijd kosten dat het functioneren van de politieke ambtsdrager in het geding komt. De gedragscode zoals die hier nu voorligt.

Gouverneur Remkes: Nee, dat heb ik zojuist ook aangegeven. Dat klopt inderdaad wel, maar dat was niet wat u in eerste termijn zei.

De vicevoorzitter: Goed, wij komen daarmee aan het einde van de beraadslaging. Mevrouw Jenneskens, is dat een punt van orde dan nog? Ja? Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ja voorzitter, ik zit te kijken naar een motie waarin geconstateerd wordt en er staan zaken die volgens mij een mening betreffen van de heer Van Caldenberg. Dus ik zou hem toch graag willen vragen om de laatste twee punten onder 'constaterende dat' te vatten onder het daartoe gebruikelijke 'van mening zijnde dat'. Het is niet de opvatting in ieder geval van mij. Van een heleboel andere mensen, volgens mij, betreft het hier ook gewoon een mening.

De vicevoorzitter: Goed, de heer Van Caldenberg, ik kijk even of hij de motie nog wenst aan te passen. Dat kan nog, want wij komen nu niet aan de stemming toe. Daar zijn ook nog andere momenten voor vandaag, maar hij gaat in ieder geval wel een motie indienen constateer ik.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, dat klopt. Ja volgens mij doet de wijziging er niet zoveel van af als ik datgene doe wat mevrouw Jenneskens vraagt, maar om mevrouw Jenneskens ter wille te zijn en de samenwerking te bevorderen, verzoek ik de Griffie dat aan te passen.

De vicevoorzitter: Oké goed, dat gaan we dan buiten de vergadering zelf doen. Mijnheer Franssen nog?

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Als ik toch even nog een opmerking mag maken voorzitter. Voorzitter, we hebben het hier inhoudelijk over een gedragscode integriteit. En ik heb die gedragscode vanuit mijn fractie met veel energie doorgenomen. Maar ik betreurt het vanuit ons politiek gedachtegoed dat de motie, wat hier eigenlijk naar voren wordt gebracht, dat dit eigenlijk een functioneringsmotie is. En naar onze mening inhoudelijk hebben we het niet over het functioneren, maar we hebben het over de inhoud van de gedragscode. En ik wil ook dan eigenlijk de oproep doen,

en ik weet niet hoe collega's erover denken, of wij hier nu het functioneren van de commissaris naar voren moeten brengen, daar zijn wij sowieso, hoe zeker deze motie is geformuleerd, op tegen. Maar we willen wel serieus genomen worden en inhoudelijk over het stuk een afweging maken en niet over het functioneren op dit moment van de commissaris of de tijdelijk commissaris. Want vanuit onze gedachten, en daar komen wij recht voor uit, hij heeft een taak meegekregen en dat heeft hij heel goed verwoord. En zo is het ook in het bedrijfsleven, als er een interim komt, die heeft een taak en dat is niet altijd de makkelijkste taak, maar er moeten soms knopen doorgehakt worden. En wij als LOKAAL-LIMBURG waarderen het wel wat hier gebeurt en we willen dus niet eigenlijk meedoen aan het spelletje dat we door middel van een motie iemand zijn functioneren en via een motie naar voren brengen. Wij willen inhoudelijk alleen maar over het stuk een standpunt innemen. En dat wilden wij toevoegen, voorzitter.

De vicevoorzitter: Ja, dank mijnheer Franssen. Dat ligt inderdaad met de lijn en de oproep die ik ook enkele malen gedaan heb vanuit het voorzitterschap om hier in ieder geval geen publiek functioneringsdebat te gaan houden. Dat past niet in de openbaarheid van deze Statenzaal. Dat doen we met elkaar ook niet. Ik kan de heer Van Caldenberg niet verbieden om zijn motie in te dienen, dat is het recht dat hij heeft. En u kunt uiteraard in uw stemgedrag straks tot uiting brengen hoe u hier als individuele leden en als partijen in staat. Ik kijk even naar het voorstel zelf. Dan zou ik mij kunnen voorstellen dat over het voorstel zelf, de gedragscode als zodanig, dat daar wel overeenstemming over bestaat. In die zin wenst u die gedragscode straks nog in stemming te brengen of mogen wij voorstellen om die code met algemene stemmen te aanvaarden? De motie uiteraard, die komt wel in stemming. Is dat een juiste constatering op basis van het debat? Dat wij mogen concluderen dat de gedragscode als zodanig met de toezegging aan mevrouw Plusquin en de afspraak de motie uiteraard in stemming komt, met algemene stemmen kan worden afgeconcludeerd? Later vandaag dan, niet nu. Dat is het geval? Dan hebben we dat in ieder geval geconstateerd. Dan sluit ik hierbij dit agendapunt af, schors ik de vergadering voor een kort ogenblik en gaan wij vervolgens verder met de eerste termijn van het DSM-debat. Maar in ieder geval de ruimte voor een voorzitterswissel.

<onverstaanbaar>

De vicevoorzitter: Die kan dan na de eerste termijn van de Staten, zoals ik nu voorzie zal die ongeveer een half uur bedragen. Ja, vergadering is geschorst.

[SCHORSING]

De vicevoorzitter: Ik heropen de vergadering.

8 Vervolg debat inzake DSM

De vicevoorzitter: Aan de orde is agendapunt 8 van vandaag: het vervolg van het debat inzake DSM. Het onderwerp wordt besproken in twee termijnen, waarbij ik middels deze weg iedereen wil verzoeken zich aan de doorgegeven spreektijden te houden. Als eerste geef ik graag het woord aan de heer Driessen namens de fractie van Forum voor Democratie, die ook als aanvrager van dit debat geldt. Daarna gelden de overige sprekers op basis van volgorde binnenkomst. De heer Driessen heeft drie minuten spreektijd aangevraagd.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja dank u wel voorzitter. In ieder geval in eerste instantie fijn dat we dit DSM-debat alsnog kunnen voeren na een hele hoop vertraging. Dit DSM-debat was voor ons belangrijk, omdat gedurende de tijd dat we het eerste debat daarover gevoerd hebben met uw Staten, is er weer verschillende informatie naar buiten gekomen en die is onophoudend. Dan komt er partij die zegt dat het op de een of andere manier is gegaan en dan komt er weer een partij die zegt dat dit niet zo is. Dan hebben we hier in de Staten een debat waaruit blijkt dat zaken door het College anders gezien worden en dat was voor ons urgentie genoeg om dit debat nog een keer te voeren en hopelijk sluitend. En wat ons het meeste zorgen baart omtrent dit DSM-debat van de zomer, is de onzorgvuldigheid en de intransparantie waarmee het heeft plaatsgevonden. We hebben gezien dat in Maastricht wel onder geheimhouding bepaalde zaken konden worden opgehelderd, maar hier in dit huis niet. En onzes inziens is dat ook een van de aanleidingen van de problemen waar we tegenaan liepen. Wij moesten als Staten varen op zaken uit de media, uitspraken die vanuit het bedrijf gedaan werden en niet op informatie die wij uit dit huis kregen. En als we die wel kregen, dan was die vaak tegenstrijdig met de informatie die we van DSM ontvingen. Dat gezegd hebbende hebben wij vorige keer ook al debat gevoerd over hoe dan een acquisitie moet lopen, dus ik wil niet meer in herhaling treden wat wij vinden van die acquisitieperiode. Ik hoop dat andere collega-Statenleden daar nog wel eventjes wat van gaan zeggen. Maar we hebben in ieder geval het belangrijkste punt dat wij niet worden geïnformeerd, dat het College ook niet de verantwoordelijkheid heeft genomen, omdat zij later aantraden, om te zeggen wij vinden wel dat Staten geïnformeerd moeten worden, desnoods onder geheimhouding. En dat hadden wij toch graag wel gezien. Want als ik alles vergelijk met de periode begin dit jaar, dan hebben we toch met z'n allen afgesproken dat een transparante en volledige informatievoorziening van GS toch wel het meest wenselijk is, wat we met z'n allen willen. En wij verzoeken daarom ook het College om in volgende situaties, waarbij het gaat om acquisitie, ook waarbij het gaat om gevoelige gegevens, te zorgen dat er, desnoods onder geheimhouding, een actuele presentatie kan zijn van alle informatie omtrent de onderhandeling, omtrent de afspraken die zijn gemaakt, die nog worden gemaakt en de intenties die het College heeft. Dat kan prima onder geheimhouding. Wij zijn ons er terdege van bewust dat het hier vaak gaat om gevoelige gegevens, vooral daar waar het gaat om bedrijven in de regio. Maar wij zijn van mening dat als we dat onder geheimhouding hier in de Staten doen, dat dit prima kan. En daar dienen wij dan ook een motie voor in dit debat. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank u wel. En die gaat u in eerste termijn indienen? Ja, perfect. Dan kunnen we daar zo kennis van nemen, dan kan het College daar ook na de schorsing op reageren. We gaan verder met de fractie van de PVV, de heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Ja voorzitter, vandaag spreken we weer over DSM en niet per se over de verhuizing van DSM multinational, maar wel de procesgang die het College gehanteerd heeft. En in het bijzonder over het niet tijdig en naar waarheid informeren, zo vindt onze fractie van de Staten. En bent u als collega-volksvertegenwoordigers ook niet, net zoals onze fractie, het spoor in deze kwestie een beetje bijster? De heer Remkes wil Limburg redden door één driekwart miljoen uit potjes waar het niet voor bedoeld is uit te delen aan zijn ... Sorry, ik wilde bijna zeggen aan zijn partijgenoot, maar ik bedoel aan directeur DSM Nederland, iets waar het vorige College bij monde van Koopmans al een stokje voor gestoken had. En toen de gemeenschap en ook uw Staten hierover in opstand kwam, trok DSM het subsidieverzoek terug. Of is het toch anders? Het College zei: DSM had die miljoenen nodig

om hier in Limburg te blijven, terwijl DSM zegt dat het niet zo is. En zo bleek dit ook uit de later openbaar gemaakte stukken. Met andere woorden: wat heeft het College nu beweerd in het vorige debat? De grote Messias, de redder van Limburg, blijkt niet de Messias te zijn. En is het niet zo voorzitter, dat het meer een initiatief was van het College zelf? Immers, DSM vroeg nergens om bleek achteraf. En een belangrijk detail in het dossier is de laagdrempeligheid om aan een subsidie te komen. Daar waar iedereen aan de voorkant de noodzaak moet laten zien en inzage moet geven in een deel van de bedrijfsvoering, wil de DSM daar niet aan toegeven. En de provincie uiteindelijk maalde er ook maar niet om en werd de subsidieverlening gewoon doorgezet. Schept dit niet precedenteren voor alle andere subsidieaanvragen? Of geldt dit alleen voor de vrienden van de VVD? Wat als? Wat als dezelfde eloquente krachten gebrijnd waren om DSM in Heerlen te houden met een lobby naar Den Haag, naar de minister? Gezien de uiteindelijke inzichten was er nog een kans geweest om DSM te overtuigen dan om in Heerlen te blijven. Maar voorzitter, het gaat de PVV niet primair om de locatie van het bedrijf, maar wel over de totale schimmigheid rondom dit proces. Schimmigheid waar de burger en ook wij als volksvertegenwoordiger niet op zitten te wachten, zeker niet gezien de afgelopen periode. En dat voorzitter, dat nemen we het College wel kwalijk. En bovenal hoe het College 'geld-hoppend' binnen diverse kaders het geld bij elkaar verzameld heeft was niet netjes? De PVV-fractie heeft vraagtekens bij de rol van het huidige College bij de uiteindelijke besluitvorming. Immers, de bekendmaking is ondertekend namens het College door gedeputeerde Satijn. Gebeurde dit op basis van volle overtuiging dat het correct was of blind vertrouwen in de CdK die het Limburgs belang diende of wegkijken en lekker gunnen? De PVV-fractie had gehoopt dat de transparantie en open betrekken van de Staten neergedaald was in dit provinciehuis. Echter, deze procesgang heeft daar niet aan bijgedragen. Er zal nog één en ander moeten gebeuren. En hier ligt de opdracht bij de Staten om enkele stappen te kunnen nemen en misschien moeten we die vandaag wel zetten.

De vicevoorzitter: Dank u wel mijnheer Claassen. We gaan verder met de heer Franssen namens de fractie van LOKAAL-LIMBURG en hij heeft drie minuten spreektijd aangevraagd.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel voorzitter. Onze fractie heeft met aandacht eigenlijk dit voorliggend stuk bestudeerd, laat ik het zo zeggen. Maar wij vragen ons af: is dit niet mosterd na de maaltijd? We hebben er al heel veel over gesproken en inhoudelijk zouden wij wel willen aandringen bij de procesgang in deze. Misschien zou het, en ik ga gewoon uit van de positieve verbetering, dat wij gezamenlijk afspreken, en ook een signaal geven naar het huidige College toe en straks ook naar de nieuwe Gouverneur: als er zoiets speelt, roep het Seniorenconvent bij mekaar, er ligt vertrouwelijkheid op en dan wordt het daar besproken. Dan hadden we naar onze mening deze tijd gezamenlijk kunnen besparen, maar ook het aanzicht van DSM. DSM is toch een grote werkgever in deze Limburgse gemeenschap en wij willen toch positief vooruit. Dan wil ik nog een gedachtegoed met u delen. Wij vragen ons af of de subsidieregeling naar grote bedrijven niet onder de loep moet worden genomen. Want wij zijn een voorstander van het stimuleren, vooral van onze middenbedrijven, het MKB, en dat betekent: wij zien nu dat de grootste bedrijven vaak de grootste subsidieputters zijn uit de subsidieregeling en is dat de bedoeling? Of zeggen wij straks toch met elkaar: ergens is er een maximum. Als je als bedrijf bijvoorbeeld vijf miljoen of vijf miljard winst maakt, moet je dan nog gemeenschapsgeld gaan gebruiken? Of zeggen wij: de subsidie gebruiken wij voor kleine bedrijven? Het zou een gedachtegoed zijn waar ik u oproep om gezamenlijk eens over te denken. Ik zie daar een interruptie voorzitter.

De vicevoorzitter: Die had ik niet gezien, maar bij deze, mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Dank u wel mijnheer Franssen. Mijnheer Franssen, ik heb een vraag. Bij VDL is het bijvoorbeeld ...

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Sorry, ik versta u niet helemaal.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Sorry, ik heb een vraag. Bij VDL, wordt er bijvoorbeeld van de provincie gevraagd om een bijdrage te leveren aan infrastructurele aanpassingen die enorm duur zijn en ook VDL is een bedrijf wat winst maakt, gelukkig, daar gaan we vanuit. Noemt u dat dan ook subsidie of noemt u dat anders?

De vicevoorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dat is net het punt wat ik eigenlijk met u wil delen: waar leg je die grens en hoe vullen wij de subsidieverordening in? En net, wat ik zonet verwoorde, in onze optiek dient hoofdzakelijk een subsidie bestemd te zijn voor bedrijven die het echt nodig hebben. En in onze optiek hoeft u dus niet aan bedrijven die miljarden winst maken, dat je daar ergens een grens aan stelt. En ik weet dus niet op dit moment hoe de jaarcijfers zijn van VDL, misschien kunt u mij dat toelichten, maar dat weet ik op dit moment niet en ga ervan uit dat u mij daarin kunt informeren.

De vicevoorzitter: Ik stel voor dat we ons beperken tot DSM, daar gaat het op dit moment over. En mocht u behoefte hebben aan een breder kader, dat daar ook gebruikgemaakt wordt van het instrument dat u als Staten heeft om het in de commissie te agenderen, te verzoeken om een notitie en dan kan er ook in bredere zin over doorgesproken worden. Maar als we nu hier VDL en mogelijke andere bedrijven bij gaan slepen, dan wordt het wel een ongecontroleerd debat. Die suggestie zou ik in ieder geval willen doen mijnheer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Daar ga ik helemaal met u mee voorzitter. Dus daar heeft u een punt, want we hebben het natuurlijk over DSM. Daar zal ik eigenlijk daarmee afsluiten, voorzitter. Net zoals ik verwoordde, voor ons als partij LOKAAL-LIMBURG is dit een stukje mosterd na de maaltijd. Wij willen er positieve lering uit trekken en die lering en dat advies willen we aan u allen meegeven. Als de procesgang in deze door het College c.q. de Gouverneur zorgvuldig zou zijn bewandeld, en voor ons is zorgvuldigheid als zo'n dossier naar voren komt, roep het Seniorenconvent bij mekaar, er ligt vertrouwelijkheid op en ik denk dat de tijd dat we hier dan nu aan besteden aan het DSM-debat was dan overbodig geweest. Dus die oproep zou ik willen doen, voorzitter.

De vicevoorzitter: Dank u wel de heer Franssen. We gaan verder met de fractie van GroenLinks, mevrouw Jetten die één minuut spreektijd heeft.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja, dank u wel voorzitter. Eén minuut, moet ik opschieten. Ja, ook GroenLinks had de woorden 'mosterd na de maaltijd' opgeschreven. Althans, die had ik opgeschreven. En in het vorige debat ben ik ook ingegaan op de communicatieve vaardigheden van DSM en dat die heel ongelukkig waren en dat ik me ook gepiepeld voelde door DSM. Tegelijkertijd

staat het een bedrijf vrij, en dat doen bedrijven, om te kijken hoe ze zo goedkoop mogelijk iets kunnen verwezenlijken en dat hebben ze gedaan. Nu zie ik een interruptie.

De vicevoorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, mevrouw Jetten gebruikt de woorden 'mosterd na de maaltijd'. Ik vroeg mij dan af van wat mevrouw Jetten nu geleerd heeft van het vorige debat.

De vicevoorzitter: Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Dank u wel mijnheer Van Caldenberg, dat is wel een hele open vraag, wat ik daarvan geleerd heb. In welke zin, ik heb wel iets geleerd, dus dat zal ik duiden, want mijnheer Franssen van LOKAAL-LIMBURG zei van wat we nu gezegd hebben is als er zoiets speelt, roep het Seniorenconvent bij elkaar. Ik zou dat wat breder willen trekken. Ik zou ze willen zeggen: roep PS bij elkaar, zodat wij onder geheimhouding goed geïnformeerd kunnen worden, goed meegenomen kunnen worden in een traject wat er speelt. Dus dat heb ik geleerd. En volgens mij is dat de vorige keer ook allemaal genoemd en gezegd.

De vicevoorzitter: Vervolg vraag van de heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, heeft mevrouw Jetten nog iets anders geleerd over de beleidsmatige component van datgene wat er gebeurd is? Want u heeft het nu over proces, u moet ons informeren, maar heeft mevrouw Jetten ook nog, als het gaat over meningsvorming over moeten we dit nu nog in de toekomst doen of niet, daar een beleidsmatige opvatting over?

De vicevoorzitter: Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Heb ik daar, sommige beslissingen liggen bij GS en dat moet ook zo blijven. Sommige beslissingen liggen bij PS, moet ook zo blijven. Wat ik wel ervaar is dat er ook wel een beetje met twee maten gemeten wordt, ook wel door PS. Want nogmaals, heel veel bedrijven kloppen bij ons aan met een vraag om, niet zozeer subsidie, of bijvoorbeeld net een bijdrage aan zo'n infrastructurele aanpassing van de A2 die echt heel erg duur is. Ik krijg weer een interruptie.

De vicevoorzitter: Ja, maar ik wil voorkomen dat het nu een publieke overhoring wordt van mevrouw Jetten, dat moeten we niet met elkaar gaan doen, dus laten we ons beperken tot DSM en niet het te algemeen maken. Mijnheer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Nee voorzitter, mevrouw Jetten had gerust haar antwoord mogen afmaken trouwens van mij. Maar zou mevrouw Jetten nog iets willen doen aan die, dus ze zegt: bevoegdheden liggen bij GS, sommige liggen bij PS en er werd soms met twee maten gemeten. Ja, blijven we dat doen of gaan we daar iets aan doen zodat het niet meer gebeurt?

De vicevoorzitter: Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Wat mij betreft heel graag dat we iets doen aan het met twee maten weten, want zowel DSM als VDL zijn bedrijven die naar de mening van GroenLinks ongelooflijk goed hun eigen broek kunnen ophouden en laten we dat dan ook vooral zo houden. En laten we het geld wat beschikbaar is, laten we dat besteden aan, het zal u niet verbazen dat GroenLinks dat we dat aan groene, geen kap van het Sterrebos, sociaal, dat zal u allemaal niet verbazen.

De vicevoorzitter: We hebben een interruptie van de heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Ja dank u wel voorzitter. U had het over 'mosterd na de maaltijd', maar toen er gegeten werd, werd ons voorgehouden door het eenhoofdig College toen nog, dat het noodzakelijk was om dat geld te geven en dat anders DSM niet behouden zou worden voor Limburg, laat staan Nederland. Toen we gegeten hadden en de mosterd er nog niet was, bleek dat dit niet zo was. En ik ben benieuwd wat u daarvan vindt. En vindt u dan, wie is dan door wie gepiepeld? Zijn wij gepiepeld door de CdK, is de CdK gepiepeld door de burgemeester van Maastricht, is de CdK gepiepeld door DSM? Wie heeft nu wie gepiepeld?

De vicevoorzitter: Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja dank u wel. Ik hoop dat ik niet gepiepeld ben.

De heer Claassen (PVV): Ik hoor commentaar achter me en dan vul ik mijn vraag aan: heeft u daar een idee over wie nu wie gepiepeld heeft?

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Dat zijn wel een heleboel vragen.

De vicevoorzitter: Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Excuus voorzitter. Dat zijn wel een heleboel vragen. Ik heb in het vorige debat in ieder geval aangegeven dat ik, dat GroenLinks, zich gepiepeld voelt door DSM. Dus dat is heel duidelijk. Ik zat er niet bij de gesprekken. Ik weet niet hoe het gegaan is. Noem mij naïef, maar ik denk dat het College en de commissaris van de Koning oprecht heeft gedacht: wij moeten dit bedrijf behouden voor Limburg, voor de Limburgse werkgelegenheid. En ik ... voorstellen, nu valt hij weg, dat ook de commissaris van de Koning zich achteraf, ik zal het netjes houden, gepiepeld voelt eerlijk gezegd. Dus wie heeft wie gepiepeld. En wat ik zeg: communicatief ontzettend treurig van DSM, want die hebben enorme reputatieschade gerealiseerd, wat mij betreft. Ik weet niet of ik nu al uw vragen beantwoord heb? Ja.

De vicevoorzitter: Ik verzoek u te vervolgen.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Oké. Volgens mij voorzitter, weet ze natuurlijk niet meer waar ze was. Nee, volgens mij voorzitter, kan ik het daarbij laten. Maar inderdaad dat ik wil toevoegen aan de oproep van mijnheer Franssen, dat niet alleen het Seniorenconvent ingelicht moet worden, maar wat mij betreft de gehele Provinciale Staten. Tot zover.

De vicevoorzitter: Dank u wel en daarmee bent u met de interruptie ook nog exact binnen die minuut gebleven, dat is helemaal knap. Mevrouw Fischer-Otten namens de fractie 50PLUS.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Dank u wel voorzitter. Ja, ook 50PLUS heeft het hoofd in twee handen gelegd en gedacht: wat is hier nu aan de hand? Punt 1 is het wel erg als zo'n groot concern vraagt om geld. Eigenlijk, de keel dichtknijpen van de mensen die er iets over moesten vinden en ergens toestemming moesten vragen voor die één driekwart miljoen, ik weet niet of Maastricht niet eerder geweten heeft dat DSM toch in Limburg wilde blijven. Ik neem aan dat de Gouverneur dat niet heeft geweten. Als de Gouverneur dat niet heeft geweten, dan vind ik het heel erg dat hij hier voor een groep mensen komt te staan die zich toch afvragen: had je het niet kunnen weten, waren er geen tekenen geweest? Dan was het allemaal zo niet gegaan. Ik vind het fijn dat die subsidie er niet gekomen is. Ik vind het jammer dat DSM niet in Heerlen blijft, omdat ze dat beloofd hadden, Heerlen. En bij ons thuis gold toen de kinderen klein waren en ook nu nog: beloofd is beloofd. Dus daar hadden ze wel iets beters op kunnen bedenken. Ja, het is zoals het is. Ik hoop dat in de toekomst, als er iets is wat geheimhouding behoeft, dat het net als met andere onderwerpen gewoon gedeeld wordt aan ons allemaal, aan ons alle zevenenveertig. Wij kunnen zwijgen en ik vind dat de Staten het ook verdiend heeft om precies te weten wat er gaande is. En dat is eigenlijk het belangrijkste wat ik nu te zeggen heb. Laat het niet nog een keer zo ver komen dat de toekomstige Gouverneur in dezelfde problemen raakt. Of althans, in dezelfde grote plas stapt dan waarschijnlijk de waarnemend Gouverneur nu gestapt is. Dat was het. Geef ik het woord weer terug.

De vicevoorzitter: Dank u wel mevrouw Fischer. We gaan verder met de fractie van de Partij van de Arbeid, de heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel voorzitter. Ik heb goed geluisterd naar mijn collega's die zojuist het woord voerden en ik vind de insinuaties die gedaan worden richting het bestuur dat er opzettelijk verkeerde keuzes gemaakt zouden zijn misplaatst. Ook na de woorden die we in het vorige debat gehoord hebben. De situatie rondom DSM dient natuurlijk geplaatst te worden in de bestuurlijke chaotische situatie waarin de Provincie zich destijds bevond. En ik denk dat we met een scherpe blik moeten kijken naar hoe multinationals hun belangen ten opzichte van overheden behartigen. En dat vraagt inderdaad om enerzijds een transparantie die ik door de heer Driessen hoorde bepleiten. Dat is ook iets wat de Partij van de Arbeid gaarne ondersteunt. Misschien iets anders dan in de motie verwoord door Forum van Democratie, namelijk: ik denk dat we best veel aan acquisitie doen in deze Provincie en dat doen we ook heel goed, maar misschien dat we daar meer losse informatiesessies eenmalig of tweemaalig per jaar kunnen organiseren of die informatie op een bepaalde manier kunnen ontsluiten. En alleen bij grote casussen de Staten actief betrekken, want ik voel aankomen dat we anders heel vaak met elkaar om tafel zitten voor relatief kleinere casussen. Dan komen we bij dat laatste punt.

De vicevoorzitter: Ik zet de tijd even stil voor een interruptie van de heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja, ik probeer even constructief mee te denken met de woorden van de heer Kuntzelaers. Vindt de heer Kuntzelaers het geen idee om die stukken, dan wel preventief door, op inzicht van Gedeputeerde Staten, onder geheimhouding neer te leggen en dan is het de taak aan de Staten om daar eventueel kennis van te nemen of niet. Maar dan is in ieder geval

ook richting GS hebben zij de handen vrij om te zeggen: we hebben u zorgvuldig en volledige geïnformeerd.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel voorzitter. Ik denk dat er nog een eenvoudiger voorstel is, namelijk gewoon de stukken ter inzage leggen. Hoewel het misschien wel aan te raden is om daar één keer per jaar in ieder geval bij stil te staan hoe dat beleid vorm krijgt, op welke manier dat gedaan wordt en welke resultaten daarmee geboekt worden. Goed, als vervolg: de posities van multinationals versus de overheid in de provincie Limburg. DSM is in dit geval de casus waarover gesproken wordt en laten we zeggen dat door de ronduit zwakke communicatie vanuit DSM-zijde, we een inzicht kregen in de processen die binnen dat bedrijf lopen en gaande zijn. En hoe je dus ook jouw onderhandelingspositie sterker neer kunt zetten ten opzichte van een overheid door te zeggen: we hebben verschillende ijzers in het vuur en wij kunnen de één en de andere kant op. En laten we allemaal met elkaar constateren: in de politiek worden zulke onderhandelingen ook gevoerd en in het bedrijfsleven ook. Of ik dat wenselijk en ethisch juist vind, dat is een tweede vraag. Het mag en je kunt op die manier onderhandelen met een overheid, maar wat de Partij van de Arbeid betreft dien je je, zeker na een publieke zaak, keurig te verhouden en zeker als je miljoenen winst maakt op jaarbasis hoef je niet voor subsidie in de rij te komen staan.

De vicevoorzitter: Mag ik u vragen om af te ronden?

De heer Kuntzelaers (PvdA): Zeker, maar ik zag de enthousiaste ...

De vicevoorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, de heer Kuntzelaers houdt een betoog en ik kan me daar heel erg bij volgen dat als je als Statenpartij zakendoet met de overheid dat je op een bepaalde manier hebt te gedragen. Dat is verder prima. Maar wat ik de heer Kuntzelaers niet hoor zeggen is: wat vindt de heer Kuntzelaers van de wijze waarop de overheid zich heeft gedragen in de richting van die private partij, de multinational? Want ook daar valt wel het één en ander over te zeggen. Wij hoeven niet zomaar te slikken wat die multinational ons allemaal komt vertellen, neem ik aan.

De vicevoorzitter: De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja voorzitter, met uw goedvinden. Uiteraard, dat ben ik geheel met de heer Van Caldenberg eens. Ik realiseer me daar wel bij, dat als we kijken naar die andere casussen in dit huis waar het gaat over 3.500 banen bij VDL Nedcar, dat wij ongeveer op dezelfde manier ook redeneren van je wilt een investering doen om een bedrijf hier voor de langere termijn te behouden. En in diezelfde redenatie kan ik me voorstellen dat je als kersverse tijdelijke CdK hier in een provincie komt en banen wilt behouden, je focust op het belang van de werkgelegenheid en innovatie van een bepaalde partij. Los van het feit dat de conclusies die daaruit getrokken worden niet per se het meest voordelig hoeven te zijn.

De vicevoorzitter: Vervolg vraag van de heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, ik heb het even niet over het handelen van de CdK, ik heb het over het handelen van de overheid. Wij hebben hier beleid voor of voor deze constructie vonden we dat we geen beleid hadden als Staten, maar hoe zouden we ons daarin moeten opstellen als overheid als geheel? Want ik kan me inderdaad voorstellen, CdK is hier net binnen, moet het in zijn eentje doen en dat is allemaal lastig, maar hij moet eigenlijk kunnen terugvallen op datgene wat wij als Staten als richtlijn hebben gegeven. En daar ben ik eigenlijk geïnteresseerd in.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja dank u wel voorzitter. Ik denk dat, ik concludeer dat u mij het woord geeft trouwens.

De vicevoorzitter: Ja, daar keek ik inderdaad voor, maar niet nadat ik ook de opmerking heb gemaakt dat de heer Van Caldenberg hiermee wel aan zijn maximumaantal interrupties voor dit debat zit. De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel voorzitter. Ik denk dat één belangrijke conclusie bijvoorbeeld is dat je als overheid eigenlijk met één stem of één loket zou willen zijn eigenlijk. Dus dat je niet een gemeentelijke overheid en een provinciale overheid die eigenlijk gezamenlijk bezig zijn met eenzelfde dossier zou willen hebben. Ik zou graag zien dat gemeentes en de provincie die daarbij hoort met elkaar in ieder geval in overleg zijn om in ieder geval een gemeenschappelijke houding en een gemeenschappelijk publiek doel te kunnen dienen. Dat zijn conclusies die ik wel trek uit dit dossier. Daar is voor de overheid zeker winst te halen, dat zou de rivaliteit tussen twee steden misschien wat kunnen bekoelen en dat zou tevens de positie van de verschillende overheidslagen kunnen versterken.

De vicevoorzitter: Dan hebben wij nog een vraag van de heer Claassen voor u.

De heer Claassen (PVV): Ja voorzitter, op hoeveel interrupties zit ik?

De vicevoorzitter: Dit is officieel uw derde.

De heer Claassen (PVV): Mijn derde, oké. Dan probeer ik er nog twee te bewaren voor zo meteen.

De vicevoorzitter: En dat is inclusief de tweede termijn dan.

De heer Claassen (PVV): Ja, dat komt wel goed en anders kijk ik u gewoon een keer heel lief aan en dan komt het ook wel goed. De discussie net ging over hoe we omgaan met een multinational als het gaat om een stukje werving en selectie en hoe we daarmee om moeten gaan en wat we bereid zijn daarvoor te doen. Maar de discussie vandaag gaat ook over waar dat geld dan vandaan moet komen en hoe wij daarover geïnformeerd worden en bij betrokken worden als Provinciale Staten. Wat onze fractie betreft is dat toch wel de belangrijkste kern. Bent u het dan niet met mij eens dat het sprokkelen van gelden, ook al is dat wellicht geregeld in Sturing in Samenwerking in een maximaal bedrag, dat het toch niet wenselijk is, zoals het nu gegaan is, om dat weer te gaan herhalen? Bent u het met mij eens dat we hier als Staten, als het gaat over dat reglement in 6.2.0, dat we daar iets aan moeten doen zodat we het College, welk College dan ook, die ruimte niet meer geven om geld wat bedoeld

was voor kernen bijvoorbeeld, die dat hard nodig hebben, dat het daar vandaan wordt gehaald om een multinational te behagen, wat achteraf ook niet eens blijkt zo te zijn dat dit nodig was.

De vicevoorzitter: De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja dank u wel voorzitter. Ja, ik heb het hier in de gangen al met de heer Claassen over gehad. Ja, ik denk dat een aanpassing op Sturing in Samenwerking dat dit tot de opties zou moeten behoren en dat inderdaad die tweeënhalve miljoen cumulatief die er bestaat om iets te financieren in dit huis, dat we daar kritisch naar moeten kijken. Hetzelfde geldt voor de één miljoen die je buiten kaders mag spenderen als College. Daar kunnen we met elkaar kritisch naar kijken. Ik weet trouwens niet of dat het dilemma oplost wat u adresseert, want u zegt namelijk of de middelen die bijvoorbeeld voor een kader Kleine Kernen zijn gereserveerd, of je die dan, zij het in een andere hoeveelheid, toch zou kunnen inzetten. Dat zou eigenlijk een oproep misschien aan een volgende Staten moeten zijn om heel kritisch naar de kaders te kijken die je vaststelt en welke marges je daarin meegeeft aan een nieuw College. Na deze woorden voorzitter en het antwoord, wil ik graag mijn betoog beëindigen en zeggen dat wij hopelijk voor het laatst over het DSM-dossier gesproken hebben in deze zaal.

De vicevoorzitter: Dank u wel de heer Kuntzelaers. Dan gaan we verder met de fractie van D66, de heer Vaessen en hij heeft één minuut spreektijd.

De heer Vaessen (D66): Dank u wel voorzitter. Ook van D66 geen herhaling van zetten over het gelopen proces, daar hebben we het afgelopen debat bij stilgestaan. We begrijpen wel de door collega's uitgesproken wens om in dit soort processen, zo snel als dat enigszins mogelijk is, ook te worden geïnformeerd door het College, ook als dat onder geheimhouding of vertrouwelijkheid is. En die wens delen wij. Dus we willen straks graag horen van het College hoe we, ook eigenlijk in navolging van wat de heer Kuntzelaers al zei, we moeten wel een werkbare manier hebben om dat te doen, dus ik hoor straks graag hoe werkbaar de motie geacht wordt. Maar de denklijn die erin zit die kunnen wij goed volgen. En dan zijn we er eigenlijk al.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Heeft u nog veertien seconden over. Wij gaan verder met de fractie van de Partij voor de Dieren, mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Ik zou bijna zeggen: alles kan. Deze wijze woorden moeten ook weleens bij de leiding van DSM door het hoofd geschoten zijn. Zeker nadat men een miljoenensubsidie in de schoot geworden kreeg van de commissaris van de Koning. En ik zeg wel degelijk in de schoot geworpen. Een bedrijf wat één miljard winst maakt in een half jaar tijd heeft natuurlijk geen steun nodig. Het ergste is dat DSM niet eens zelf heeft gevraagd om deze miljoenensubsidie. Het werd als een lokkertje uitgedeeld aan DSM, om DSM voor Limburg te behouden, aldus CdK. En dat klinkt uiteraard heel nobel en sympathiek, ware het niet dat DSM zelf nooit serieus heeft overwogen om Limburg te verlaten. En dat blijkt wel uit de opgevraagde stukken van het Wob-verzoek. En dan heb ik het niet eens over het potje waar deze subsidie uit moest komen: het KLC, bedoeld om de kleine Limburgse centra te ondersteunen. Om het over de timing met Valkenburg, net getroffen door noodweer plus corona, dat al voor de tweede keer flink <onverstaanbaar> niet eens te hebben. Kortom, aan alle kanten ontbreekt het deze geplande

miljoenensteun aan noodzaak en spoedeisendheid. En dat begreep oud-gedeputeerde Koopmans dan weer wel. Begin dit jaar kreeg DSM keihard nul op het rekest. Op steun van de Provincie moest men bij DSM niet rekenen. Waarom is de huidige CdK hier een half jaar later dan wel ingetuind? Wist u niet dat DSM zojuist overwoog om te vertrekken uit Limburg en slechts hard to get speelde? Hoe verhoudt zich dit tot het gegeven, de uitspraken van de CdK om het DSM voor Limburg te behouden? Nogmaals, er bestond geen enkele noodzaak voor de subsidie, DSM was nooit van plan Limburg te verlaten en wij zijn dan ook van mening dat wij hier verkeerd ingelicht zijn. En dit is in strijd met zowel de actieve als de passieve informatieplicht van het College. Sowieso hebben wij vragen bij de gehele stand van zaken in de Limburgse acquisitiedossiers. Immers, dit gebeurt in beginsel onder geheimhouding en daarnaast vragen wij ons af hoe dit beleid functioneert in vergelijking met de overige Nederlandse provincies. Is het Limburgs model te ambitieus? Of juist te voorzichtig? En daar dienen wij dan ook een motie voor in en hierbij roepen wij op om via de Griffier te laten onderzoeken hoe de overige Nederlandse provincies omgaan met hun acquisitiebeleid en deze uitkomsten te bespreken in Provinciale Staten. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank u wel mevrouw Plusquin. We gaan verder met de fractie van de SP, de heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, dank u wel. DSM heeft geprobeerd ons allemaal iets op de mouw te spelden. En dat is voor een deel gelukt. En daarmee gedraagt het zich ook als een multinational, net als alle anderen, zullen we maar zeggen. Die verkeerde informatie die werd vervolgens ook verstrekt aan de gemeenteraad van Maastricht en aan Provinciale Staten. Want Bazel was niet eens onderzocht als optie, hoorden we mevrouw Schippers zeggen. En Amsterdam was ook niet echt een hele voorkeurscasus. Wat dat betreft, opzet of niet, die informatie was verkeerd overgebracht naar deze Staten en naar de gemeenteraad van Maastricht, maar daar gaan wij niet over. Voorzitter, die business case die zou te duur zijn en ik heb me er een beetje in verdiept en die business case die is ook wel heel erg duur. En dat heeft alles te maken met de exorbitante belachelijke prijzen die op de vastgoedmarkt in Amsterdam worden gevraagd. En als DSM vervolgens een vastgoedpartij vraagt om een pand in Maastricht te doen, te bouwen, te verbouwen, dan vraagt die partij, die Amsterdamse vastgoedpartij, die vraagt compensatie voor het risico, het verschil tussen de prijzen die hij in Amsterdam zou kunnen vragen en de prijzen die hij in Maastricht zou kunnen krijgen. De gekte waar wij als overheid in meegaan is ongekend als we dit accepteren. Als DSM van mening is dat ze zich langjarig kunnen vestigen in Limburg, en wat mij betreft het liefst in Heerlen, maar ze doen het nu in Maastricht, dan zouden ze ook gewoon het pand kunnen kopen, wat een business case vele malen aantrekkelijker maakte in Maastricht dan in Amsterdam of zelfs in Bazel. Want dan hadden ze niet die vastgoedpartij ertussen gehad. Dan hadden ze daar niet die extra risico-opslag over hoeven hebben. En dan hadden ze ook het signaal naar de Limburgse samenleving gegeven dat het ze menens is om langjarig zich te binden aan ons. En dat vind ik nog wel het meest trieste. Wij moeten als overheid dus ook door dit soort deals heen prikken, waarbij Limburgs subsidiegeld verdwijnt in vastgoedzak. Dat moeten we niet accepteren. Voorzitter, wat hebben we nu geleerd van deze casus? We hebben geleerd dat als wij kaders maken, dat we er ook wel een beetje op moeten toezien dat dit geld wordt gebruikt voor datgene waar wij het voor bedoeld hebben. En dat, als wij het College vrijheid geven, wij in de gaten houden dat die vrijheid die we het College geven om daarin zelfstandig te interpreteren, dat we die niet al te groot moeten maken. En de optelsom van net geen één miljoen binnen het kader en dan drie, vier, vijf, zes, zeven potjes bij mekaar van net geen

één miljoen, in dit geval drie, dat wordt ons toch wel een beetje te gortig. Je zou naar het voorstel en de omvang van het voorstel moeten kijken. En dat maximeren op één miljoen en dan de potjes waar dit dan uitkomt, als dat uit verschillende kaders komt, wat ons betreft is dat prima.

De vicevoorzitter: Punt. Een interruptie van de heer Kuntzelaers voor u.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja dank u wel voorzitter. Ik vind het geformuleerde leerpunt van de heer Van Caldenberg een interessante. Want u zegt dat als we hier iets uit geleerd hebben, dan is het wel dat we kaders in ieder geval niet te ruim moeten formuleren. Maar die conclusie is in de afgelopen drie Zuidelijke Rekenkameronderzoeken ook al meerdere malen getrokken. Het leervermogen van Provinciale Staten om niet al te brede kaders op te stellen lijkt ook niet heel erg groot wat dat betreft. Dus in hoeverre trekt u zelf ook dan de broek aan om te zeggen van daar hadden we met z'n allen scherper op moeten zijn?

De vicevoorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, ik kan moeilijk de broek van anderen aantrekken, dat wordt wat lastig. Maar ja, daar moeten we scherper op zijn. Volgens mij is, bijvoorbeeld uw collega Berghorst samen met onze fractie, ook degene die iedere keer hamert op het strikter vaststellen van die kaders. Maar ik kan de heer Kuntzelaers misschien bedienen. Over het wat inkrimpen van die ruimte hebben we ook een motie. En de strekking van die motie heb ik u net aangegeven: die cumulatieve tweeënhalve miljoen gewoon terugbrengen tot één miljoen, al is die cumulatief, dat maakt me verder niet uit. Maar één miljoen maximeren zodat we de grotere casussen in ieder geval op ons bordje krijgen. Dat is het voorstel.

De vicevoorzitter: Vervolgt u.

De heer Van Caldenberg (SP): Oké, de heer Kuntzelaers heeft geen interruptie meer, dus dat is prima. Voorzitter, wij moeten ook leren dat wij geen subsidies gaan geven aan multinationals die al miljarden winst maken, dat moeten we ook leren. En voorzitter, de heer Kuntzelaers sprak als laatste de hoop uit dat we de casus DSM niet nog een keer in deze zaal gaan bespreken. Ja, ergens hoop ik dat met hem mee, maar ik weet zeker dat het niet gaat gebeuren. Waarom? Omdat er namelijk nog meer DSM's zijn die met dit handelen de deur hebben opengezet gekregen van kijk: zo moet het. En dat is vervelend, want die casussen gaan komen en mensen gaan het proberen. En met betrekking tot DSM zelf, ik heb ook niet het vermoeden dat het de laatste poging van DSM zal zijn om in deze provincie nog wat geld te halen.

De vicevoorzitter: Dank u wel. We gaan verder met mevrouw Depondt-Olivers namens het CDA. Ze heeft twee minuten spreektijd.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja voorzitter, ik sluit me aan bij de collega's die stellen: we hebben een tijdje geleden hier op inhoud een debat gevoerd en in principe zou een goede lijn van handelen van deze Staten zijn om debatten niet twee keer te voeren, zij het niet dat een aantal collega's een nieuw debat hebben gevoerd. We hebben als CDA serieus gekeken is er aanvullende informatie op grond waarvan het dan ook gerechtvaardigd is om dat te doen, want dat zou kunnen. En

om eerlijk te zijn, wij hebben geen nieuwe informatie gezien. We hebben wel meer gedetailleerde informatie op hetzelfde thema gezien. Dat betekent eigenlijk dat wat ons betreft we de inhoud vorige keer uit en te na hebben behandeld. Wij hebben toen ook als CDA aangegeven dat het proces de schoonheidsprijs niet verdient en dat het zeker niet wenselijk is om zo'n proces in de toekomst nog een keer op dezelfde manier te doen. We hebben toen ook aangegeven dat wij dit als een incident beschouwen en wij ook geen voorstander zijn van het beleid maken op incidenten. Dus nu allerlei formele regels gaan vaststellen naar aanleiding van deze casus gaat ons te ver. We snappen de motie van Forum, maar wat ons betreft hoeft dat niet in een motie, want het College heeft vorige keer al uitgesproken dat ze ook conform zal handelen. Ja, en als het gaat over wie nu wat wel of niet op welk moment gezegd heeft. Ik begrijp dat het College, al dan niet in de vorm van één persoon, de perceptie heeft gehad dat er wel een dreiging was dat DSM zou vertrekken. DSM geeft aan, in mijn woorden, dat was dan een verkeerde perceptie, want zo hebben we het niet bedoeld. Ik was er niet bij, u was er niet bij. Ik vertrouw erop dat als het College zegt dat zij die perceptie serieus gehad hebben, mijn moeder zei altijd: percepties zijn dan ook waarheden. Het lijkt mij niet zo heel veel zinvol om nu te gaan discussiëren wie daarin gelijk heeft, want dat zullen we toch nooit vinden. Dus ja, het proces had beter gekund. Ja, er is al een toezegging eerder gedaan dat dit ook niet meer zo gaat lopen en wat ons betreft is dit dossier daar dan mee gesloten.

De vicevoorzitter: Ik heb gezocht naar een natuurlijk moment om u te onderbreken, mevrouw Depondt, want de heer Driessen had al even een vraag aan u, maar ik durfde er bijna niet tussen te komen. De heer Driessen.

De heer Driessen (PVV): Ja, dat vond ik ook vreemd, ik zit al heel lang te wachten, maar maakt niet uit. Het ging over het hele stuk eigenlijk hetzelfde. Mevrouw Depondt geeft aan: ik zie de noodzaak van het debat niet, omdat er wat tegenstrijdig, we moeten toch concluderen dat ook de zaken die in het vorige debat zijn besproken, dat die in strijd zijn met de uitlatingen die DSM ook daarna nog in de media doet? En op basis van hoe College gehandeld heeft en hoe het College, hoe het spanningsveld met DSM staat? Op basis daarvan willen wij graag beleid maken en kijken wat het College, hoe het gehandeld heeft, hoe dat gedaan wordt en daaruit vloeien ook een paar moties voort zoals vandaag. Dus u kunt het toch wel met mij eens zijn dat het belangrijk is om helder te hebben hoe nu daadwerkelijk deze casus gelopen heeft, zodat we daar adequaat beleid op kunnen maken, zodat we deze zaak in de toekomst kunnen voorkomen? De vraag: bent u dat met mij eens?

De vicevoorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, ik zei net al: er is aan de kant van het College en ook aan de kant van het College van Maastricht, maar dat is terecht gezegd daar gaan wij niet over, een perceptie geweest dat bij niet handelen zoals nu gehandeld is, het risico zou ontstaan dat DSM zou vertrekken. DSM geeft aan daarvoor, daarna, in elk geval, zo hebben wij dat in elk geval niet bedoeld. Dan kun je een hele discussie gaan voeren van heeft het College het juist gezien, heeft DSM het wel zo bedoeld. Voor ons was de aanleiding om al medio juli het standpunt in te nemen: wie ook wat wel of niet bedoeld heeft, wij vinden in elk geval, CDA-fractie, dat er geen provinciaal belastinggeld naar deze casus zou mogen gaan. Daar zijn we duidelijk in. Dat is ook niet zo, dus wat dat betreft is dat deel van het dossier gesloten. Tweede deel van het dossier was de procesgang. Daar is vorige keer ook uitvoerig over gesproken en daar zijn ook toezeggingen gedaan. En nogmaals, ik was er niet bij toen

die gesprekken gevoerd werden, dus wie nu wel of niet de juiste perceptie gehad heeft, wie wel of niet intenties heeft gehad om wie wel of niet te piepelen, daar kunnen we nog een hele avond en een hele week over praten, daar zullen we nooit achter komen.

De vicevoorzitter: Dank u wel mevrouw Depondt. Wij gaan verder met de fractie van de VVD, de heer Lodewijks.

De heer Lodewijks (VVD): Ja dank u wel mijnheer de voorzitter. Aanleiding voor dit debat bestond bij een aantal partijen. Ook de verhuizing van DSM naar Maastricht. En dat aan te vragen om inzicht te verkrijgen in of de informatie aan PS is achtergehouden dan wel welke motieven ten grondslag lagen aan de beslissing. Als we alle documenten nu lezen, dan is voor mij die vraag inmiddels helder beantwoord door het College. En dit blijkt ook uit, laten we zeggen, het feitenrelaas en de achtergronddocumenten die meegestuurd zijn met de beantwoording van de vragen van onze politieke partijen. Als ik naar dat feitenrelaas kijk, dan zie ik dat er op 10 maart, of begin maart laten we zeggen, de data doen er niet precies toe, zie ik dat er op een soort informele wijze contact wordt gezocht met het College van GS met gedeputeerde Koopmans. De eerste vraag die ik dan heb: dat is toch wel een vreemde, want ik zou juist de portefeuillehouder Economie hebben gebeld. En vervolgens wordt dan gezegd: ja, we hebben geen cent over voor een verhuizing van Heerlen naar Maastricht. En daar kan ik me nog iets bij voorstellen als je niet weet dat er ook andere opties zijn. Maar goed, ik ben ook niet, zoals mevrouw Depondt zegt, bij dat gesprek geweest, maar als je gewoon zegt van luister eens, wij willen Heerlen verlaten, dan weet je ook niet waar ze naartoe willen. Dus als je dan zegt van voor binnen Limburg wil ik voor verplaatsing geen geld over hebben, daar snap ik wel iets van. Maar op een gegeven moment ontstaat er een situatie waarin partijen of waarin DSM aangeeft: er zijn drie opties om naartoe te gaan en dan wordt de situatie anders. En zeker wordt die situatie anders als op een gegeven moment naar boven komt dat er nogal een verschil zit tussen de locaties. En laten we eerlijk wezen: als DSM aangeeft in die achtergronddocumenten, en daar moeten we ook nog maar van weten of dat waar is, tenminste wat in de krant staat, dat zij zegt: mijn voorkeur gaat uit naar Maastricht. Daar ben ik eigenlijk hartstikke blij mee kan ik u zeggen. Want er zal maar eens iemand hebben gezeten die zegt: ik ben projectleider van deze relocatie en ik wil naar Basel. Dus ik ben daar eigenlijk wel content mee dat iemand al zegt, ik wil die focus toch op Limburg houden, om wat voor moverende reden. Alleen dan blijkt die business case duurder te zijn. Dan heb je als overheid te acteren en dat is in dit geval volgens mij ook goed gebeurd. De overheid heeft geacteerd en gezegd: hoe kunnen we nu die propositie beter maken? Dat is gebeurd en op een gegeven moment komt daar dan uit dat we, laten we zeggen dat de vastgoedondernemer zegt: we gaan eens kijken hoe we dat gat kunnen reduceren en ook de overheid neemt daarbij een verantwoordelijkheid. Dat alles, en dat moeten we niet vergeten, want dat hoor ik hier niet, heeft geresulteerd in dat DSM in Maastricht landt, in Limburg blijft, 700 banen behouden blijven, een deelcentrum van Maastricht een upgrade krijgt. Dus dat zijn allemaal voordelen. Dat er aansluiting is bij de kennisinfrastructuur. Dan denk ik: daar heeft het College goed gehandeld. En het heeft ook niet gehandeld tegen GS-besluiten in, want die waren er niet. Met andere woorden: er is in mijn optiek geen informatie achtergehouden, de Staten zijn goed geïnformeerd, weliswaar ook achteraf en dan wordt alles veel duidelijker en ik ben blij met het resultaat dat DSM voor Maastricht behouden blijft en voor Limburg. En daarnaast wil ik zeggen: ik hoop ook dat dit het einde van het debat is überhaupt over het aan de orde stellen van subsidies ten behoeve van de relocatie van bedrijven. Dat hoort, dat heb ik vorige keer ook uitgelegd, dat hoort bij het spel, het onderhandelingspel wat je doet om ons

vestigingsklimaat en om de bedrijven daarop aan te laten sluiten en hier te laten landen. En daar wilde ik het even bij gezegd hebben. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank u wel mijnheer Lodewijks. Tot slot in eerste termijn van de Staten de heer Smeets namens de fractie SVL.

De heer Smeets (SVL): Dank u wel. Als voorzitter van de Staatscommissie parlementair stelsel pleitte de heer Remkes in 2017 in zijn eindrapport voor bestuurlijke vernieuwing, versteviging van de democratische rechtsstaat en versterking van het parlement. In 2021 antwoordt diezelfde heer Remkes op vragen van PS waarom hij in Limburg zelf het heft in handen neemt voor het aanstellen van gedeputeerden en daarmee het democratisch proces uitholt, dat juist zijn eenzijdige ingrijpen kan worden gezien als een vorm van democratische vernieuwing. En hij krijgt daarmee de lachers op zijn hand. En inderdaad, het is een noviteit en een tijdsgeest die juist roept om meer transparantie van bestuur, vraagtekens plaatst bij de verantwoordingscultuur van bestuurders en die onder een impuls van Pieter Omtzigt vaststelt dat het triest gesteld is met de uitvoerbaarheid van de controlerende taak door volksvertegenwoordigers. En dat alles is blijkbaar in volstrekte tegenstelling van de belevingswereld van de heer Remkes. Want de heer Remkes vond het niet nodig om zeer wezenlijke informatie omtrent de verhuizing van DSM te delen met de Staten. Het feit dat voormalig gedeputeerde Koopmans al in maart met DSM afsprak geen subsidie te verstrekken, het feit dat DSM daarmee akkoord was en het feit dat DSM daarmee onverdroten vasthield aan Maastricht als vestigingsplaats voor een hoofdkantoor. Allemaal informatie die niet werd gedeeld. En natuurlijk deelt VVD'er Remkes die informatie niet, omdat juist die informatie zijn eigen positie op dit dossier pijnlijk ondermijnt. Hij is het namelijk zelf die na maart een motie heeft gevonden om DSM alsnog in aanmerking te laten komen voor subsidie. Vragen als: waarom zou Remkes dat doen? Welk belang heeft hij erbij? Zou het mogelijk een een-tweetje kunnen zijn tussen Schippers en Remkes? Al dit soort confronterende vragen wil hij voorkomen. Kortom, de heer Remkes kiest, met in zijn kielzog het College en de VVD-fractie in deze Staten, voor de verdedigingslinie dat enkel door de subsidie DSM voor Limburg is behouden. En zo weten we inmiddels, dat is klinkklare onzin. Het niet, niet volledig of onjuist informeren van volksvertegenwoordigers kleeft nogal aan de VVD. In de Rutte-jaren 2010-2020 deden zich 43 informatie-incidenten voor in de Tweede Kamer, zo tekent Wim Voermans, hoogleraar Staats- en bestuursrecht op. In Haagse kringen heet zo iets een politieke doodzonde, niet zelden gevolgd door het aftreden van de betreffende bewindspersoon. Minister-president Rutte komt de twijfelachtige eer toe dat in zijn kabinetten de meeste bewindslieden zijn opgestapt in onze parlementaire geschiedenis. Het hoogtepunt, wat dat betreft, beleefden we dit jaar toen naar aanleiding van de kindertoeslagaffaire het hele kabinet aftrad. Maar veel vaker ging het bij de VVD mis. Frans Weekers trad in 2013 af toen bleek dat hij informatie had achtergehouden over de ...

De vicevoorzitter: We hebben een interruptie van de heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel voorzitter. Ik hoor een heel uitgebreide beschouwing van de heer Smeets op de wereld van de VVD, maar in hoeverre vindt u dat te relateren aan deze specifieke casus? Zegt u dat dit een voorbeeld is dat lijkt op de toeslagenaffaire? Of op welk niveau zijn we de vergelijking aan het maken? Want ik vind dat u tamelijk uit de bocht gaat in de vergelijkingen die u maakt.

De vicevoorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Dank u wel voorzitter. Het is nogal een verschil tussen een gelijkstelling en een vergelijking. Ik gebruik hier een vergelijking en geen gelijkstelling. Dit zijn slechts voorbeelden om aan te geven dat er informatie is achtergehouden en daardoor een heel kabinet gevallen is. Wij zijn van mening dat hier ook informatie is achtergehouden en daarmee maak ik de vergelijking. Nogmaals, dat is geen gelijkstelling met de aard van de zaak.

De vicevoorzitter: De heer Smeets vervolgt.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Nee voorzitter.

De vicevoorzitter: Toch nog een vraag van de heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ben ik dan toch goed aan het luisteren, want u zegt het is bewust achterhouden van informatie, het zijn bewuste keuzes. U stelt dus eigenlijk dat hier bewust de Staten informatie is onthouden met het bewuste doel om DSM geld te gunnen om zich te vestigen in Maastricht. U maakt nogal een claim hier, mijnheer Smeets.

De vicevoorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Ja, laat ik het woord bewust hier dan even terzijde schuiven, want daar kunnen we natuurlijk niet beoordelen, we waren er zelf niet bij. Maar we stellen wel vast dat er informatie is achtergehouden. Of dat dan bewust of onbewust is gebeurd, wil ik in dit verband even in het midden laten.

De vicevoorzitter: Een interruptie van mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja voorzitter, aansluitend bij de heer Kuntzelaers. We hebben hier in het begin van deze Staten afgesproken dat wij in deze zaal bespreken wat in deze zaal ons aangaat en waarop wij ons onderling kunnen aanspreken, zowel PS als GS. Ik hoor nu een hele verhandeling over wat de VVD in den lande allemaal wel of niet misdaan heeft. Ik wil toch de expliciete vraag nu stellen: u heeft het in mijn woorden eigenlijk over een VVD-onderonsje. Ik vind dat een zware beschuldiging en ik vind wel dat als u zo iets poneert, kunt u dat dan ook onderbouwen? Want anders dan groeit u hier iets in de lucht wat dan gaat blijven hangen en waar u in elk geval geen voordeel mee heeft.

De vicevoorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): De laatste zin verstond ik niet helemaal goed, wat ...

De vicevoorzitter: Er blijft iets hangen waar u geen bodem onder zou leggen.

De heer Smeets (SVL): Oké, ik snap niet helemaal wat de bedoeling is, maar het enige wat ik doe is dat ik vaststel dat de informatie is achtergehouden of laat ik het zo zeggen: niet gedeeld is met de

Staten ten aanzien van het DSM-dossier. Het enige wat ik verder doe is gewoon feiten benoemen. Het aftreden van ministers is gewoon een feit, is geen mening, is gewoon een feit. Je kunt die allemaal nalezen, dus ik snap niet precies wat u bedoelt, maar ik geef hier geen mening feitelijk, ik stel gewoon vast dat een aantal zaken in het verleden fout zijn gegaan onder de regie van het kabinet-Rutte. Ik maak die parallel, ik mag die volgens mij gewoon maken.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Maar u legt heel nadrukkelijk de relatie tussen deze manier van handelen en de VVD en ik vraag of u daar een expliciete bedoeling mee heeft.

De vicevoorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Niet anders dan het verstevigen van mijn stellingname dat het flauwekul is dat DSM zou weggaan uit Limburg en dat dingen van tevoren niet duidelijk waren. Ik bedoel ...

De vicevoorzitter: Dan stel ik voor dat u uw betoog vervolgt. Nog een vraag van mevrouw Fischer.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Begrijp ik dan goed dat u zegt dat de CdK bewust ons verkeerd heeft voorgelicht? Ik snap het ook niet, VVD, het is een vrij moeilijke vergelijking, want ik bedoel door die vergelijking roert u nogal wat aan en VVD en wij als parlement zijn eigenlijk toch niet met elkaar te vergelijken dacht ik.

De vicevoorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Niet bewust, nee. Ik heb het net gesteld in het debat met de heer Kuntzelaers. Niet bewust, ik stel wel vast dat er informatie is achtergehouden.

De vicevoorzitter: Dan vervolgt de heer Smeets nu zijn betoog.

De heer Smeets (SVL): Goed, laat ik de lijst dan, ik zal het inkorten, want het wordt voor aantal mensen wat pijnlijk begrijp ik. Het zou ook deze mensen sieren overigens om niet mij aan te spreken op mijn toon, maar juist een beetje zelfreflectie en een spiegel voor te houden, want het gebeurt regelmatig dat er informatie-incidenten zijn in alle lagen van het openbaar bestuur. Dus ik snap dat u, CDA en VVD, sorry, VVD en PvdA mij hierop aanspreekt, maar het was misschien beter geweest als men zichzelf een spiegel voorhoudt. De lijst is lang, maar ik beperk mij tot de laatste en dat is Halbe Zijlstra. Hij stapte in 2018 op als minister van Buitenlandse Zaken, omdat hij moest toegeven dat hij gelogen had over een ontmoeting met de Russische president Poetin. En dat is toch even ter onderbouwing, want er wordt misschien wel lacherig over gedaan en ik word aangesproken op mijn betoog en dat mag, maar hoogleraar Wim Voermans spreekt over een structureel probleem als het gaat over informatie-incidenten in het openbaar bestuur. En we kunnen niet anders dan concluderen dat de VVD daar een prominente rol in speelt. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de VVD sinds 2013 de PI-index aanvoert. Nogmaals, ik verzin het zelf niet, het zijn gewoon feiten. De politieke integriteitsindex inventariseert jaarlijks welke Nederlandse politici publiekelijk in opspraak zijn geweest vanwege twijfels over integriteit. Voor de periode 2013 tot 2019 gaat het over 355 integriteitsaffaires waarbij de VVD wederom koploper is met 90 affaires. Goed, tegen deze achtergrond vatten we het optreden van de heer Remkes op het DSM-dossier samen: hij heeft informatie niet gedeeld met de

Staten en heeft PS daarmee op het verkeerde been gezet ten aanzien van de subsidie van DSM. Dat is de stellige overtuiging van onze fractie.

De vicevoorzitter: Mag ik u vragen af te ronden?

De heer Smeets (SVL): Ja.

De vicevoorzitter: Maar niet nadat we nog interrupties hebben gehad van de heer Lodewijks, daarna de heer Driessen.

De heer Lodewijks (VVD): Ja, los van wat ik van uw betoog vind, daar ga ik ook verder niet op in, maar u zegt nu stellig: er is informatie achtergehouden. En ik vraag me af: waarop baseert u dat en welke informatie is dat dan?

De vicevoorzitter: De heer Smeets.

De heer Lodewijks (VVD): Kunt u concreet daarin worden?

De heer Smeets (SVL): De misinformatie dat er in maart al met Koopmans afspraken waren gemaakt door DSM.

De vicevoorzitter: De heer Lodewijks voor een vervolgvraag.

De heer Lodewijks (VVD): Maar dat is geen informatie achterhouden. Dat is gewoon een gesprek wat mijnheer Koopmans met DSM had in een informele setting en daar wordt een mededeling in gedaan en er zijn verder geen besluiten genomen. Het is niet bediscussieerd, er is geen voorstel gekomen. Dus wat is nu achterhouden? Wat wilt u daarmee zeggen? Er is gewoon informeel wat medegedeeld. En ik vind het terecht, en dat heb ik in mijn betoog ook gezegd, dat een overheid op een gegeven moment reageert om een bedrijf te accommoderen. En dat hoeft niet altijd met subsidies. Dat kan ook zijn met regelgeving, vergunningen, enzovoort. U trekt het nu wel allemaal in subsidiesfeer en u geeft niet concreet aan wat u bedoelt. En dat gaat niet over informatie die achtergehouden is.

De vicevoorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Ik geef volgens mij wel heel concreet aan waar ik het over heb en u noemt het informele informatie. Ik vraag mij af waar u die wijsheid vandaan heeft, maar goed, daar kunnen we het misschien ook nog een keer over hebben. Maar we stellen vast dat in het eerste debat deze informatie niet tot onze beschikking was. En dat was informatie die we graag hadden gehad toen we het eerste debat voerden.

De vicevoorzitter: De heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Dank u wel voorzitter. Ja, ik wil toch ook even gemeld hebben, want ik hoor van veel collega's dat ze het niet eens zijn met de uitspraken of in ieder geval de

lijn die de heer Smeets kiest. En ik moet daarin zeggen dat ik de heer Smeets heel ver kan volgen in zijn beredenering en in zijn betoog. En mijn vraag is, misschien ook in navolging op de interruptie van de VVD, is de heer Smeets het met mij eens dat het later delen van informatie, want onze Staten waren veel later op de hoogte van bepaalde zaken dan bijvoorbeeld dat ze dat in Maastricht waren en de details van die onderhandeling die heeft plaatsgevonden, ziet de heer Smeets dat ook als in ieder geval het tijdelijk achterhouden van informatie?

De vicevoorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Ja, dat zie ik net zo.

De vicevoorzitter: Dan wil ik u nu vragen om af te ronden.

De heer Smeets (SVL): Maar ben ik al aan de vijf minuten dan? Ik bedoel, ik ben zoveel geïnterrupteerd.

De vicevoorzitter: Ja, daar bent u al overheen. Zelfs met de interrupties ...

De heer Smeets (SVL): Ik had nog de heer Remkes willen uitzwaaien, maar goed, dat moet ik dan even inperken.

Gouverneur Remkes: En dat stelt de heer Remkes ook niet op prijs.

De heer Smeets (SVL): U gaat Limburg binnenkort verlaten om te genieten van uw oude dag. Mijnheer Remkes, ik houd het kort, ik merk het, het was ons een waar genoegen. Dank u wel.

De vicevoorzitter: We komen daarmee aan het einde van de eerste termijn van de Staten. Ik schors de vergadering tot 14:30 uur, daarna zal het College starten met haar beantwoording. De vergadering is geschorst.

[SCHORSING]

De vicevoorzitter: Dames en heren, ik verzoek u uw plaatsen in te nemen, dan kunnen wij starten met de eerste termijn in de beantwoording van het College. Dan heropen ik de vergadering en ik geef het woord aan de Gouverneur.

Gouverneur Remkes: Mijnheer de voorzitter, dank u wel. Er zijn door de zijde van de Staten eigenlijk twee beelden neergezet. In de eerste plaats, sommigen zeiden dat er geen nieuwe informatie is en anderen zeiden dat eigenlijk alles wel bekend is. Is/ was ook al bekend in het verlengde van geen nieuwe informatie. Wij hebben geprobeerd om vanuit een houding van volstrekte openheid a. schriftelijke vragen te beantwoorden en b. naar aanleiding van een WOB-verzoek van de Limburger, de Staten van dezelfde informatie te voorzien en daarnaast ook nog delen van het dossier wat niet onder de WOB valt voor de Staten vertrouwelijk ter inzage te leggen. Ik heb op dat laatste punt één nieuwsgierigheidsvraag. Wie van de woordvoerders heeft dat vertrouwelijke dossier ingezien?

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Nee, ik wil daar een opmerking over plaatsen naar u toe, voorzitter. Voor ons is altijd het dilemma, dat als je het vertrouwelijk inziet dan kun je er geen woordvoering over doen. Dus daar ligt voor ons het probleem, dus wij hebben het bewust niet ingezien.

Gouverneur Remkes: Dat snap ik. Maar als je de feiten wilt kennen, ook al kun je daar in de openbaarheid geen gebruik van maken, dan zou je op z'n minst, denk ik, een poging moeten doen om kennis te nemen van de feiten zoals ze ook in vertrouwelijke informatie zijn opgeslagen. En dat is precies de reden waar ... In de kern gaat het wat mij betreft, want volgens mij is een hele hoop terug te voeren tot een mail van augustus van voormalig Gedeputeerde Koopmans.

De vicevoorzitter: Ik onderbreek u even voor een vraag van de heer Lodewijks.

De heer Lodewijks (VVD): Dank u wel. Ik wilde even terugkomen op de vraag van de heer Remkes. Ik heb een dossier gelezen wat achter de beantwoording van de vragen zat, die gesteld waren door de SP geloof ik ... Ja, daar zat een heel dossier achter, dat heb ik doorgenomen. Dat is het openbare deel, ja, precies.

De vicevoorzitter: De Gouverneur, vervolgens.

Gouverneur Remkes: U snapt hoop ik wel waarom ik die vraag stel. Kijk, in de antwoorden van de schriftelijke vragen, en dat is gewoon openbare informatie, is eigenlijk klip en klaar aangegeven wat kennelijk de perceptie van voormalig Gedeputeerde Koopmans was, dat er sprake was van besluitvorming. Dat is natuurlijk serieus nagegaan. Dat is ook serieus nagevraagd bij een aantal mensen die dat konden weten. En het antwoord op die vraag was: er is geen Collegebesluit genomen en dan kan het honderd keer zijn dat er sprake is van een opvatting van één of twee Gedeputeerden. Maar dat is even totaal iets anders dan een formeel besluit wat de commissaris achtergehouden zou hebben, want dat was het beeld dat werd neergezet. En dat heeft dus helemaal niets met de werkelijkheid te maken, want ik kan geen besluit achterhouden wat er niet is. En kennelijk is daar zoiets geweest, ook in mogelijk het hoofd van Gedeputeerde Koopmans: 'Wij, Koopmans, hadden besloten dat ...'. Een individuele Gedeputeerde, geachte leden van de Staten, bestaat niet. Dat is ook nog eens een keer heel helder neergeschreven in de brief die de Staten hebben ontvangen naar aanleiding van het screeningsproces van de zittende Gedeputeerden. Die kunnen wel allerlei opvattingen hebben, maar dat is staatsrechtelijk iets totaal anders dan een besluit. En nu zullen sommigen van u zeggen, hij verschuilt zich nu achter een juridische redenering. Nee, zo zit het in elkaar en zo hoort het vooral ook in elkaar te zitten, want dit is geen bananenrepubliek. Dus er lopen ongetwijfeld ook in het huidige College mensen rond met allerlei opvattingen. Allemaal geweldig interessant, maar de ordentelijke besluitvorming aan die GS-tafel, dat is waar het om draait. En ik benadruk dit nog even omdat de heer Claassen zei van ... in dat interruptiedebat met mevrouw Jetten van: 'Ja, er is toch sprake van een besluit?' En ook een paar anderen. Nee, de heer Claassen, nou citeer ik hem juist, zei: 'Het vorige College wilde daar een stokje voor steken.' Dat is dus niet aan de orde.

Pardon ... Oké, ik stel het op prijs dat u dat op deze manier zegt en dat was dus niet aan de orde. Dus dat beeld, wat ik natuurlijk ook heel vervelend vond, dat in het septemberdebat door de commissaris

iets verzwegen zou zijn, dat wil ik graag naar het land van de fabeltjes verwijzen en ik zeg u er ook bij, want zo zit ik ook wel in elkaar, ook al was er wel een besluit geweest en ik was inhoudelijk tot de overtuiging gekomen dat een herziening van dat besluit nodig was, dan was dat besluit herzien.

De vicevoorzitter: Ik heb een interruptie. Eerst van de heer Driessen, die had zich eerder gemeld. Daarna de heer Claassen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja, dank u wel, voorzitter. En ik waardeer de inspanning van de voorzitter om mij te helpen al mijn vragen te bundelen door daar even mee te wachten. Maar ik wil even terug naar het begin. U geeft terecht aan dat als wij geheime stukken neerleggen dan zou het fijn zijn als mensen die ook daadwerkelijk in gaan zien. En ik begrijp dat commentaar ten zeerste. Maar wij kregen een mededeling van de portefeuillehouder, ik geloof eind juli als ik mij niet vergis, inzake DSM. Dat was net voor het reces. En ook wat ik in de motie geloof ik geschreven heb, zou ik daar graag al een stukje achtergrondinformatie over hebben. Preventief, zodat we dus dat hele probleem niet hadden gehad. Want dat probleem ontstond ergens in de zomer. Ik begrijp uw commentaar dat u zegt: 'Dan moeten jullie wel die stukken gaan lezen en inzien.' Ik wil ze gewoon graag eerder preventief, zodat dan dat hele proces van de zomer niet had hoeven plaatsvinden.

Gouverneur Remkes: Gedeputeerde Satijn zal zo meteen nog even ingaan op het acquisitiebeleid en dus ook op dat punt informatieverstrekking aan de Staten. Ik heb volgens mij in het septemberdebat al gezegd dat dat beter had gekund. En dat wil ik graag herhalen. Maar een tweede element in deze discussie, dat is het interview wat mevrouw Schippers een tijdje geleden heeft gegeven in de Limburger.

De vicevoorzitter: Dan ga ik u even onderbreken. Want we hadden op dat vorige punt nog een interruptie van de heer Claassen die ik had aangekondigd.

De heer Claassen (PVV): Nou, ik vermoed nu dat de heer Remkes het over Schippers gaat hebben en mijn vraag zou zijn, en daar gaat hij waarschijnlijk nu antwoord op geven ...

Gouverneur Remkes: Ja, want toen ik dat interview las, toen kwamen bij mij natuurlijk ook een paar vraagtekens op het netvlies. Dus er is gevraagd aan DSM hoe wij dat moeten duiden. En nu citeer ik maar even letterlijk het bericht wat van DSM terugkwam: 'De berichtgeving in de Limburger van zaterdag 30 oktober is geen correcte weergave van het gesprek tussen mevrouw Schippers, president DSM Nederland, en de verslaggever van de Limburger.' Het stond vast dat DSM uit Heerlen zou vertrekken. DSM gaf de voorkeur aan Maastricht als nieuwe vestigingsplaats. Dat wist ik ook, want volgens mij heb ik dat in september ook gezegd, mevrouw Schippers heeft tegen mij gezegd: 'Als het enigszins kan dan kiezen wij voor Maastricht. En we hebben een probleem en hoe lossen we dat probleem op?' En toen kwam ook de gemeente Maastricht op de zender. Of eigenlijk was de gemeente Maastricht de eerste invalshoek en kwamen wij langs de lijn van de gemeente Maastricht op de zender, laat ik het zo maar formuleren.

De vicevoorzitter: Een vervolgvraag van de heer Claassen.

Gouverneur Remkes: Ik vervolg even met het citaat: 'Ook naar Amsterdam is gekeken met de kennis van wat het daar kost en de mogelijkheden die er zijn, omdat DSM er al een kantoor heeft. Ook Bazel stond op de lijst, echter de uitwerking van die optie was nog niet aan de orde en was daarom ook nog niet onderzocht.' Dat is de reactie van DSM over het interview, desgevraagd, dat mevrouw Schippers heeft gegeven.

De vicevoorzitter: De heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Dank u wel, voorzitter. Rest mijn vraag dan toch. De urgentie waarmee u inbracht dat dat nodig was om DSM te behouden voor Limburg, is dat in het perspectief van nu nog steeds een correcte overtuiging om het op die manier aan de Staten te brengen?

Gouverneur Remkes: Ik heb in het septemberdebat gezegd ... en u zei in eerste termijn dat dat is gebeurd omdat anders DSM uit Limburg vertrekt. Nee, dat is ook door mij nooit op die manier gezegd. Waar het mij om ging dat was de risico-inschatting dat er een kans was dat DSM uit Limburg zou vertrekken vanwege die verschillende proposities die er waren en dat risico moest, wat mij betreft, absoluut zo dicht mogelijk bij nul gebracht worden. Dat was ook de perceptie van het gemeentebestuur van Maastricht en zo zijn wij op een gegeven ogenblik met elkaar in gesprek geraakt en ik heb de vorige keer gezegd dat als diezelfde situatie zich weer voor zou doen, dan zou ik het weer op die manier doen. En daar heb ik geen moment spijt van gehad. En dat het later is uitgepakt, ja, daar is op 9 september ook wel het een en ander over gezegd, maar ik voelde mij op dat ogenblik en nu, ingehuurd om het algemeen belang van de Provincie Limburg te dienen en zo zit ik nog steeds in de wedstrijd. Dat is voor mij de invalshoek geweest en geen enkel ander motief heeft daar ook maar welke rol bij gespeeld.

De vicevoorzitter: De heer Van Caldenberg. Maar u zat al aan uw maximale interrupties. Dus dat is dan wel de laatste die ik toesta.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, dat klopt voorzitter. En ik kan niet zo vriendelijk kijken als de heer Claassen, maar ik zal dat proberen. De heer Remkes zegt: 'Ik zou het zo weer doen.' En tegelijkertijd heeft datgene dat er gebeurd is achteraf anders uitgepakt. Dus mijn vraag aan de heer Remkes: 'Wat heeft u daar nu van geleerd?'

Gouverneur Remkes: Ik versta uw vraag niet precies. Zou u wat duidelijker kunnen spreken?

De heer Van Caldenberg (SP): Dan ga ik het nog een keer doen. De heer Remkes zegt: 'Ik zou het zo weer doen.' En tegelijkertijd heeft hij ook moeten constateren dat het achteraf allemaal anders heeft uitgepakt. Dan is mijn vraag aan de heer Remkes: 'Wat heeft hij ervan geleerd?'

Gouverneur Remkes: Nou ja, daarmee heeft u de vraag eigenlijk zelf beantwoord. Ik vind dat de commissaris ... als dit soort risico's er zijn, dat een College van GS, en ik deel overigens, ik bedoel dat herken ik voor een deel ook wel. U hebt iets gezegd over hoe de vastgoedmarkt in elkaar steekt. Dat herken ik in zekere mate. Maar dat is de analytische kant van de zaak en je hebt zo af en toe in deze boze buitenwereld te maken met de bestuurlijke realiteit. En dan kun je als bestuurder niet anders handelen dan vanuit die bestuurlijke realiteit. En ik heb u in september gezegd dat ik hier niet

graag had willen staan als inderdaad dat risico zich vertaald had in realiteit dat DSM had gekozen voor Amsterdam.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Ik vraag de Gouverneur om te vervolgen.

Gouverneur Remkes: Volgens mij ben ik zo ongeveer klaar. Er zijn namelijk niet zo verschrikkelijk veel vragen aan mij gesteld. Mevrouw Jetten vroeg nog wie zich nou door wie gepiepeld voelt. Nou ja, dat heeft allemaal niet zoveel zin om daarop in te gaan. Ik heb eerlijk gezegd één keer dat gevoel gehad. En dat was waar ik zojuist naar verwees, toen ik dat interview van mevrouw Schippers met de Limburger las. En dat was precies de reden waarom ik dacht: dat moet wel even nagevraagd worden. Want ik heb een hekel aan het gevoel om gepiepeld te zijn.

De vicevoorzitter: Dank u wel, Gouverneur. Nog een vraag van de heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, voorzitter. Ik had in mijn betoog in eerste termijn een suggestie naar voren gebracht. In zulk soort dossiers, zou het dan niet wijselijk zijn om een seniorenconvent bij elkaar te roepen. Hoe denkt u daarover?

De vicevoorzitter: Om het seniorenconvent in voorkomende gevallen bij elkaar te roepen?

Gouverneur Remkes: Nou ja, dat slaat dus op het punt wat ik zojuist zei en wat ik in september ook al gezegd heb, dat de informatievoorziening in de richting van de Staten wel wat beter had gekund. En daar zal, als het gaat om acquisitie, Gedeputeerde Satijn zo meteen op ingaan.

De vicevoorzitter: En die staat al in de startblokken, dus ik geef hem graag het woord.

Gedeputeerde Satijn: Dank u wel, voorzitter. Met dank ook aan de Gouverneur want de vraag van LOKAAL-LIMBURG had ik ook op mijn lijstje staan. Ik ga daar toch nog wat verder over uitweiden. Want het gaat hier over heel iets cruciaals. En dat hoor ik ook in het debat wat hier vandaag plaatsvindt en dat is de informatie naar uw Staten toe over in ieder geval het acquisitietraject. En we weten ondertussen, en ik ga niet in herhaling vallen, hoe gevoelig dat kan liggen. Dan kijk ik toch ook even terug op de sessie met uw Staten die we gisteren hebben gehad onder een andere acquisitie, onder VDL. En dat geeft ook aan, voorzitter, dat ook het College enorm veel waarde hecht aan dat soort sessies. Want wat ik gisteren heb aangetroffen, en dat was een geheime sessie dus ik kan het niet over de inhoud hebben, is er wel heel veel interactie rondom de acquisitie zelf waarin ook uw Staten in de gelegenheid gesteld worden om een hele hoop zaken die verband houden met zo'n acquisitie, dingen als werkgelegenheid, infrastructuur, met elkaar te bespreken. En ik moet zeggen ik vind dat een enorm verrijkende sessie ook voor het College om te bezien hoe uw Staten op dat moment ten opzichte van de specifieke acquisitie staan, maar ook ten opzichte van het acquisitiebeleid. Wat we ook al gehoord hebben vandaag op een ander Statenvoorstel is dat er niet zoiets is als statisch beleid, dat is continu in ontwikkeling. De maatschappij is in ontwikkeling, de politiek is in ontwikkeling en daardoor kunnen visies en onderwerpen ook gaan schuiven. En voorzitter, het College hecht er enorm veel waarde aan om ook op dat niveau continu daar waar het gaat over acquisities met uw Staten daarover in gesprek te zijn. Dus ik vind de opmerking die de heer Franssen maakte of er geen andere vorm nog mogelijk is als het gaat om bijvoorbeeld acute zaken

die we met elkaar moeten uitwisselen, bijvoorbeeld het seniorenconvenant bij elkaar te roepen, naast de informatiesessie die we gisteren hebben gehad. We moeten ons wel even in herinnering roepen dat als het gaat over de informatiesessie gisteren, die een soort van regulier gepland was uit hoofde van de verzoeken van uw Staten en uw Statencommissie FEB in dit geval, dat daar enige voorbereiding aan ten grondslag ligt. Maar ik kan mij heel goed voorstellen als het gaat over acute zaken, dus zaken die in één keer kunnen spelen en ook de maatschappij en ook het bedrijfsleven is in beweging, en dat zou ik kunnen voorstellen, dan ben ik een warm voorstander van de suggestie van de heer Franssen. Dus ik zou, voorzitter, hier willen aantekenen dat wij ook het gesprek gaan voeren met de Griffie van wat we gaan doen als er zich zo'n situatie voordoet om datgene te voorkomen wat hier vandaag aan de orde is, voorzitter.

Maar u stelde ook een aantal vragen of opmerkingen rondom de subsidieregels. Dat houdt dan ook weer direct verband met het acquisitiebeleid. Dat bedoel ik niet als een verwijzing naar uw Staten maar meer voor de context. U heeft natuurlijk in 2020 unaniem als Staten ingestemd met het MEP. Daar viel het acquisitiebeleid, en alle spelregels die daarbij horen, onder. Maar ook in de septemberdiscussie die we met elkaar hebben gehad heeft de heer Kuntzelaers van de Partij van de Arbeid ook al opgemerkt van: 'Is dat beleid nog toepasselijk op de situatie zoals we nu met elkaar moeten omgaan?' En voorzitter, daar is toen een toezegging op gedaan door ons. Door aan te geven dat wij in ieder geval bereid zijn om het acquisitiebeleid ook verder met uw Staten te gaan bespreken, op enig moment.

Maar gelet op de moties die zijn ingediend zou ik daar graag een verwijzing naar willen maken, voorzitter. En ik kom even tot de administratie van de moties. En ik zal dat per nummer doen. Dat heeft de Gedeputeerde even geleerd vanuit de begrotingsbehandeling. Ten aanzien van motie 2806. Die motie waarvan volgens mij mevrouw Plusquin de hoofdsteller was. Die is gericht aan Provinciale Staten en niet aan het College. Mijn vraag zou wel zijn aan mevrouw Plusquin en de medeondertekenaars of zij ermee akkoord kunnen gaan dat wij als College hier de initiatieven nemen? Wij zullen dan wel graag enige verbreding willen aanbrengen, door ook te onderzoeken hoe andere provincies omgaan met de informatievoorziening richting de Staten. Volgens mij is dat het punt waarover wij hier met elkaar ook een gesprek over voeren, als het gaat om die acquisities dan.

De vicevoorzitter: Mogen wij dat dan zien als een toezegging richting de indieners?

Gedeputeerde Satijn: Ik was nog niet helemaal klaar, voorzitter.

Gedeputeerde Satijn: En daarmee zouden wij ook een betere grondslag krijgen om in de geest van het dictum van de motie 2805 als College te kunnen komen met een voorstel voor het invullen van die informatievoorziening. En motie 2805, volgens mij van de heer Driessen, als zodanig wordt door ons vanwege in onze ogen van het College onjuiste constatering ontraden. Maar wat wij wel belangrijk vinden is om aan te geven dat wij echt wel zien en dat wij ons echt wel willen inspannen om te kijken hoe wij die informatievoorziening verder kunnen verbeteren. En daarbij kan een benchmark met andere provincies natuurlijk ook nadrukkelijk helpen, voorzitter.

De vicevoorzitter: Interruptie van de heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja, zou ik een toelichting mogen hebben op welk punt van de constatering het College het oneens is?

De vicevoorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ik word gesouffleerd door de heer Claassen. Maar ik ga nu toch even zelf lezen.

Nou ja, goed. Er zijn een aantal zaken die in die motie staan die ... bijvoorbeeld hier staat in de constatering, dus in de ogen van de stellers, deze niet actief is geïnformeerd. Ja, de vraag is natuurlijk het beleid zoals het nu is vastgesteld, is daar nu sprake van of niet? Wij denken dat dat niet zo is. We horen wel heel goed wat de toon en de inhoud is van het debat wat ook hier vandaag heeft plaatsgevonden, maar ook over september. **En nogmaals met de toezegging, onder voorbehoud voorzitter, zoals we die zojuist hebben gedaan door in feite een combinatie te maken van de twee moties en die als opdracht te richten aan het College.** En hopen daar juist een antwoord op te geven, zodat we dit soort situaties in ieder geval met elkaar kunnen voorkomen. En daarmee denken we ook, en dat heeft de heer Driessen ook in zijn bijdrage aangegeven, dat hij constructief van geest is. En wij hopen in ieder geval constructief naar hem toe te zijn om dit onderdeel, waar hij als hoofdindieners noem ik het maar even, heel veel waarde aan heeft, om dat ook mee te nemen, voorzitter. Tot zover.

De vicevoorzitter: Dus ik constateer dat op beide punten zeg maar, op basis van het dictum, een toezegging richting de Staten komt. Wanneer zou u die toezegging kunnen afdoen? Eerste kwartaal 2022 in de commissie?

Gedeputeerde Satijn: Dat zou het College een lief ding waard zijn.

De vicevoorzitter: Ja, dan kijk ik achtereenvolgens naar de indieners, eerst van de motie 2805. De heer Driessen of hij zou kunnen leven met deze toezegging, inclusief datum. En vervolgens naar mevrouw Plusquin voor wat betreft de eerste indiener motie 2806. De heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Zou ik daar echt heel kort één minuutje voor mogen schorsen om even te overleggen? Want dat zit namelijk een beetje in elkaar geschoven. Dan gaan we even onderzoek doen naar andere provincies hoe het zit met de informatievoorziening. En de moties zijn een beetje in elkaar geschoven en zou ik graag even een minuutje willen overleggen.

De vicevoorzitter: Nou, dat zijn dan twee minuten. Dan schors ik de vergadering voor twee minuten.

[SCHORSING]

De vicevoorzitter: Ik begrijp uit het terugkeren naar de plaatsen dat wij de schorsing kunnen afronden. Dan geef ik graag als eerste weer het woord aan de heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja, wij kunnen met de voorlopige toezegging van de heer Satijn leven, met dien verstande dat we de motie aanhouden.

De vicevoorzitter: Dan is de motie 2805 aangehouden. Dan ga ik naar mevrouw Plusquin voor 2806.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, datzelfde geldt ook voor motie 2806.

De vicevoorzitter: Dan stel ik vast dat de moties 2805 en 2806 zijn aangehouden. Ga ik met u inventariseren of er een dringende behoefte is aan een tweede termijn na hetgeen zojuist gewisseld is. En dan ga ik de partijen weer achtereenvolgens af. De heer Driessen? Geen tweede termijn. De heer Claassen? Geen tweede termijn. De heer Franssen? Wel een tweede termijn. Mevrouw Jetten? Niet. Mevrouw Fischer? De heer Kuntzelaers? De heer Vaessen? Mevrouw Plusquin? De heer Van Caldenberg? Ja. En mevrouw Depondt? De heer Lodewijks? Nee. En de heer Smeets tot slot ook niet. Dan blijven er twee sprekers over in tweede termijn. Dan start ik met de heer Franssen die een derde van de spreektijd in eerste termijn heeft en dat is één hele minuut.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Namens LOKAAL-LIMBURG wil ik de heer Satijn en de voorzitter danken voor de duidelijke beantwoording in eerste termijn. Eigenlijk hebben wij inhoudelijk niet meer zoveel toe te voegen, want ik zei al in eerste termijn namens LOKAAL-LIMBURG, wij vinden dit eigenlijk een stukje mosterd na de maaltijd. En we hebben er al zoveel over gesproken. En wij als LOKAAL-LIMBURG vinden het belangrijk dat we gezamenlijk onze tijd besteden aan zaken die in Limburg spelen, die actueel zijn. En daarvoor roep ik u allen op, namens ons, laten we de tijd besteden die de Limburgers van ons willen en nodig hebben. En laten we zo min mogelijk tijd besteden aan zaken die er niet toe doen of niet meer toe doen. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank u wel mijnheer ... O, mijnheer Franssen, nog een vraag voor u van de heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Nou ja, een vraag, in ieder geval meer een opmerking. Dat is uw perspectief, onze achterban vond het anders en vond het wel heel belangrijk om dit gesprek te hebben, zowel met de CdK, als met het College. En gezien wat we nu ook afgesproken hebben met het College is het zeker geen winst en zeker geen mosterd na de maaltijd.

De vicevoorzitter: Dat is een constatering. Dat is geen vraag. Dan geef ik het woord aan de heer Van Caldenberg voor zijn laatste anderhalve minuut bij dit onderwerp. Nee, ik zei dus bij dit onderwerp. Ik wil geen verwachtingspatroon gaan wekken.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, voorzitter, in eerste termijn heb ik een motie ingediend. En daar was bij de Griffie nog de behoefte om daar even over te schakelen. Om daar de juiste tekst op papier te hebben. Die wordt als het goed is zo uitgedeeld. En dat gaat over de hoogte van de vrij beschikbare bedragen uit de verschillende kaders en potjes.

Voorzitter, de commissaris antwoordde: 'Ja, de bestuurlijk realiteit was toen zo.' Ja, de bestuurlijke realiteit is nu ook dat er een verkeerde en onvolledige informatie naar de Staten is gekomen. Dat is ook de bestuurlijke realiteit. En de bestuurlijke realiteit is ook dat de gemeenten en de provincies door een multinational tegen elkaar zijn uitgespeeld, daar waar dat niet nodig was en niet had gehoeven. De conclusie, en die kan ik niet beantwoorden, die kunt u ook niet beantwoorden. Wat nou als de overheid het wel gedaan had zoals we het graag gezien hadden? Was DSM dan nog steeds naar Maastricht verhuisd of had DSM gewoon in Parkstad, in Heerlen kunnen blijven. Het was een voldongen feit wat werd aangenomen door de overheid. Het is niet getoetst, niet gecheckt. Net zo goed als alle andere zaken die door DSM beweerd waren. En dat is een nare smaak die blijft hangen.

Het is zonde. We kunnen er nu niets meer aan doen en we zullen het nooit weten. Maar, voorzitter, wat ons betreft moeten we dat niet meer op deze manier willen.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Wij komen daarmee aan het einde van de tweede termijn van de Staten. Ik zit even met het praktische punt dat u gesproken heeft over een motie die wij allen niet kennen. Waar het College ook niet op kan reageren. En de vraag is eigenlijk, indachtig de toezegging die de Gedeputeerde Satijn zojuist heeft gedaan, of wij dat niet kunnen betrekken in het eerste kwartaal bij de discussie als het gaat over hoe om te gaan met deelnemingen en acquisities. Want ja, nu heeft er niemand kennis van kunnen nemen. En er kan ook geen advies van het College komen.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, ik heb er wel al iets over gezegd. En volgens mij is die ook klaar en wordt die ook verspreid en kan het College daar ook kennis van nemen en advies over geven. Het gaat over het bedrag van die € 2,5 miljoen waar u cumulatief met verschillende instrumenten over kunt beschikken of vanuit verschillende kaders. En wij zouden die cumulatie terug willen brengen naar € 1 miljoen, omdat het gaat over de grootte van de casus en niet over de grootte van de potjes waaruit we ze willen betalen.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Daar gaat de Gedeputeerde Financiën over. Maar ik geef eerst het woord aan de Gouverneur voor zijn laatste reactie, daarna de Gedeputeerde Financiën met het verzoek om te reageren op de motie.

Gouverneur Remkes: Mijnheer de voorzitter, dank u wel. De heer Franssen, mosterd na de maaltijd, ik laat dat voor uw rekening, vanzelfsprekend. De heer Van Caldenberg heeft nog wel een vraag gesteld. Wat nou als je opnieuw met die situatie werd geconfronteerd? Ik heb zojuist dat citaat ook heel bewust nog even naar voren gehaald. Dat was de situatie waar het College van GS en waar ook het College van B&W van Maastricht mee werd geconfronteerd. Het stond vast dat DSM uit Heerlen zou vertrekken. Je kunt onze economische orde verwerpelijk vinden, en ik snap dat de heer Van Caldenberg dat vindt, vanuit zijn politieke achtergrond. Maar je hebt er wel mee te leven. En vanuit die invalshoek heeft het College dus geacteerd. Dat hebben wij gedaan, mede op verzoek van de gemeente Maastricht en dus was er ook geen sprake van een grote gegeven werkelijkheid, een grote discrepantie tussen het gemeentebestuur van Maastricht en provinciaal bestuur. En ik snap natuurlijk wel dat in Heerlen, in Parkstad, daar diepe wonden zijn geslagen. Daar hoeft wat mij betreft ook geen misverstand over te bestaan.

Maar dat gezegd hebbende, mijnheer de voorzitter, ik wil toch even terugkomen op een paar opmerkingen die in eerste termijn zijn gedaan. En wel door de heer Smeets, die twee dingen heeft gesuggereerd. Volstrekt onbewezen. En dus verdachtmakingen. Hij heeft a. gezegd, en dat heeft hij later van tafel gehaald, maar het zweefde hier natuurlijk wel door die zaal, van bewust informatie achtergehouden. Maar daar was kennelijk door de heer Smeets niet goed over nagedacht of hij dat woord wel moest gebruiken. En b. de suggestie dat er tussen twee partijgenoten een dealtje gemaakt zou zijn. En ieder begin van bewijs ontbreekt. Ieder begin van bewijs in uw stellingen ontbreken. Ja, u leest dat na, maar u hebt dat natuurlijk in sterke mate gesuggereerd. Zeker toen u de hele landelijke context daarbij haalde. En laat één ding duidelijk zijn: ik wens ook niet als VVD'er aangesproken te worden. Ik ben daar al jarenlang lid van, maar ik ben hier en ik sta hier als onafhankelijke commissaris. En ik heb nergens, waar dan ook verplichtingen lopen. Laat daar even geen enkel misverstand over bestaan. En als u het zo neerzet, dan trek ik voor mijzelf twee conclusies. In de

eerste plaats is er vanochtend en vanmiddag sprake van een afrekening uit de periode van de collegevorming. Dat zeg ik ook in de richting van de heer Van Caldenberg. En ten tweede, dit rikt in alle opzichten naar politieke rattenvangerij en daar heb ik totaal geen boodschap aan en daar neem ik verre afstand van.

Ik heb, mijnheer de voorzitter, een tijdje geleden een paar opmerkingen gemaakt over de politieke cultuur. In de eerste plaats, en daar is bij sommige fracties, niet bij alle, maar bij sommige fracties in deze Staten sprake van, dat er in de eerste plaats heel veel gehoord wordt, maar dat er heel weinig naar elkaar geluisterd wordt en ook niet gekeken wordt naar de feiten. Terwijl het politieke debat wat mij betreft altijd gebaseerd hoort te zijn op de feiten. En dat er heel veel wordt gezonden en heel weinig wordt ontvangen. En dat geldt niet alleen hier. Maar die opmerking heb ik in Den Haag gemaakt, dat soms misschien het politieke debat wel eens iets te veel gericht is op het kapotmaken in plaats van op het heel maken.

De vicevoorzitter: Het woord is aan de Gedeputeerde Financiën, voor een reactie op de motie zoals die zojuist door de heer Van Caldenberg is verwoord.

Ah, die had ik niet gezien. De heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Ik word aangesproken door de heer Remkes. Ik denk dat ik daar een reactie op mag geven. Hij heeft het over het feit dat ik zei dat er bewust informatie is achtergehouden. Ik heb het hersteld in die eerste termijn, dat was dat woord dat ik niet had moeten gebruiken. Dus ja goed, hij werpt mij dat nu voor de voeten, het zijn woorden. Die mag hij gebruiken. Maar ik heb dat hersteld. Dat was niet mijn bedoeling om dat woord bewust te gebruiken. En er was informatie achtergehouden. Dat stellen wij als fractie vast. Maar of dat bewust of onbewust is gebeurd, kunnen wij niet vaststellen. Dat is één.

Ten tweede zegt hij dat ik een verdachtmaking heb gericht richting hem. Alsof ik zou hebben gezegd dat er afspraken zijn gemaakt tussen hem en mevrouw Schippers. Als hij goed geluisterd had naar mijn bijdrage ... Wat ik had gezegd was dat het gaat over mogelijke vragen die de gemeenschap oproept en of er wellicht afspraken zijn gemaakt tussen Schippers en Remkes. Dat dat zou spelen in het publieke debat. Ik heb niet gezegd, en u kunt het ook nalezen, dat de heer Remkes met mevrouw Schippers afspraken heeft gemaakt. Dat wil ik hier tegenspreken. En ten derde, ik vind de toon die de heer Remkes aanslaat, maar goed hij kiest zijn eigen woorden, hij schreeuwt een beetje in de microfoon wat mij betreft. Ik vind dat jammer. Hij zendt een heleboel, maar is niet ontvankelijk voor kritiek, noch enige zelfkritiek. En ik stel vast dat dat thuishoort bij de oude politiek. Dank u wel.

Gouverneur Remkes: Voorzitter.

De vicevoorzitter: De heer Remkes voor een laatste reactie. En dan ronden we af.

Gouverneur Remkes: Als iets als kritiek gebaseerd is op feiten dan sta ik daar altijd open voor. Laat daar geen misverstand over bestaan. Maar het is juist de wijze waarop u het zei en in feite nu weer herhaalde: 'Ik heb niet kunnen vaststellen of er sprake is van bewust of onbewust informatie achterhouden.' Op het moment dat je dat zo zegt, dan zit daar dus een vorm van verdachtmaking in. Datzelfde geldt voor het tweede element. Als u hier zegt: 'De gemeenschap stelt zich misschien vragen of er een dealtje is tussen de heer Remkes en mevrouw Schippers, dan doet u precies hetzelfde. Dan suggereer je zonder dat je je daar zelf helemaal verantwoordelijk voor maakt. Maar

dan suggereer je dat dat misschien wel het geval is. Dat heb ik aan de kaak willen stellen, mijnheer de voorzitter.

De vicevoorzitter: Dank u. Dat was een reactie op een reactie.

De heer Smeets (SVL): Zou ik...

De vicevoorzitter: Ja, maar dat is dan wel de allerlaatste keer en anders wordt het een discussie tussen uw beiden en ik denk dat de meeste zaken wel gewisseld moeten zijn. Dus een allerlaatste reactie nu dan. Kort graag.

De heer Smeets (SVL): De heer Remkes doet voorkomen alsof ik de eerste ben die suggereert dat er een maatschappelijk debat zou kunnen ontstaan over het feit dat er wellicht afspraken zijn gemaakt tussen DSM en hem. Ik zal de namen niet noemen. Maar dat publieke debat speelde al heel lang. Ik doe niets anders dan herhalen wat er in het publieke debat de afgelopen maanden gehoord is via de media. Dus hij moet nu niet doen alsof ik de eerste ben die de suggestie wekt van dat er een deal zou zijn gemaakt tussen hem en DSM. Dat werp ik verre van me.

Gouverneur Remkes: Ik ben mijnheer de voorzitter, even refererend naar het publieke debat, ik ben nog door niemand aangesproken met die vraag. Hier is het verhaal relevant: 'Ist es Dichtung oder ist es Wahrheit.'

De vicevoorzitter: Ik geef het woord nu aan de Gedeputeerde Financiën om nog een advies te geven op motie 2808 van de heer Van Caldenberg.

Gedeputeerde Roest: Ja, voorzitter, dank u wel. We hebben heel even kunnen kijken naar de motie Van Caldenberg want het is natuurlijk een beetje op het laatste moment ingediend. Maar ik begrijp waar de behoefte vandaan komt. En toch adviseren we u de motie aan te houden om bespreking mogelijk te maken in de commissie Financiën om daar nader te duiden en te bespreken. We hebben namelijk verschillende kaders binnen GS kunnen behandelen. Bestedingen groter dan € 1 miljoen vergen vooraf een door Provinciale Staten inhoudelijk en financieel vastgesteld kader. De regel van minimaal € 2,5 miljoen bij een combinatie van financieringsinstrumenten zoals garantie, leningen, subsidies en waarborgen. Om die reden is het naar mijn zienswijze belangrijk om de in de motie voorgestelde spelregel te kunnen beoordelen binnen het totale financiële spelregelkader. En ik denk dat het ook in relatie is tot de toezegging van collega Satijn en daarom zou ik dit graag in de commissie Financiën ter sprake brengen.

De vicevoorzitter: Dan kijk ik de indiener aan. Als korte reactie op de toezegging van de Gedeputeerde in het verlengde van de eerdere toezegging van Gedeputeerde Satijn. De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, ik zou zeggen laten we hem dan aanhouden, inderdaad. En mogelijk dan, als daar aanleiding voor is, hem in stemming brengen of iets anders. Wanneer gaan we dat doen? Dat is wel mijn vraag dan. Want ja, wat mij betreft gaan we daar niet nog heel lang mee wachten. Als dat ook in het begin van het volgende jaar is, dan vind ik dat prima.

De vicevoorzitter: Ik heb het net geformuleerd als in het verlengde van de toezegging van de Gedeputeerde Satijn, dat zou dan in diezelfde vergadering aan de orde moeten komen. En dat is dan inderdaad in Q1 van 2022. Ja? Goed, dan sluit ik daarmee de beraadslaging.

9 Moties vreemd aan de orde van de dag

De vicevoorzitter: We hebben nog één klein agendapunt openstaan. Dat betreft: 'Moties vreemd aan de orde van de dag.' Daar hebben we er één van gekregen van de zijde van mevrouw Plusquin. Daarna ga ik voor een heel kort moment schorsen en kunnen wij gelijk overgaan tot de stemming over alle voorstellen. Dus ik zou ook vanaf deze plek gebruik willen maken om de Statenleden elders in het huis uit te nodigen om alvast richting deze zaal te komen. Maar niet nadat ik eerst het woord heb gegeven aan mevrouw Plusquin voor wat betreft het toelichten van motie 2807. En dat mag vanaf het spreekgestoelte.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, ik stuur even mijn collega een appje, want wij hebben niet het omroepsysteem in onze fractiekamer. Is dat goed?

De vicevoorzitter: Ik ga dan toch een moment schorsen, want de Griffie moet even het stelsysteem weer inrichten, maar dat is geen kwartier.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Oké.

[SCHORSING]

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Ik ga het heel kort houden. 21 december is het Statenvoorstel Veilige Wieleromgeving Leudal door een meerderheid in deze Staten verworpen. Er was ook lokaal veel ophef over het project. En daarmee stond ook die subsidiebeschikking van deze wielerbaan op losse schroeven. Die diende zich vorige week toch opnieuw aan. Dan zijn we eigenlijk teruggekomen, bijna een jaar later, op een eerder weloverwogen genomen besluit. We vragen ons af of we ieder Statenbesluit in de herkansing laten gaan? We hadden er ook moeite mee, net als meerdere fracties, dat er € 750.000 uit die afwegingenrapportage gehaald werd. En dat het eigenlijk ook niet past bij het Provinciebestuur, dat zinnig en zuinig met de provinciale gelden omgaat. En we dienen dan ook een motie vreemd in waarvan het dictum luidt: 'Het subsidiebedrag van € 750.000 ten behoeve van de Veilige Wieleromgeving Leudal niet aan de gemeente Leudal te verlenen, maar over te hevelen naar de algemene middelen.'

De vicevoorzitter: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan het College, in de persoon van Gedeputeerde Van Toorenburg.

Gedeputeerde Van Toorenburg: Voorzitter, dank. Voorzitter, ik begrijp het ongenoegen van sommige leden, dat het proces heeft gelopen zoals het is gelopen. En tegelijkertijd hebben wij als Gedeputeerde Staten een uitspraak van uw Provinciale Staten gekregen op basis waarvan wij een subsidie verlenen. Uw Staten heeft gesproken en wij hebben dat gehoord en wij kunnen dus niet

anders doen dan uitvoering geven aan uw besluit, tenzij u anders besluit. Maar dat is aan u. Dus daarom laten wij dit oordeel aan uw Staten.

De vicevoorzitter: Goed, dan zijn wij daarmee ook aan het einde van alle beraadslagingen en schors ik voor een kort ogenblik. U mag op de plekken blijven zitten, want wij gaan weer digitaal stemmen. En zodra de Griffie alles in gereedheid heeft, zullen wij de vergadering heropenen.

[SCHORSING]

De vicevoorzitter: Ik verzoek u uw plaatsen weer in te nemen, dames en heren.

Dan verzoek ik u dames en heren om nu ook weer in te loggen, net als vanochtend in de stemvergadering.

Ik roep de leden op om vanuit elders van het huis naar de Statenzaal te komen voor de stemmingen.

Mevrouw Depondt, heeft u ook nog een fractie, of ...?

Mevrouw Depondt–Olivers (CDA): Voorzitter, die moeten uit de Veldekezaal komen, dus die hebben iets langer nodig.

De vicevoorzitter: Dus ik herhaal nogmaals de vraag die ik zojuist ook gesteld heb, om weer in te loggen in het iBabs-systeem en naar de stemvergadering te gaan en die te verversen. Er staan een tweetal moties klaar waar wij zo dadelijk nog met elkaar over gaan stemmen.

Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik heb melding dat niet aanwezig zijn, en ook niet zullen deelnemen aan de stemming, de heer Heldens, de heer Baneke, de heer Wolters en de heer Westhoff. Als u dan even links of rechts naast u kijkt en nog andere collega's mist, dan hoor ik dat ook graag. En anders ga ik ervan uit dat wij met 43 leden vandaag zullen gaan stemmen.

De heer Claassen, ja maar die is hier in de zaal. Ja. Oké, fijn dat u er weer bent.

Wij hebben zeg maar met elkaar nog te besluiten over één Statenvoorstel. Dat betreft het voorstel G-21-022 Vaststellen Gedragscode Integriteit commissaris van de Koning en Gedeputeerden Provincie Limburg 2021. Daarvan is vanmorgen tijdens de beraadslaging met de woordvoerders geconstateerd dat daar unaniem draagvlak voor was. En ik heb voorgesteld om die dan ook als zodanig met algemene stemmen af te hameren. Dat is het geval. Dan constateer ik dat dat voorstel met algemene stemmen is aangenomen. We hebben op dat punt nog een gewijzigde motie 2804 van de heer Van Caldenberg. Dat betreft de motie tijdsbesteding nevenfunctie van de commissaris van de Koning als informateur in overeenstemming brengen met de Provinciewet. Daar is nog behoefte aan stemverklaringen. Stemverklaringen van de zijde van 50PLUS, D66, GroenLinks, Partij van de Arbeid. Ja, ik zou bijna zeggen van wie niet. Maar we beginnen nu inderdaad bij de fractie van 50PLUS, mevrouw Fischer.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Als ik deze motie lees en zie waartoe men onze waarnemend commissaris oproept, dan is één van die dingen dat hij zijn functie en taken serieus moet nemen. Ik moet eerlijk zeggen als ik iemand zijn functie en taak serieus heb zien vinden dan is het onze commissaris van de Koning op dit moment. Dus wat dat betreft kan ik niet meegaan en hoewel ik ook echt schrok toen ik de nevenfunctie zag van het landelijke. Ik dacht echt van o jee, maar goed, u heeft uitleg gegeven. En als één baas dezelfde opdrachten geeft, dan zul je die baas moeten volgen. Dus dat is de reden waarom wij de moties 2804 niet steunen.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, op 19 april 2021, noemde de demissionair minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de heer Remkes als waarnemend commissaris van de Koning van Limburg. En dat deed zij niet omdat zij dat zelf wel een leuk idee vond. Maar omdat enkele dagen eerder het voltallige College van GS was opgestapt. Iets later gevolgd door CdK Bovens. Limburg had op dat moment geen dagelijks bestuur en geen College meer. En het lijkt soms wel alsof Provinciale Staten dat graag zo had willen houden. D66 wil dat niet, voorzitter. Het staat iedere politieke partij vrij om een motie in te dienen. En iedere gekozen volksvertegenwoordiger heeft het recht op zijn eigen mening en de plicht om het belang van zijn kiezers te vertegenwoordigen, maar we hebben niet allemaal recht op onze eigen feiten of op eigen oren van het debat. De Staten gaan niet over de agenda van de CdK en het debat in deze zaal is niet de tijd noch de plaats voor een functioneringsgesprek. Dat dat nota bene in een debat over een gedragscode vandaag wel gebeurt, dat zegt iets over deze Staten. Maar niet in z'n geheel. Namens D66 wil ik de constatering en meningen in de motie van de SP dan ook met kracht weerspreken. Deze motie doet geen recht aan de inspanningen van Gouverneur Remkes als eenhoofdig bestuur van deze Provincie en aan zijn inzet om samen met deze Provinciale Staten de weg voorwaarts te vinden, in een turbulente bestuurlijke tijd. Deze manier van politiek bedrijven staat wat D66 betreft haaks op de belofte die wij hier elke vergadering opnieuw uitspreken om de belangen van Limburg en de Limburger te dienen. D66 stemt dan ook met klem tegen deze motie en spreekt via deze weg graag erkentelijkheid uit voor de bijdrage die Gouverneur Remkes heeft geleverd en levert aan het bestuur van Limburg.

De vicevoorzitter: Dank u wel mevrouw Jenneskens. Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter we praten hier in dit huis veel en lang over de bestuurscultuur. Maar net als integriteit, wat op de agenda stond, is bestuurscultuur iets wat je moet doen. Deze motie ervaart GroenLinks als het tegenovergestelde van de zo gewenste nieuwe bestuurscultuur. Waar wij als PS ook deel van uitmaken. Als er kritiek of onvrede mag bestaan over het functioneren van de interim-CdK is daar een ander gremium en een andere weg voor. Daarnaast suggereert de motie dat de interim-CdK zijn taak hier in Limburg niet serieus genoeg zou nemen. Daar neemt GroenLinks aanstoot aan en wij vinden dat geen recht doen aan het werk en de inspanningen die de Gouverneur doet voor Limburg en de Limburger. Wij stemmen daarom tegen deze motie.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Ik had ... Ik kijk even verder voor woordmeldingen. De heer Kuntzelaers wenst nog te reageren. De heer Claassen hebt ik volgens mij ook gezien. De heer Smeets. Mevrouw Werrij. Dan ga ik verder met de heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Er bestaan moties van afkeuring. Maar voor de Partij van de Arbeid is dit eerder een afkeuringswaardige motie. En dat heeft alles te maken met wat er in het dictum verwoord staat. Dat zijn namelijk kwalificaties die niet gestoeld zijn op enige realiteit en die wat de Partij van de Arbeid betreft dan ook grondig verworpen dienen te worden. En een duidelijk statement en wij zullen dan ook tegen deze motie stemmen en hopen ook dat het tot reflectie zal leiden bij de indiener.

De vicevoorzitter: Dank u wel, mijnheer Kuntzelaers. Mijnheer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Dank u wel, voorzitter. Ook wij hebben moeite met de eerste regel in het dictum. Dat de CdK zijn taken en functies serieuzer zou moeten nemen. Wij zullen derhalve ook tegen deze motie stemmen.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Mevrouw Werrij. Daarna de heer Claassen nog.

Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Voorzitter, we hebben inderdaad in het voorjaar te uit en te na gesproken over bestuurscultuur, maar ik ben eerlijk gezegd bang dat we nog maar wat spiegels in dit gebouw moeten ophangen, in ieder geval in deze zaal, want lang niet iedereen heeft daar regelmatig in gekeken. En dat is wat we vandaag zien terugkomen in de motie die hier voorligt. Hij staat bol van suggestieve teksten en aannames en we kunnen absoluut niet voor deze motie stemmen. Wij stemmen met klem tegen deze motie.

De vicevoorzitter: Dank u wel. De heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik ga kijken of ik ook een applausje kan krijgen. Het is niet zo slecht met die parlementaire cultuur hier. Laat ik het zo zeggen, onze fractie had, toen de heer Remkes kwam als CdK, meer verwacht. Natuurlijk geen lintenknipper, geen fanfarebezoeker en dat had de CdK ook aangekondigd. En dat is prima. Wij denken wel dat de combinatie een hele zware opgave is. En die misschien niet zo handig was van de minister. Misschien dat daarom ook de formatie niet zo vlot, want als je twee dingen goed moet doen dan wordt het misschien heel zwaar. Maar, of misschien komt er nog nieuws vanavond? Wie weet. Het punt is, we hadden meer verwacht, we hadden u ook vaker willen zien en de manier hoe u soms dingen afhandelt is niet echt wat wij altijd even prettig vinden. Dat zegt niets over u als persoon, maar wel hoe u opereert als CdK. Desalniettemin zullen wij de motie niet steunen, omdat we het heel lastig vinden ons te schikken inderdaad in het dictum dat suggereert namelijk dat u er de moeite niet voor doet en dat zouden wij niet kunnen steunen.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Geen verdere woordmeldingen. Dan gaan wij over tot de stemming. Ik kijk of iedereen in de stemvergadering zit, ververs heeft en dan zou u moeten zien bij het punt 1.2.1 de motie 2804. Als dat het geval is dan gaan wij daarover stemmen. En de stemming is geopend. Dan missen er nog enkele, nog één. De stemming is gesloten. Dan constateer ik dat 5 leden voor hebben gestemd, 38 leden tegen hebben gestemd. Voor hebben gestemd de leden van de fractie van de SP en de fractie van Forum voor Democratie. Tegen hebben gestemd alle overige fracties. Daarmee is de motie verworpen. Dan gaan wij naar de laatste motie die vandaag aan de orde is. Die is zojuist toegelicht. De motie vreemd aan de orde van de dag, 2807. En die heeft betrekking op de Wielerbaan in Leudal. Het College heeft daar advies over gegeven. Ik kijk of er nog behoefte is aan stemverklaringen. Dat is het geval van de zijde van de heer Smeets en de heer Van Caldenberg. Dan geef ik het woord aan de heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Ja, dank u wel voorzitter. Dit voelt voor ons als een soort Groundhog Day. Vorige week hebben we daar ook over besloten en nu gaan we dat weer doen. En dan dringt zich bij ons het dilemma op, enerzijds behoorlijk bestuur, je afspraken nakomen en anderzijds consistent handelen vanuit je eigen overtuiging. En dat is voor ons een lastige. Maar alles overwegende hebben we ervoor gekozen om consistent te blijven met onze gedragslijn van vorige week en zullen wij dus voor de motie stemmen. Dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank u wel. De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, we hebben vorige week een stemverklaring afgegeven dat wij op dat moment niet voor de Wielerbaan waren. En desondanks haalde het voorstel toch een meerderheid. Wij hadden wel aangegeven dat we eventueel, op het moment dat nieuwe feiten zouden blijken, wel bereid waren om het geld op tafel te leggen. Tussen toen en nu heeft zich niets anders voorgedaan dan het feit dat de Staten een besluit heeft genomen. En het feit dat de Staten een besluit heeft genomen verandert er natuurlijk juridisch van alles aan de rechtsgeldigheid van dat besluit. En dat maakt dat onze fractie het heel erg lastig vindt om in het kader van betrouwbaar bestuur nu te zeggen dat we het wederom terug gaan draaien. Dat lijkt ons heel erg ingewikkeld. Maar volgens mij hebben we bepaalde verwachtingen, in ieder geval nu wel gewekt. Daarom zullen we deze motie steunen.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Voorzitter, dank u wel. Op 31 augustus is er een mededeling van de portefeuillehouder gekomen. December vorig jaar heeft deze Staten in meerderheid bij de eindejaarswensen gekozen om niet uit dat potje te financieren. En is er op twee onderdelen gevraagd om toezeggingen van GS. Dat is nagekomen, dat hebben wij op 31 augustus gehoord en toen was de opmerking, en eigenlijk ook het verzoek aan de Staten, het is nu politiek. Vorige week hebben wij een politieke uitspraak gedaan. En het is bijzonder bevreemdend als er nu een motie ligt van diezelfde Staten om dat terug te draaien. Het kernpunt vorige week van het amendement was dat er dan wel verwachtingen gewekt zijn, dan wel toezeggingen gedaan zijn. Hoe kunnen wij buiten nog geloofwaardig zijn als wij de ene week in meerderheid een keuze maken en dat een volgende week terug willen draaien. Ik vind dat heel moeilijk uitlegbaar.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Als er verder geen woordmeldingen zijn voor wat betreft de stemverklaringen dan gaan wij nu weer over tot de stemming van de motie. Wederom in de stemvergadering. Dan gaan wij naar 2.1, de motie 2807. En ik open die stemming. Ja, dan moet ik even kijken zeg maar of de rest van de Staten het daarmee eens zijn of dat er leden zijn die de motie wel in stemming willen brengen. Ik constateer dat een aantal leden hem wel in stemming willen brengen. Dat wordt die in stemming gebracht, conform afspraak. Ja. Nee, u kunt hem niet terugtrekken. Een aantal collega's wil de uitspraak wel doen en dat is de afspraak die we in het Presidium hebben gemaakt over hoe hiermee om te gaan. Dus ik open de stemming. Even een opmerking naar alle collega's niet over dit onderwerp. Ik zou dat op elk onderwerp doen omdat dit altijd een onderwerp is waar we een beetje mee worstelen. Even wat helderheid. Als de motie in stemming is ... Was die al in stemming, of niet? Nee, ik heb nog niet gestemd. Nee, maar de stemming was geopend. Ik heb gevraagd of er behoefte was aan stemming.

Een aantal leden heeft aangegeven dat ze hem in stemming willen brengen. Nee, de stemming is geopend, dus we gaan niet meer opnieuw schorsen. De stemming is nu geopend. U kunt nu stemmen.

De heer Claassen (PVV): Ik kan hem niet openen.

De vicevoorzitter: Dan verzoek ik de techniek zich even richting de heer Claassen te begeven om hem te adviseren in technische zin, niet qua stemmen. De heer Megens en de heer Ernst zouden ook nog niet gestemd hebben. Dus wellicht kunt u dat ook nog even controleren.

Mevrouw Plusquin zou ook nog moeten stemmen. Dan sluit ik de stemming. Er zijn 43 stemmen uitgebracht waarvan 17 stemmen voor, 26 stemmen tegen. Voor hebben gestemd de volledige fractie van SVL, de fractie van PVV, de fractie van de Partij voor de Dieren, twee leden van de fractie van GroenLinks. Ja, en één lid van de fractie van GroenLinks heeft tegengestemd. En twee leden van de fractie van Forum voor Democratie. Tegen hebben de overige leden gestemd. Dan is de motie verworpen met 17 stemmen voor en 26 stemmen tegen.

Daarmee zijn wij aan het einde van de stemmingen en daarmee ook aan het einde van deze vergadering.

10 Sluiting

De vicevoorzitter: Alvorens ik ga afsluiten wil ik graag gebruikmaken, zoals gebruikelijk bij een begrotingsvergadering, om onze ondersteuning te danken. Dat betreft de ambtelijke organisatie, de medewerkers van de Griffie in algemene zin, maar zeker ook ons team Bodes. Hartelijk danken voor al die ondersteuning weer de afgelopen vergaderingen. Dank dat dat door u ondersteund wordt. Dat geldt ook voor de medewerkers van de technische dienst voor hun ondersteuning. Want ze hebben het toch wel weer mogelijk gemaakt dat in deze moeilijke vergadering hier vergaderd kan worden. En neem van mij aan, het is geen sinecure om een Feestzaal even om te bouwen naar een Statenzaal.

Vandaag ook de laatste formele vergadering van onze CdK Remkes in functie. Maar zoals u weet gaan wij op 1 december formeel ook afscheid van hem nemen, dus andere waarderende woorden van mijn zijde zullen op dat moment nog uitgesproken worden. Ik dank u. Dit gezegd hebbende, sluit ik de vergadering. Wel thuis. Prettig weekend.

(Einde van de vergadering om 15:40 uur)

De notulen van de vergadering van 12 november 2021 zijn door Provinciale Staten goedgekeurd in hun vergadering van 17 december 2021.

Dhr. mr. A.O.J. Pregled, griffier

Dhr. J.W. Remkes, voorzitter